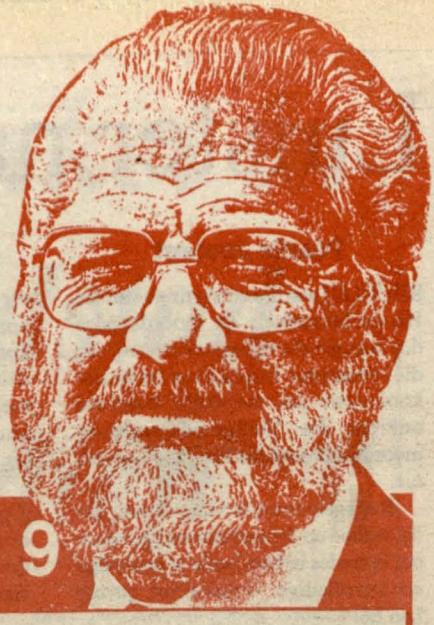

DIE NUWE STEM VIR 'N NUWE SUID-AFRIKA

VRYE Weekblad

23 Maart 1990

Tel: (011) 836-2151 Fax: 838-5901

Prys: R1,20 (R1,06 + 14c AVB)

'Loop jou eie pad, Azanië,' sê Oom Carel - 9

ANC open
binnelandse
hoofkwartier in
Johannesburg

Elsabé Wessels

DIE ANC het dié week luukse-kantore op die derde vloer van 'n kantoorgebou in Sauerstraat, Johannesburg as hul binnelandse politieke hoofkwartier geopen.

Hoewel die kantore met die sagte grys taptye, smaakvolle swaar houtmeubels en donkerrooi afwerkings laat dié week nog betreklik onbeman was, is daar naastiglik reëlings getref om om te sien na die besoek van die eerste lede van die nasionale uitvoerende komitee in Lusaka wat onder groot geheimhouding in Suid-Afrika begin aankom het.

Uit Lusaka is bevestig dat die ANC se hoof van buitelandse sake, Thabo Mbeki, en 'n leidende figuur in die beweging se politieke en militêre raad, Jacob Zuma, eerste in Suid-Afrika sou aankom. Bronne in Lusaka het beweer dat Zuma Woensdag reeds in Suid-Afrika aangekom het.

Zuma en Mbeki is lede van die ANC-afvaardiging wat pres FW de Klerk op 11 April vir geskiedkundige onderhandelinge ontmoet. Die adjunk-president van die ANC, Nelson Mandela, sal die ANC-afvaardiging lei. Die aankoms in Suid-Afrika van Zuma, Mbeki, die bevelvoerder van Umkhonto we Sizwe, Chris Hani, en die ANC se algemene sekretaris, Alfred Nzo, word uiterst geheim gehou. Nzo en Hani sal hul later by die afvaardiging aansluit.

Die terugkeer van bannelinge geskied tans in die geheim omdat hul status om as vrye burgers terug te keer nog nie uitgeklaar is nie, het 'n ANC-leier Ahmed Kathrada gister op navraag gesê. Teen laat dié week was dit nog net Kathrada wat beskikbaar was om navrae te hanteer. Hy beman die tussentydse bestuur se inligtingsdepartement.

Kathrada sê die status van politieke gevangenes en politieke bannelinge moet deur die regering as 'n prioriteit beskou word omdat ANC-bedrywigheid nie genormaliseer kan word voordat alle lede van die ANC gevrywaar is van kriminelle vervolging nie. Hy sê 'n toenemende aantal bannelinge gaan in die komende dae in Suid-Afrika aankom vir konsultasie met die tussentydse bestuur en die breë demokratiese beweging ter voorbereiding vir die ANC-afvaardiging se ontmoeting met De Klerk. Hy sê die strukture vir streekskantore is dié week bepaal.

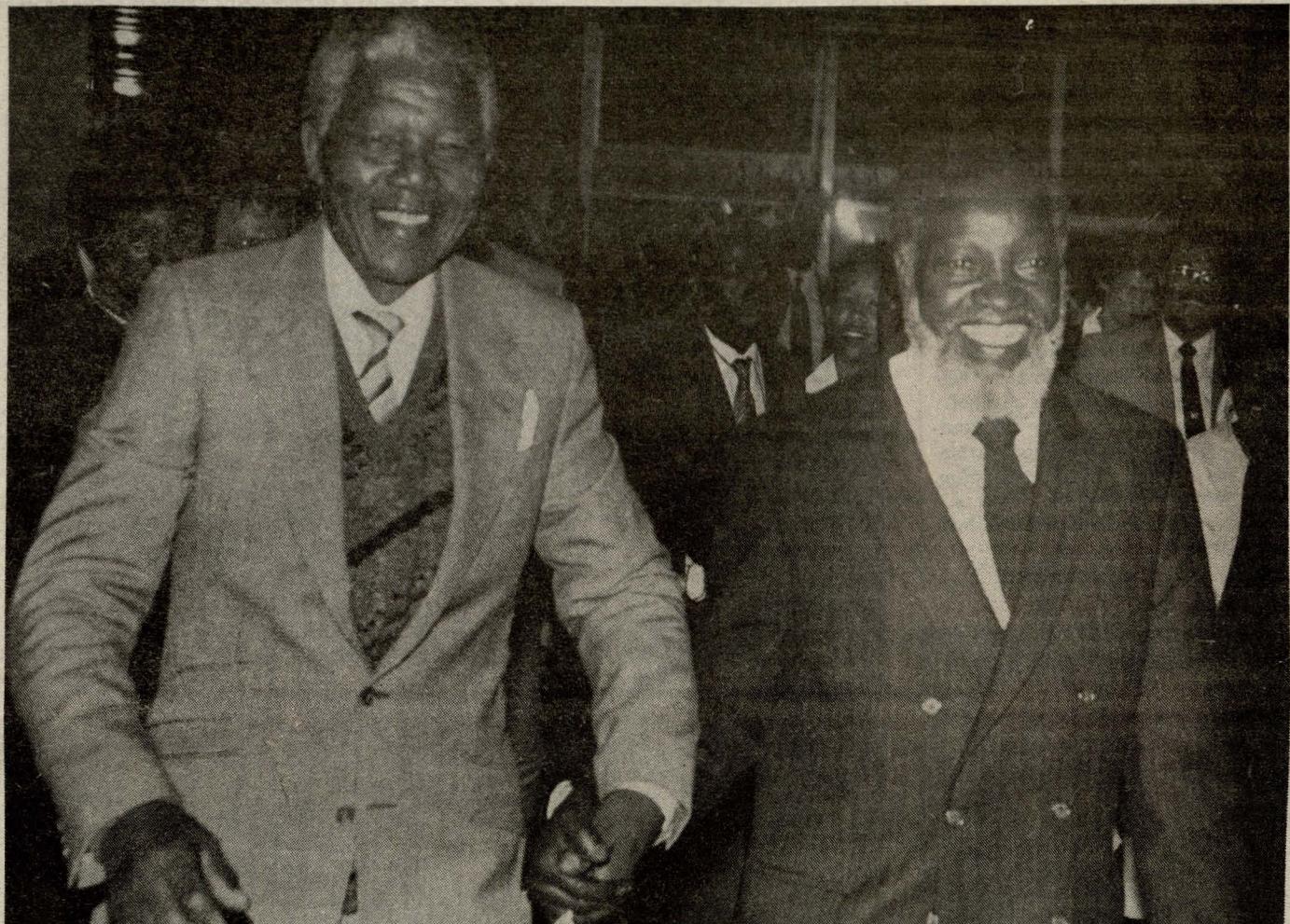
Maandagoggend het die adjunk-president van die ANC, Nelson Mandela, en die ander lede van die ANC se tussentydse bestuur hul eerste vergadering in die statige konferensiekamer gehou.

Streekskomitees sal so gou as moontlik gestig word om lede te begin werf, sê Kathrada. 'n Aantal departemente is ook gestig om die daagliks administrasie van die ANC te behartig. Hy sê die hoofkwartier van die ANC sal in Lusaka bly solank die meeste lede van die uitvoerende komitee hulself daar bevind.

"Ons bevind onself in 'n oorgangsfasie. Ons moet ons aanpas om op 'n ad-hoc basis op te tree," sê Kathrada.

ANC-kantore regoor die wêreld het opdrag ontvang om 'n sensus-opname van politieke bannelinge buite die grense van Suid-Afrika te maak. Sodra die getalle beskikbaar is, sal daar reëlings vir hul terugkeer getref word, sê Kathrada.

Die president en die kroonprins

Nelson Mandela was die belangrikste van die belangrike eregaste by Namibia se onafhanklikheidsviering dié week. Hier vat die nuwe president van Namibia, Sam Nujoma, hom uitbundig aan die hand.

Foto: AFP

SKADU OOR HARMS

Max du Preez
en Pearlle Joubert

REGTER LOUIS HARMS se aanvaarding van geheime getuienis dat die Swapoleier Anton Lubowski wel 'n betaalde agent van Militêre Inligting was, het gister skokgolwe onder regslui veroorsaak en 'n skadu gewerp oor die geloofwaardigheid van die regter se kommissie wat ondersoek na politieke moordbendes instel.

Verontwaardigde regslui wys daarop dat die getuienis hoegenaamd nie getoets is nie, en dat die heilige regsbeginsel van audi alterem partem (die ander kant moet ook gehoor word) verontagsaam is.

"Regter Harms het die vreemde stap geneem om iemand as 't ware skuldig te bevind met eensydige getuienis, en dan te sê die onus rus op ander om sy onskuld te bewys," het een regserveenwoordiger aan Vrye Weekblad gesê.

Die president van die Republiek van Namibia en leier van Swapo, Sam Nujoma, het gister gesê die Suid-Afrikaanse regering moet bewyse vir die aantygings teen Lubowski, wat in September verlede jaar voor sy huis in Windhoek vermoor is, lewer. Hy het gesê hy sal nie

verbaas wees as dié bewyse deur die minister van Verdediging, genl Magnus Malan, "gefabeer is om homself te beskerm nie".

Nujoma het gister gesê: "Anton het te swaar gekry - hy het te veel vir Namibia prysgegee om ooit te hoop vir Namibia se val. Hy was 'n patriot en nie 'n spioen nie. Anton was 'n toegewye seun van Namibia en nie 'n spioen vir 'n vreemde regering nie."

Die eerste minister van Namibia en ou vriend van Lubowski, Hage Geingob, het ook aangedring op bewyse vir dié aantygings.

Lubowski se ouers was eregaste by dié week se onafhanklikheidsfees in Windhoek.

Ou vriende van Lubowski het gister gesê hulle vind dit "eienaardig" dat Lubowski, na soveel jare se getroue diens aan Swapo waardens hy onder meer in eensame opsluiting was, eers drie maande voor sy dood 'n agent sou word.

Daar is boonop ontsteltenis uitgespreek dat daar duidelik geen daadwerklike poging aangewend gaan word om uit te vind wie Lubowski vermoor het nie.

"Dit is gemene saak dat hy deur die weermag se Burgerlike Samewerkingsburo vermoor is - dié mense wat by die kommissie betrokke is, weet selfs wie het die sneller getrek," het een regserveenwoordiger gesê.

Harms sê in sy verklaring dat getuienis dat twee bedrae van altesame R60 000 in Lubowski

se rekenings inbetaal is, by hom ingedien is. Die tjeeks is deur die Weermag aan 'n tussen-ganger uitgemaak wat dit toe aan Lubowski sou oorbetaal het.

Die regter maak nie die naam van die tussen-ganger of tussen-gangers bekend nie.

Harms sluit sy verklaring só af: "Intussen is die getuienis voor die kommissie dat die betalings aan Lubowski aan hom as agent geskied het en dat hy sekere teenprestasies gelewer het."

"Die kommissie is, totdat daar feite tot die teendeel aangebied is, nie van voorneme om 'n detail-ondersoek te loods nie."

Volgens Harms het hy en adv Tim McNally, senior beampie van die Kommissie, besluit dat die bekendmaking van al die voorgelegte feite die inligtingstelsel van MI ernstig kan benadeel en dat sekere individue se lewens in gevaar gestel kan word met dié bekendmaking. "Ek is dus nie van voorneme om, tensy iets onvoorsien gaan gebeur, meer te openbaar as wat hiermee geopenbaar word nie," sê Harms.

"Indien 'n belanghebbende weerleggende getuienis wil aanbied, kan daardie getuienis, op versoek van so 'n belanghebbende, in die openbaar gelei word."

Die probleem wat egter nou ontstaan is of

Vervolg op bladsy 2

Luister na dié getuienis, vra regsgleerde

Pearlie Joubert

REGSLUI wat die verrigtinge van die Harms-kommissie na moordbendes dophou, glo die beperkte omvang van dié kommissie kan daartoe lei dat die kommissie nie die volle waarheid omtrent die Veiligheidsmagte se moordbendes tot die been toe oopvlek nie.

Regsgleerde is van mening dat die verbod op die aanhoor van getuienis oor optredes in buurlande 'n eensydige en onvolledige verhoor tot gevolg kan hê.

Die kommissie se ondersoekveld, in opdrag van pres FW de Klerk, bepaal dat die ondersoek net tot onwettige optrede en moorde binne die grense van Suid-Afrika beperk word.

Vervolg van bladsy 1

Harms

feite wat die teendeel kan bewys gevind kan word omdat alle bewyse in camera aangehoor is.

Die SA Weermag het 'n sertifikaat, uitgereik onder seksie 118 van die Verdedigingswet, op die bekendmaking van rekeninge geplaas. Dié sertifikaat het verhoed dat die regsgvereenwoordigers van die Lubowski-familie toegang het tot getuienis wat geleei het tot die bevinding dat Lubowski wel deur MI betaal is.

Rechter Harms het egter gister gesê "volgens sy kennis" is dié sertifikaat opgehef.

Van die getuienis wat deur die kommissie aangehoor is, sluit 'n beëdigde verklaring van die hoof van Militêre Inligting, genl-maj "Witkop" Badenhorst, sowel as 'n beëdig-de verklaring van 'n senior staaffisier van MI in.

Denis Kuny, die senior raadgewer vir die verdediging, het dié week 'n ernstige betoog gelewer dat die kommissie na die selferkende moordbende-lid, Butana Almond Nofemela, se getuienis oor operasies in buurstate en die huisland moet luister om die saak te kan beoordeel.

Kuny voer aan dat die geloofwaardigheid van Nofemela tans geheel en al van die regsgvereenwoordigers van die SA Polisie en individuele polisiemanne afhang.

Hy het aan regter Harms gesê dat net die helfte, of minder as die helfte, van die waarheid tans deur die kommissie aangehoor word.

Bob Nugent, senior raadgewer vir die polisie, het in kruisondervraging aan Nofemela gesê: "Jy was nooit 'n

lid van 'n moordbende nie, miskien was jy 'n dief, ek weet nie, maar nie lid van 'n moordbende nie."

Dié regsgvereenwoordigers het ook gesê daar was nooit 'n SAP-moordbende nie - "nie toe, of nou of ooit nie".

Tans voer die polisie se regsgvereenwoordigers aan dat Nofemela 'n leeuenaar is.

Hulle sê die hele moordbende-storie is 'n versinsel, en volgens Kuny kan die volle waarheid nie bepaal word alvorens daar na die volledige getuienis oor aanvalle in buurstate geluister word nie.

Kuny sê verder dat dié getuienis belangrik is om die volle prentjie oor die moordbendes en die wyse waarop hulle gewerk het, te kry. "Omdat

Nofemela primêr in dié soort optredes betrokke was."

Die debat het vroer dié week tussen regter Louis Harms en Kuny ontstaan.

Kuny het gevra dat Nofemela weer ondervra moet word oor die bedrywigheid wat in buurstate uitgevoer is om sy geloofwaardigheid te bepaal "en die geloofwaardigheid van enige polisieman wat in die toekoms sal getuig".

Volgens Kuny is dit nie nodig om uitspraak hieroor te gee nie, maar moet dit aangehoor word om tot die regte bevindinge te kom.

Harms het aangevoer dat hy in die kommissie se onderzoek iewers 'n lyn moet trek. "Ons sal 'n redelike goeie idee hê of die moordbende

bestaan het of nie nadat alle getuienis aangehoor is."

Die direkteur van die Regslui vir Menseregte, Brian Curran, sê hy dink dit is "baie jammer dat Harms dit onmoontlik vind om na die volledige getuienis van Nofemela te luister".

"Die regter het egter 'n aanduiding gegee dat hy moontlik sy standpunt sal heroorweeg."

"Indien die nodigheid vir die volledige getuienis na vore kom, sal ons weer die kwessie ophaal."

Rechter Harms het in 'n stadium vir Nofemela gevra of die mense op Vlakplaas ooit enigets wettigs gedoen het. "Behalwe een voorval, onthou ek niks wettigs nie," was Nofemela se antwoord.

Gevreesde regsbeginsel teen die Leeuwfontein 49

Charles Leonard

BOPHUTHATSWANA se regsgvereenwoordigers gaan die gevreesde gemeenskaplike oogmerk-beginsel gebruik om 49 mense in dié tuisland weens moord skuldig te probeer vind.

Dié 49 mans van die dorpie Leeuwfontein het Maandag in Mmabatho se Hooggereghof op nege aanklakte van moord verskyn.

Rechter Waddington, 'n gewese prokureurgeneraal van die destydse Rhodesië, het die saak tot 23 April uitgestel.

Die moordaanklakte spruit uit 'n voorval wat op 1 Julie 1989 in Leeuwfontein plaasgevind het. Op dié dag het 'n groep inwoners op die plaaslike skooltjie se sokkerveld 'n vergadering gehou om Leeuwfontein se gedwonge inlywing by Bophuthatswana te bespreek.

Dié vergadering is deur die polisie met buffels en ander militêre voertuie uiteengejaag. Traanrook en rubberkoeëls is gebruik en 'n buffel het tussen die mense ingejaag.

In die daaropvolgende chaos is nege polisiemanne en twee burgerlikes vermoor.

Die polisiemanne is met pangas doodgekap en hul voertuig is aan die brand gesteek. Die twee burgerlikes is deur die polisie doodgeskiet.

Brian Curran van Regslui vir Menseregte het gedurende die veelbesproke Upington 26-verhoor - waar die mense volgens die gemeenskaplike oogmerk-beginsel weens moord skuldig bevind is - gesê: "Indien ons voortgaan om mense ingevolge dié beginsel die doodstraf op te lê, gaan die getal mense in ons dodeselle verdriedubbel." Die Leeuwfontein 49 kan tot dié syfer bydrae.

Een land, een federasie

Charles Leonard

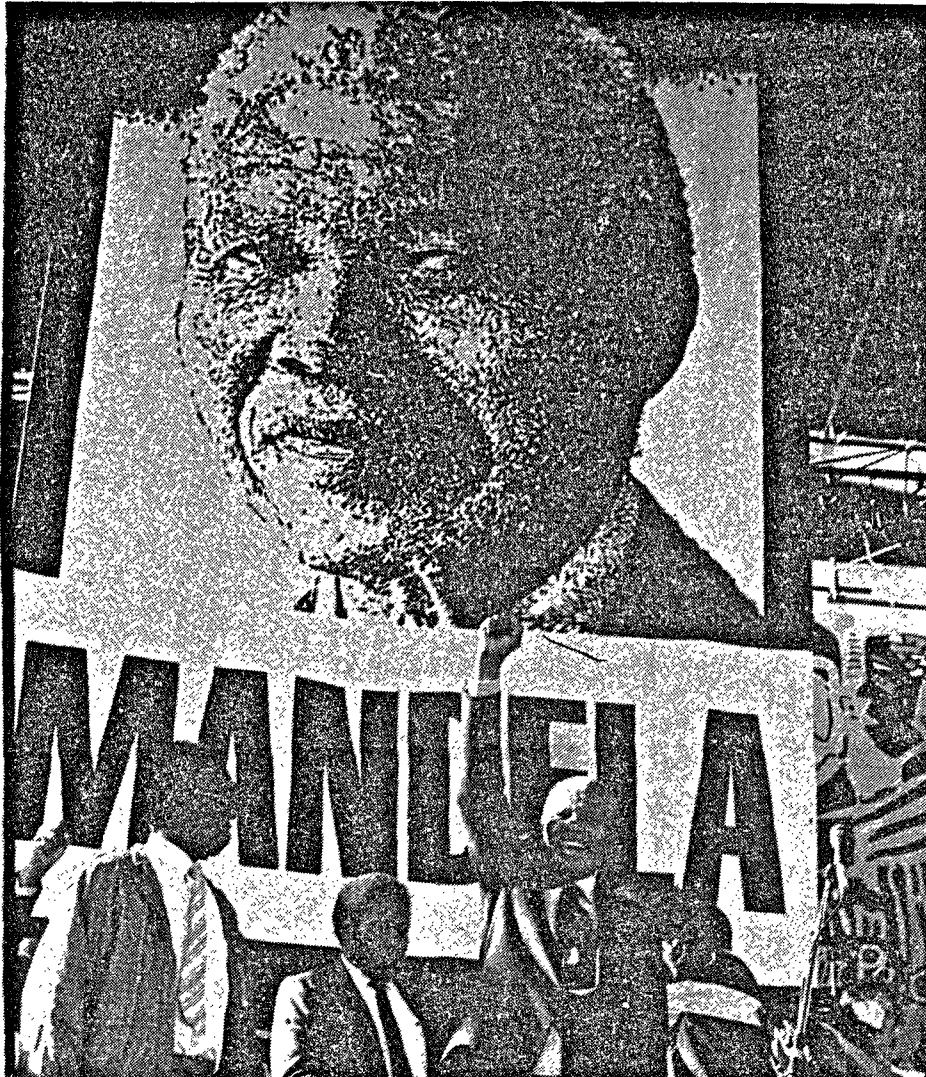
WERKERSEENHEID het dié week 'n verdere hupstoot gekry met die vereniging van die Congress of South African Trade Unions (Cosatu) en die South African Congress of Trade Unions (Sactu).

Cosatu en Sactu het Maandag in die Zambiaanse dorp Kafue 'n geskiedkundige vergadering gehou waarop besluit is dat Sactu uitgefaseer gaan word om die doelwit van een werkersfederasie in die land na te streef.

In 'n verklaring wat die twee liggame na die ontmoeting uitgereik het, word gesê dat 'n oorbruggingskomitee bestaande uit vyf lede van Sactu en Cosatu elk, die uitfaseringssproses gaan hanteer. Hulle gaan ook reëlings tref vir 'n bezoek van Sactu se uitvoerende komitee aan Suid-Afrika om met werkers te gesels en verslag te doen oor die samesprekings met Cosatu.

Die oorbruggingskomitee gaan binne 'n maand verslag aan beide organisasies oor die uitfaseringssproses doen.

Cosatu se afvaardiging is deur sy sekretaris, Jay Naidoo, en vice-president, Chris Dlamini, gele. Sactu is deur sy sekretaris, John Nkadieng, en president, Kay Moonsamy, gele.

Rock around Mandela

'n Vrolike Nelson Mandela waai vir 'n julgende skare van 10 000 mense, wat die reën, vrees vir geweld en toegangskaartjies van R15 vir Saterdag se Human Rainbow-konsert op Ellispark getrotseer het. Suid-Afrika se beste musikante het 'n teleurstellend klein skare op hul voete gehad met musiek uit die boonste rakke. Mandela het aan die musikante gesê dat hul betrokkenheid 'n keerpunt in die struggle bewerkstellig het. (Foto: Anna Zieminski - Afrapix)

Stakings lê Bop-universiteit lam

Charles Leonard

AS iemand dalk die Universiteit van Bophuthatswana (Unibo) die afgelope twee weke met sy tiende verjaarsdag wou gelukwens, sou so'n persoon geen antwoord by dié Universiteit gekry het nie. 'n Faks sou ook onbeantwoord gelaat word.

Die rede hiervoor is die loonstaking van universiteitswerkers wat soos 'n veldbrand deur Unibo versprei het. Die ongewone gebeur toe selfs klerikale en administratiewe personeel hul "gereedschap" neergegooi het en die hele Unibo lamgelê het. Die universiteit het 'n week vroer met reses begin. Studente het terselfdertyd klasse begin boikot.

Twee weke gelede, op 7 Maart, het die Bop-polisie tot die stryd toegetree en die penningmeester van die personeelvereniging op kampus, Mandla Magwetyana, en die sekretaris, Paul Daphne, word aangehou. Daar heers veral kommer oor Magwetyana wat volgens berigte deur die polisie aangerand is en in onhygiëniese toestande aangehou word.

Vroeër vandeesdaa het die universiteitsowerhede 'n 12 persent-salarisverhoging vir alle akademiese personeel aangekondig. Die Unibo-bestuur het geen poging aangewend om dit aan die res van die personeel te verduidelik nie, sê dr Jon Lewis, 'n gewese dosent by dié universiteit wat in Januarie uit Bop gedeporteer is. "Almal het begin staak, faks- en skakelbordoperateurs, die finasies- en rekenaarmense. Hulle het geweier om salarisstrokies uit te druk voordat hulle nie ook 'n salarisverhoging kry nie. Selfs die rektor se sekretaresse staak."

Op 12 Maart het die owerhede summier die 443 stakende werkers afgedank. Die Unibo-senaat het versoek dat al dié mense onvoorwaardelik heraangestel word. Die uitvoerende gesag, die Raad, het egter besluit om magte aan die rektor toe te ken waardeur hy mense selektief kan heraanstel en voorwaardes kan stel wat op 'n "geen-staking"-klousule neerkom.

Moenie die uitgawe van VWB misloop nie!

'Gee vir ons die Republiek van Rehoboth,' sê Diergaardt

Christelle Terreblanche

DIE Rehoboth-basters wou nie dié week saam met die res van Namibia onafhanklik word nie, want hulle wil eintlik self onafhanklik wees en gaan nie tou opgooi voordat die Republiek van Rehoboth in ere herstel is nie.

In Aansoek aan die Internasionale Gereghof en die koop van plase aan die Atlantiese Oseaan is van die planne wat die Kapteinsraad in die vooruitsig stel om hulle doel te bereik.

Wetgewing wat sedert 1976 daarvoor voorsiening gemaak het dat die Rehoboth-gebied ten suide van Windhoek selfregerend is, is finaal herroep toe Namibia dié week onafhanklik geword het.

Met onafhanklikwording het die nuwe grondwet van die Republiek van Namibia in werking getree en die "vaderlike" wette van 1872 en die Wet op Selfregering vervang. Die Kapteinsraad en ander lede vandie Federale Konvensie van Namibia het Dinsdag en Woensdag hul eie partytjie gehou. Van 'n werklik eensydige onafhanklikheidsverklaring (UDI) is daar glo nog nie sprake nie. Die Kapteinsraad erken nou weer die "vaderlike" wette.

Met die dwarsbomming van die internasionaal erkende proses probeer die Basters 'n wetlike verskansing van hul minderheidsgesetze afdwing. Die Hooggereghof in Windhoek het verlede Vrydag 'n tussentydse bevel bekragtig wat in Februarie vanjaar deur die Administrateur-generaal teen "kaptein" Hans Diergaardt en sy kapteinsraad uitgereik is.

Kragtens die beslissing word hulle verbied om hulle verder te bemoei met die Rehoboth-administrasie soos wat dit ingevolge die nuwe strukture bepaal is.

"Dit maak geen damn saak nie," het Diergaardt oor die uitspraak gesê. Hy betwyfel dit op grond daarvan dat dit in wese 'n Suid-Afrikaanse bevel was. Net ná die uitspraak is die tradisionele Rehoboth-vlag op die dorp gehys en Diergaardt het verklaar dat hy voortaan net met die nuwe Swapo-regering oor die status van die "Baster"-gebied sal onderhandel. "As dit nijs oplewer nie, is ons bereid om die kwessie na die Internasionale Gereghof in Den Haag te neem," het hy vroeër gesê.

Hy verwelkom die onafhanklikheid van Namibia omdat hy glo klaar is met Suid-Afrika wat regdeur die onafhanklikheidsproses aan hom belowe het dat sy grond, anders as die van die res van die land, in trust sal bly vir die Basters en nie deur die nuwe regering oorgeneem sal kan word nie. Namibia se nuwe grondwet bepaal egter die teendeel.

Die Rehoboth-gebied lê sowat 80 kilometer suid van Windhoek en het nagenoeg 30 000 inwoners, meestal kleinboere. Die Basters beskou hulself as 'n ander etniese groep as die Kleurlinge, omdat hulle voorvaders hoofsaklik Namas en Duitsers was. Die gebied was die eerste grondgebied in Namibia wat onafhanklike status verwerf het.

Namibia se nuwe minister van binnelandse sake, Hifikepunye Pohamba, het hom reeds bereid verklaar tot onderhandelings met die Kapteinsraad, maar het ook gesê sy regering gaan niemand duld wat die land probeer aftakel deur afskeiding nie.

Die hofbevel spruit uit die onbinding in Maart verlede jaar van die destydse tweedevlak-owerhede asook die regering van Rehoboth deur die Administrateur-generaal, Louis Pienaar, wat die gesag en bevoegdhede daarvan oorgeneem het.

Diergaardt, sy Kapteinsraad en sy Volksraad het aangevoer dat die applikant die administrasie van die gebied oorgeneem het "terwyl nog ek nog my raad van die proklamasie geweet het". Hulle het hul kantore tydelik vir die duur van Resolusie 435 ontruim na die "talle beloftes van Pienaar", maar het dit met "n reusagtige" opmars op 6 Februarie herbeset en weier steeds om dit te ontruim. Die interdig is net daarna deur die AG aangevra.

Diegaardt het nou eensydig die voorvaderlike wette van die 19e eeu in ere herstel en gaan soos vanouds met die uitdaging van die heersende gesag voort. Die onafhanklik-gesinde Basters het deur die jare nie net Suid-Afrika se gesag oor die gebied nie, maar ook die koloniale Duitse heerskappy male sonder tal teenigstaan.

Terwyl die Oorgangsregering van Nasionale Eenheid tot en met 1 April verlede jaar aan bewind was, het Rehoboth tweede-vlak verteenwoordiging geniet. Maar anders as die ander etniese administrasies, is hulle magte later verlede jaar eers in 'n aparte proklamasie aan die AG oorgedra.

Diergaardt glo sy korrespondensie met Pienaar bewys dat die opheffing van die tweedevlak-status die terugkeer na die "vaderlike" wette beteken. En dit beteken vir hom soewereiniteit, 'n eie grondwet, 'n eie vlag en eie grense.

Diergaardt en sy ondersteuners, wat in die 435-verkiesing verlede jaar net 30 persent van die Basters se steun kon wen, meen om nou deel van die onafhanklike Republiek van Namibia te wees, beteken "politieke selfmoord in die guns van die Owambo's".

Die onafhanklike regering word erken, maar hulle wil nie deel daarvan wees nie. Diergaardt hou vol dat hy die reg het om 'n eensydige onafhanklikheid uit te roep en sê hy sal plase tot aan die Atlantiese Oseaan koop ten einde die gebied 'n deurgang na die see te gee.

Wyle Danie van Zyl

Elsabé Wessels en Phineus Tshukudu

'N ERA van politieke gekonkel op plaaslike regeringsvlak onder die aanvoering van 'n Gideonsbende van Nasionaliste het dié week verder verdiep met die onthulling van Johannesburg se munisipale spioene.

Johannesburg se munisipale spionasienetwork het hul dienste aan Militaire Intelligensie, die Veiligheidspolisie en die SAP gelewer deur op anti-apartheidsorganisasies soos Actstop, die Five Freedoms Forum, die Black Sash, die ECC en individue te spioeneer.

Johannesburg se stadsklerk Manie Venter, wyle Danie van Zyl, 'n NP-stadsraadslid wat sowat 'n dekade lank onderskeidelik as adjunk-voorsitter en voorsitter van die bestuurskomitee gedien het; brig JF Visser, die stadsraad se Directeur van Veiligheid; en John Pearce, die stad

Gekonkel in Goudstad verdiep

se hoof van Openbare Veiligheid, was instrumenteel in die skep van die spionasienetwork waaroor Johanesburg se belastingbetalers derduende rande in een jaar opgedok het.

Die NP-beheerde bestuurskomitee weier nou al vier jaar lank om enige besonderhede oor die uitgawes van die veiligheidsdepartement te verstrek. Slegs Venter het toegang tot die geheime betalings wat gemaak is. Sowat R50 miljoen per jaar word aan veiligheid toegeken.

Dit het gister bekend geword dat een afdelingshoof van die netwerk 'n salaris van R3 000 per maand betaal is en twee "hanteerders" van spioene elk R2 700 per maand. Dit alleen beloop R100 000 binne een jaar. Op versoen het Venter vroeër die week gesê dat die onkostes van die netwerk slegs R27 000 per jaar was.

Van Zyl was sedert die vroeë tagtigerjare tot en met sy dood in April verlede jaar vir die beheer van dié afdeling waaronder die spionasienetwork opgetree het, verantwoordelik.

Van Zyl was bekend vir sy reaksionêre konserwatisme. Dit was sy groot begeerte om deur middel van die NP die politieke baas van Suid-Afrika se grootste stad te word.

Pearce, Johannesburg se Meneer Verkeer, se bewind as sekuriteitshoof

gaan jare lank al gebuk onder aantygings van konkelary. Pearce is 'n persoonlike vriend van die Johanesburgse NP-leier, minister Pik Botha. Pearce se blatante hulpverlening by NP-geleenthede ontlok jare reeds skerp kritiek. Onder Pearce het die stad se veiligheidsdepartement in so 'n mate uitgebrei dat hulle 'n pantsermotor aangeskaf het. Pearce moes net aan Venter verslag doen.

Die voormalige leier van die Demokratiese Party in die stadsraad en LP vir Houghton, Tony Leon, het in 1987 reeds 'n ondersoek na veiligheidsnetwerke binne die stadsraad aangevra. Die NP-beheerde bestuurskomitee het dit van die hand gewys.

Volgens Leon was Van Zyl beheer met "veiligheid" en het alle pogings om veiligheidsstrukture te ondersoek, teengestaan.

Leon het daarop aangedring dat die stad alle bande met die Staatsveiligheidsraad verbreek. Beide die stadsraad en die stadsklerk was aktief betrokke by die GBK.

"Ek sal nie verbaas wees as die spionasienetwork in samewerking met die stad se Gesamentlike Bestuurskomitee-selsel opgetree het en verbind is aan die Burgerlike Samewerkingsburo nie," het Leon gister gesê.

Sowjet-minister beïndruk deur De Klerk, Mandela

Jurie van der Walt

WINDHOEK - As die Suid-Afrikaanse regering heeltemal ontslae raak van apartheid, sal dit die grootste gebeurtenis van die 20e eeu wees, het Eduard Shevardnadze, die Sowjet-minister van buitelandse sake, dié week in Namibia gesê.

Shevardnadze, met sy eerste besoek aan Afrika, het ná sy geskiedkundige ontmoeting met pres FW de Klerk 'n perskonferensie toegespreek.

Hy sê pres De Klerk het aan hom die versekerings gegee dat hy nie net aan die beëindiging van apartheid glo nie, maar ook vasbeslote is om dit te doen.

"Nelson Mandela, wat ek Woensdag ontmoet het, het dieselfde versoenoende boodskap gebring. Die ANC is gereed om te onderhandel oor onderhandelings," het die Sowjet-minister gesê.

Shevardnadze het egter gewaarsku dat die onderhandelingsproses baie ingewikkeld gaan wees en dat die deelnemers nie naïef moet wees nie.

"n Mens moet volhard in die proses, maar ook geduldig wees. Daar moet ook wedersydse begrip en buigsaamheid wees, want daar is sekere magte binne Suid-Afrika wat die stelsel van apartheid wil behou," sê hy.

Shevardnadze sê volgens sy ramming wil al die magsgroepes in Suid-Afrika - die regering, die ANC en ander progressiewe organisasies - 'n onderhandelde skikking bereik om sodoende 'n bloedloos te voorkom.

Hy het ook die begeerde uitgespreek dat die samewerking tussen Suid-Afrika en die Sowjet-Unie tydens die skikking in Namibia sal voortduur.

Shevardnadze het voor sy aankoms in Namibia samesprekings met die Angolese president, Eduardo Dos Santos, gevoer. Hy sê die MPLA-regering is verbind tot 'n vredesame skikking in Angola.

Met betrekking tot toekomstige ekonomiese bande tussen Suid-Afrika en die Sowjet-Unie, sê hy: "Nie nou nie. Ons is nie haastig nie. Ons moet eers seker wees dat die proses om apartheid te vermietig onomkeerbaar is."

"Maar ek dink nie ons sal so lank hoeft te wag nie. Nie 10 jaar nie."

Volgens Sowjet-amptenare was Shevardnadze baie beïndruk deur De Klerk.

Hulle wys ook daarop dat die Sowjet-minister se ontmoeting met De Klerk dui op die waarde wat die Sowjet-Unie aan die huidige politieke proses in Suid-Afrika heg.

Shevardnadze word as een van pres Mikhail Gorbatsjof se vertrouelinge en bondgenote in die proses van perestroika beskou. - ANO

Polisiemanne en bewaarders beoog groot optog na die Parlement

Audrey Brown

LEDE van die Police and Civil Rights Union beoog 'n optog volgende Vrydag na die Parlement as deel van 'n landswye staking uit protes teen talle polisiemanne en tronkbewaarders se ontslag vroeër dié week.

Altesame 68 lede van dié organisasie, wat verlede jaar onder leiding

van luit Gregory Rockman gestig is, is die week onder die noodmaatreëls en die Gevangeniswet aangehou nadat hulle 'n optog in Kaapstad gehou het.

Nog 39 lede is in Oos-Londen en Kingwilliamstown ontslaan nadat hulle gestaak het.

Ten minste 177 tronkbewaarders van die Diepkloof-gevangenis se dienste is opgeskot nadat hulle 'n

week gelede oor salaris en werksoomstandighede begin staak het.

Die organisasie met sowat 5 000 lede eis dat die gevangenisowerhede met hulle oor hul grieve moet onderhandel. Klages van rassisme en onbevredigende werksoomstandighede word die afgelope paar maande reeds deur lede van dié organisasie geopen.

**Shell ondersteun
die reg van alle
mense om te woon
waar hulle wil**

Ons werk om nou 'n verskil te maak.

Barbara kom uiteindelik huis toe!

Mark Behr

NA 27 jaar kom Barbara Masekela, ANC-woordvoerder vir kultuur-aangeleenthede en koördineerde van die ANC se kulturafdeling, huis toe.

Op 7 Februarie 1963 het sy Suid-Afrika op 'n Panam-vlug na Ghana verlaat. Vanaf Ghana sou die volgende bykans drie dekades haar neem deur jare se ballingskap in Zambia, Brittanje en Amerika. In 1982 keer sy terug na Zambia waar sy vandag in 'n eenvoudige skakelhuis in Lusaka woon.

Sy erken dat Johnny Makhatini, die ANC se verteenwoordiger vir buitelandse sake wat verlede jaar oorlede is, een van die belangrikste invloede op haar politieke bewussyn en latere maatskaplike verwysingsraamwerk was.

"My skoolopvoeding in Suid-Afrika het ek by die Inanda Seminarium in Natal ontvang. Die skool was toe reeds bekend as 'n progressiewe instelling en Makhatini was een van die jong onderwysers by wie ek klas gehad het. Sy dinamiese persoonlikheid en leierskapsvermoeë het ons almal beïnvloed.

"Soms is gassprekers deur die personeel genooi om met ons te kom gesels. Iemand wat soms daar kom praat het, was dr Albert Luthuli. Op 'n dag het hy weer by die skool aangekom, maar pleks van 'n toespraak het hy net vir ons van die verhoog afgestaan en waai. Die beperkings wat die regering op hom gelê het, het hom verbied om met 'n groep mense te praat.

"Ek sal nooit dié man wat in stilte vir ons gestaan en waai het, vergeet nie. Ek het meer en meer besef wat apartheid aan mense doen - selfs redelike mense soos dr Luthuli."

Haar politieke oortuigings en besluit om aktief tot die politieke stryd toe te tree, was nie 'n skielike gebeurtenis nie. Haar pa en ma was aktief betrokke in die gemeenskappe waar sy grootgeword het.

Met hul ouers se betrokkenheid eers in Kathelong en later in Alexandra, was dit vir die Masekela-kinders onmoontlik om hulself se distansieer en isoler van die dramas wat elke dag rondom hulle afgespeel het.

Apartheid is in elk geval nooit van enige een van ons verwyder nie. Dit raak swartmense se bewussyn onvermydelik op 'n daagliks basis. Dit is egter die duidelike politieke betekenis van die stelsel met sy krotbuurte en armoede waar miljoene leef terwyl enkeles in weelde leef, wat ons van ons ouers geleer het."

Barbara se broer, Hugh Masekela, is vandag

'Ag asseblief. Mense wat dit sê, verstaan geensins die betekenis of strategie van die boikot nie. Dit is juis die benadering van isolasie wat ons gebring het waar ons vandag is - waar daar meer politieke beweegruimte en demokratiese organisasies is'

'n internasionaal erkende jazz-kunstenaar.

"Hugh wou altyd musiekskool toe gaan. Dié voorreg was egter, in daai tyd, net vir witmense beskore. Hy is toe land uit. My oom is onder baie vreemde omstandighede in Brackenfell vermoor en sy moordenaars het 'n drie maande opgeskorte vonnis en 100 pond boete gekry. Nou ja, hoe bly 'n mens onder sulke omstandighede onbetrokke?"

Nadat sy 10 jaar lank Engels aan die Rutgers-universiteit in New Jersey doseer, gaan sy in 1982 na Lusaka en word deur die ANC gevra om 'n kulturafdeling op die been te bring.

In Lusaka sien sy vir die eerste maal ou vriende uit Suid-Afrika: Florence Mophoshoso, Thandi Rankoe - 'n kollega van haar toe sy vir New Age onder die redakteurskap van Ruth First gewerk het, Thabo en Moletsi Mbeki, JJ Jele en Ruth Mompati.

Volgens Barbara het Mompati geweldig baie gedoen om vroue-kwessies binne die ANC op die voorgrond te bring. Sy vertel ook van Franny Ginwala, "een van ons grootste feministe".

Tot in 1982 was daar binne die ANC 'n baie beperkte fokus op kultuursake. Dit was Barbara se werk om kultuur-vraagstukke op die agenda te plaas en 'n volledige afdeling met 'n

Barbara Masekela

nie bureokrasie, infrastruktuur en strategie te skep. "Ek het letterlik in Lusaka rondgestap en 'n tikmasjien gesoek.

"Met die hulp van die skrywer Mandla Langa en Patrick Fitzgerald van Botswana het die kulturafdeling gegroei - totdat selfs apatiese Suid-Afrikaners kennis daarvan moes neem.

"Skielik was dit nie meer moontlik om sommige gewilde buitelandse TV-programme te sien nie. Groot name van die vermaakklikheidswêreld het geweier om Suid-Afrika te besoek en het in die openbaar sterk standpunt teen apartheid ingeneem. Die kultuiboikot was 'n doelbewuste en doelgerigte wapen om druk op die Suid-Afrikaanse regering te plaas."

Vandag verskyn die Richaka, 'n kultuurjaarnaal, gereeld en poësie-werkwinkels word in ANC-kampe regdeur Afrika gehou en die Amandla Culturi Ensemble, 30 kunstenaars wat die ANC verteenwoordig, het al die wêreld deurreis. 'n Tekstieldrukery is in Tanzanië gevestig asook streekskultuurkomitees in Afrika en Europa.

"Ons beskik ook nou oor die finansies om weef- en grafiese werkswinkels aan te bied. Nou dat die ANC gewettig is, sal gesprekke met binnekantoorde bepaal hoe dié pro-

jek verder gevoer word."

Volgens Barbara was een van die kultuurdepartemente se belangrikste take die afgelope agt jaar om bande te vestig met binnekantoorde.

Verskeie konferensies is reeds gehou en die twee wat die meeste opspraak verwek het, was die 1987 Casa-konferensie in Holland en die Waterval-beraad in Zimbabwe verlede jaar.

Laggend vertel Barbara van die Waterval-beraad. "Dit was 'n besondere ervaring. Julle Afrikaners, julle het soveel passie. Dis seker Afrikaner-nasionalisme wat julle so maak. Die toewyding en lojaliteit moet julle behou, maar dit moet gebonde wees aan alle Suid-Afrikaners eerder as aan 'n bang en verdedigende minderheid. By die Valle het ek dit opnuut besefen 'n deernis vir Afrikaanssprekendes het my getref.

"Daar was ook baie hartseer. Hartseer oor die jare wat ons almal gemors het om by mekaar uit te kom. Ja, en ek het Antjie Krog se gedig oor die beraad gelees," vertel sy emosioenel.

Op die vraag of die ANC'n fout gemaak het met die kultuiboikot en dit nou besef, sê sy: "Ag asseblief. Mense wat dit sê, verstaan geensins die betekenis of strategie van die boikot nie. Dit is juis die benadering van isolasie wat ons gebring het waar ons vandag is - waar daar meer politieke beweegruimte en demokratiese organisasies is."

"Daar is 'n wending, maar geen kontradiksie nie. Moontlik groter oopheid vir die nastrewing van estetiese kuns, maar geen opheffing van die selektiewe boikot nie."

"Die posisie bly onveranderd: Totdat die pilare van apartheid verkrummel en totdat elke Suid-Afrikaner deelneem aan die politieke en ekonomiese prosesse, sal die boikot na alle waarskynlikheid bly staan. Dit is egter 'n strategie wat voortdurend geëvalueer word en nie 'n beginselposisie is nie."

"Mense moet besef dat estetiese brillantheid in die kunste dikwels 'n atmosfeer van oopheid benodig. Die vraag is egter: Hoe oop was die maatskaplike omgewing vóór 2 Februarie en hoekom is FW de Klerk gedwing om groter ruimte te skep?"

Haar seuntjie, Selema, sal binnekantoorde met sy ma na Suid-Afrika kom. "Ja, 27 jaar is 'n baie lang tyd. Ek wonder soms of ons, toe ons weg was, geweet het dit gaan so lank neem. Dan wonder ek of ons sou kom..."

'n Ooggetuie onthou Sharpeville-dag

Audrey Brown

DERTIG jaar gelede op 21 Maart het Adam Matsoso vroeg opgestaan en saam met sowat 5 000 mense na die Sharpeville-poliseikanteroor gemarsjeer om sy pasboek aan die owerhede te oorhandig as deel van die PAC se anti-paswetebetoging.

Altesame 69 mense is doodgeskiet, waarvan die meeste in die rug, toe sowat 300 polisemanne op hulle losgebrand het.

Staatsamptenare sê 'n "senuweeagtige jong polisieeman" het per ongeluk 'n paar skote gevuur nadat die skare hulle met klippe begin gooi het.

Matsoso het oorleef en dié week aan 'n skare van sowat 400 mense in Sharpeville, as deel van die PAC se herdenkings-saamtrek buite die poliseikanteroor waar die gebeure plaasgevind het, vertel wat dié dag gebeur het.

"Op bevel van Mangaliso Robert Sobukwe, destydse leier van die PAC, het ons vroeg opgestaan om ons pasboeke aan die owerhede te gaan oorhandig.

"Toe ons by die poliseikanteroor aankom, het 'n afvaardiging binne gegaan om te gaan verduidelik dat Sobukwe reeds toestemming gekry het dat ons ons pasboeke vredeswaam aan die minister van Justisie kan oorhandig, en dat die polisie ons moes toelaat om voort te gaan.

"Maar toe ons leiers die poliseikanteroor binne gaan, is hulle in die kantoor vasgekeer.

"Toe hulle later uitkom, het hulle vertel dat hulle die minister gebel en 'n vergadering vir later dié middag met hom belê het.

"Ons het uiteengegaan om middagte te gaan geniet. Ons het omtrent twee-oor die

Blankes steeds setlaars, sê PAC

Pearlie Joubert

DIE assistent sekretaris-generaal van die Pan Africanist Congress (PAC), Philimon Teph, sê dié organisasie beskou witmense as setlaars omdat die "1820 Setlaar-monument steeds in Port Elizabeth staan".

"Europeërs het na Suid-Afrika gekom om Afrikane te kolonialiseer en hul van hul land te onteien. As witmense hulself nie meer as setlaars beskou nie en hul by die meerderheid van Afrikane skaar, beteken dit nie hulle is nie meer setlaars nie. Al woon witmense hier vir langer as 300 jaar, het hulle in dié 300 jaar die grond met geweld beset.

"Hulle sal nie meer as setlaars beskou word nie as hulle hulself by die oorspronklike grondbesitters, naamlik die swartmense, skaar."

Op 'n vraag of swart Amerikaners ook set-

laars is, het Tepho gesê dié mense is uit Afrika geneem, maar het intussen Amerikaners geword.

"Hulle is Amerikaners in so 'n mate dat iemand soos eerw Jesse Jackson al selfs as president verkiesbaar was. Hulle is nie setlaars nie omdat hulle gedwing is om daar te woon, terwyl wit Suid-Afrikaners steeds as koloniste en setlaars beskou word."

Tepho het saam met Isu Chiba van die ANC 'n vergadering, wat deur die Instituut vir 'n Demokratiese Alternatief in Suid-Afrika (Idasa) gereel is, toegespreek.

Chiba was 18 jaar op Robbeneiland weens sy bedrywigheid in die ANC, en Teph 22 jaar weens sy PAC-betrekkenheid.

Chiba het dit beklemtoon dat die ANC nie-rassig is, "maar steeds individuele regte sal beskerm. Alle individue sal basiese menseregte, en grondwetlike beskerming teen die skending van

dié regte geniet.

"Die Vryheidsmale stel dit duidelik dat die land verdeel sal word tussen diégene wat dit bewerk. Met die nasionalisering van sekere aspekte van die ekonomie sal mense steeds toegelaat word om grond te besit solank daar geen uitbuiting is nie," het Chiba gesê.

Tepho sê die geskiedenis van die ANC en PAC is dieselfde tot in 1958.

"Hierna het die breuk gekom omdat die PAC sterk glo in die idee van nie-rassigheid. Vir ons is die ANC se standpunt oor veel-rassigheid en die beskerming van groepsregte onaanvaarbaar.

"Solank FW de Klerk en die NP op die beskerming van minderheidsregte aandring, kan ons onmoontlik onderhandel.

"Dit is juis as gevolg daarvan dat ons vir bevryding veg."

Inkatha nou ook op die Transvaalse platteland

Charles Leonard

BEWERINGS van Inkatha-betrokkendheid, moord, polsie-informante en gewapende wagte vanuit Uhundi doen die ronde in die Driefontein-gemeenskap in Suid-Oos-Tansval.

Dié bewerings is verlede week geopper toe veldwerkery van die Transvaal Rural Action Committee (Trac) en die Regshulpsentrum gehoor het van die moord op die voorsteer van die Driefontein Jeugkongres, Themba Dlamini.

Die moord het plaasgevind teen die agtergrond van 'n gemeenskap waaroor die swaard van gedwonge verskuiving twee dekades lank gehang het.

Hul gemeenskapsleier, Saul Mkhize, is 2 April 1983 tydens 'n versetvergadering deur 'n jong polisiekonstabel Andries Nienaber doodgeskiet. Ondanks die feit dat die moord deur talle ooggetuies gesien is, is Nienaber vrygesprek en die regter het na Mkhize as 'n "ongeskikte en arrogantie man" verwys.

Rondom dié tydperk was daar 'n deel van die gemeenskap wat ten gunste van inlywing by Kangwane was. Die leiers van dié groep was Gilbert Mjwago en Gweje Yende.

In die ondersoekdagboek van die polsie op Dirkiesdorp - een van die hofstukke in die Mkhize-moordverhoor - word Mjwago as 'n informant beskryf.

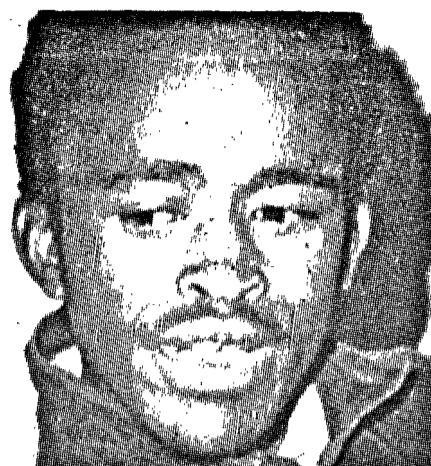
In 1985 het die regering Driefontein, na 'n lang en bloedige stryd, van inlywing by Kangwane kwygtgeskel.

Dit was egter nog nie die einde van die geweld in dié gebied nie.

'n Groep vigilantes, onder aanvoering van Mjwago, Yende en een Piet Manana, het die gebied geteister en drie mense is deur hulle vermoor.

Volgens 'n dokument wat die stasiebevelvoerder van Dirkiesdorp self onderteken het en in besit van die Regshulpsentrum is, was Manana die polsie ook "behulpsaam met inligting".

Intussen het Inkatha op die toneel verskyn. Meer as 'n maand gelede het 'n groep mans uit

Themba Dlamini

(Foto: Jenny Gordon)

Natal op Driefontein aangekom.

Volgens die gemeenskapsleiers van Driefontein is dié gewapende mans, wat Yende se huis bewaak, van Ulundi afkomstig. Die mans het glo gesê dat hulle help met werving vir Inkatha.

Omtrent 'n maand gelede is 'n amptelike Inkatha-vergadering by Mjwago se drankwinkel gehou.

Om 8vm op 6 Maart vanjaar het die 26-jarige Themba Dlamini saam met sy buurman, Gisi Ndlangamandla, hul families se beeste na die weidingsgebied aangejaag.

Nadat hulle die hek agter die vee toegemaak het, sê Ndlangamandla in 'n verklaring, het 'n motor by hulle stilgehou. Die bestuurder was Mjwago.

Vier mans en 'n meisie, wat Dlamini aan hulle uitgewys het, het uitgeklim. Na 'n onbenullige vraag oor 'n "swart kalf" is Dlamini deur een van die mans gegryp. Hy het losgeruk, maar langs die pad gestruikel en gevallen, sê Ndlangamandla in sy verklaring.

Een van die mans, Yende, het Dlamini geboei en in die motor gegooi.

Ndlangamandla het op Dlamini se fiets

gesprong en na laasgenoemde se pa se huis gejaag.

"Ek het gesien die motorry in die rigting van Yende se huis."

Dlamini se pa, Meshak Nkosi, het 'n groep mans by Yende se huis aangetref. Onder dié groep was Yende, Mjwago en Manana. Hy het na die motorhuis gegaan waar sy ernstig beseerde seun gelê het. Dlamini het kort daarna gesterv.

Sy pa is na die Dirkiesdorp-poliseikantoor om die saak aan te meld. Yende se broer en Manana het hom egter voorgesprong en die polsie het aan hom gesê sy verklaring is nie nodig nie omdat hulle reeds weet wat gebeur het. Hulle het egter later 'n verklaring by hom afgeneem.

Ten spyte daarvan dat Dlamini se lyk by

Yende se huis gevind en 'n verklaring gemaak is dat hy deur hulle ontvoer is, het die Dirkiesdorp-polise geen stappe teen Yende geneem nie.

Hulle het egter gereeld polisiemanne na sy huis gestuur om hom teen die inwoners te beskerm.

Eers nadat 'n prokureur van die Regshulpsentrum tussenbeide getree het, het genl Joubert van die polsie in Pretoria ingegrif.

Yende en Mjwago is weens moord aangekla en onmiddellik daarna vrygelaat.

Die Driefontein-gemeenskapskomitee se intussen het 'n groter groep Inkatha-lede in hul dorpie aangekom en hulle soek nou na die seun wat die ontvoering gesien het.

Die seun het glo reeds uit die gebied gevlug uit vrees vir sy lewe.

Dlamini word mōre begrawe.

SA se leiers (22): Arthur Chaskalson

Audrey Brown

ARTHUR CHASKALSON, een van die drie Suid-Afrikaanse regsgelerdes wat by die oprichting van die grondwet van die Republiek van Namibia betrokke was, is op 24 November 1931 in Johannesburg gebore.

Sy pa is dood toe hy nog baie jonk was, en hy en sy ouer broer, Sidney, is deur sy moeder en stiepfa grootgemaak.

Hy het op Hilton-hoërskool gematrikuleer en in 1954 'n BCom LLB (cum laude) aan die Universiteit van die Witwatersrand behaal.

Hy het hom in 'n private praktyk in Johannesburg gevestig, maar het dié praktyk later laat gaan om 'n regssprojek, die Regshulpsentrum, aan die gang te kry. Dié Regshulpsentrum is in Januarie 1979 gestig om toetsake aan te pak en sodoeende presidente daarde stel. Van die belangrikste presidente is die Rikhoto- en Komani-uitspraak, wat die paswette in die vroeë tagtigerjare 'n hewige knou toegedien het.

Hy word beskryf as 'n "beskeie man, met 'n helder kennis van wat reg en verkeerd is".

Jerome, een van sy twee seuns, sê: "My pa is 'n baie stemmige mens wat nie op sock is na eer nie. Hy werk net baie hard aan wat hy glo 'n regverdigde stryd is."

Sy twee seuns, Matthew en Jerome, is albei regstudente. Sy vrou, Lorraine, het 'n doktorsgraad in Engelse letterkunde en is 'n lektor aan die Universiteit van die Witwatersrand.

As direkteur van die Regshulpsentrum het Arthur Chaskalson die Delmas-aangeklaagdes

verdedig en saam met George Bizos was hy as junior-advokaat by die Rivonia-verhoor betrokke.

Dit is sy werk as anti-apartheidsadvokaat wat daaroor gelei het dat Mandela hom tydens eerste openbare toespraak in Johannesburg uitgesond is. Hy was ook een van die regsgelerdes wat onlangs namens die eetstakers op Robben Island met die gevangenisdiens onderhandel het om hul vrylating te bewerkstellig.

Chaskalson is een van twee Suid-Afrikaners die ander was genl Jan Smuts - wat erelidmaatskap van die New York-balie ontvang het.

'n Ondersoek na Sosialisme - die ondervinding van Oos-Europa en die Sowjet-Unie

26 Maart

Perestroika - Herstrukturering van die Sowjet-ekonomiese

Sprekers: Steven Friedman (Sentrum vir Beleidstudies, Wits)

Avril Joffe (Departement Sosiologie, Wits)

Plek: LB143 Regsgebou

Wes-kampus

Wits

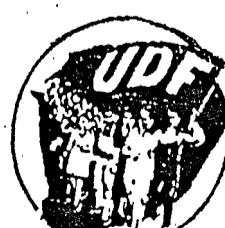
Tyd: 7.30

Ook:

30 April: Verskillende modelle van sosialisme

28 Mei: Demokrasie en demokratisering

25 Junie: Nasionalisme

'n Jodac-besprekingsreeks

Hou die pers dop vir toekomstige besprekings

Beskikbaar in geel/rooi/turkoois of geel/groen/swart

Groottes: K, M, G, XG, XXG

Prys: R25 AVB ingesluit (R1 ekstra vir XXG)

Beskikbaar by: Naartjie Oligarghy

Beachweg 6A

Woodstock

Kaapstad, 7925

Tel 417-2199

'Hier druk die rent jou heeltyd'

IN die Strand het Blikkiesdorp se mense gretig daarna uitgesien om in 'n huis met baksteenmure te kon woon. Hul name was lank op die stadsraad se waglys. Eindelik was dit hulle beurt om uit die sinkhokke van die plakkernkamp na 'n woonbuurt met baksteenhuisse, heinings en teerstrate te trek.

Skaars 'n paar jaar later wil baie van die mense terug Blikkiesdorp toe. Die stygende huurgelde en hoë water- en elektrisiteitstariewe maak van hulle oortreders in hul eie huise.

David Julies, 'n pa van ses, het twee weke gelede 'n dagvaarding ontvang waarin sy uitsetting geëis word. Die klag: agterstallige skuld op huur, water en elektrisiteit.

Julies was reeds die slagoffer van die bestuurskomitee se uitsettingsmetode. 'n Metaalopper word deur 'n amptenaar van die bestuurskomitee in die deurslotte geplaas - met huisware en als binne-in.

Volgens die Strand Aksiekomitee moes kinders en kleuters soms heeldag buite rondwaal omdat die huise toegesluit en hul ouers by die werk is.

Julies het die loper uitgeforseer om in sy huis te kom.

In 'n versetveldtog wat op 'n massavergadering geloods is, is daar besluit dat huisbewoners hul teen dié soort uitsetting sal verset deur hul huise oop te maak en terug te vat.

Julies is bitter oor sy omstandighede. Hy het al die jare in Blikkiesdorp, die nabyleeplakkernkamp, gebly waar hulle R16 per maand vir riool- en vullisverwydering betaal het.

"Hulle het ons gedwing om in die huurhuise te kom bly. Hulle het gedreig om Blikkiesdorp plat te stoot. Ons het wel in blikhokke gebly, maar ten minste kon 'n mens leef. Hier druk die rent

Doreen Khumbasha

jou heeltyd."

"Los jy jou werk vir 'n beter salaris, bly jy in die moeilikheid. Die rent agtervolg jou."

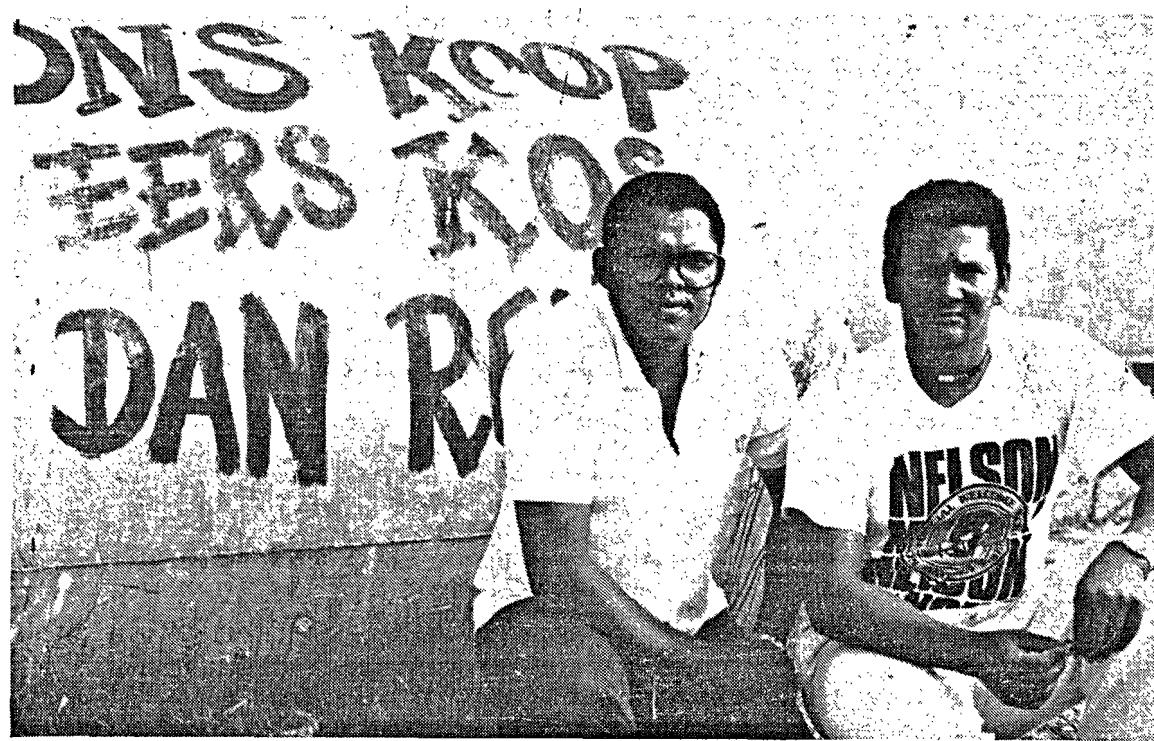
"Almal sê so. In Blikkiesdorp het ons soos konings geleef. Almal het kom oud-word hier duskant. Ons kan nie die hoë tariewe betaal nie. Die owerhede sien dit, maar hulle doen niets daaraan nie," sê Julies.

Julies sit steeds met die dagvaarding van die munisipaliteit. "Die dagvaarding eis dat ek die geld binne drie dae betaal. Betaal ek nie, sit hulle die klein goedjies uit en verkoop die inhoud van die huis," sê hy.

Volgens Julies is daar geen manier waarop hy sy agterstallige skuld in een bedrag kan afbetaal nie. Die

Ondanks 'n landwye kritieke behuisingsnood word huisbewoners in Wes-Kaapland op 'n daagliks basis uit hul huurhulse gesit omdat hulle nie hul huur kan betaal nie, of omdat hul huulpaaleemente agterstallig is. Vir die meeste gesinne bied plakkery of bywoning die enigste heenkome.

ELSABÉ WESSELS doen verslag.

Godfrey Julies en Edgar Samuels van die Strand Aksiekomitee

(Foto's: Elsabé Wessels)

amptenaare weier om 'n afbetaling te aanvaar.

"Ek het al gegaan tot by mnrr Fourie. Ons het hom gesoebat om die skuld stelselmatig af te betaal, maar hy

taalde water- en elektrisiteitsrekeninge maak van haar 'n teiken vir uitsetting. "Jy kan net nie uit jou huisskuld kom as jy eers daarin is nie," sê sy.

Khumbasha het drie jaar gelede in haar "muurhuis" ingetrok nadat sy 25 jaar lank in Blikkiesdorp gebly het. Hulle het lank gewag om uit die "sinkhokke" te trek.

"Ek het uitgesien na 'n huis, maar nie om so te suffer nie. In die muurhuise het die mense kom honger ly," sê Khumbasha.

Sy haarmannen jongste seun steun op haar man se ongesiktheidspensioen van R150 per maand. Hieruit betaal sy huur, water, elektrisiteit, medisyne, kos en skoolfondse.

Soos honderde ander inwoners kla Khumbasha oor die hoë water- en elektrisiteitstariewe. In 'n maand beloop dié maklik tussen R50 en R60. Tel 'n mens die huur van R66 daarby, bly daar R30 vir die Khumbashas oor om van te leef.

In die laaste dertig jaar is minder as 300 huise deur die plaaslike owerheid in die Strand opgerig, sê Godfrey Julies, ondervoorsitter van die Strand Aksiekomitee. Min huisloses kan selfs dié skaars huisvesting bekostig.

Hier is dit nie vreemd om 10 tot 16 mense in 'n basiese huurhuis aan te treffen nie. Bywoning het 'n leefwyse geword, sê die voorstitter van die aksiekomitee, Edgar Samuels.

In die hostels in die townships woon twee of meer gesinne tans in hostekamers wat vir twee mense bedoel is.

Die feit is dat die meeste huisloses ook dié met die karigste inkomste is. Volgens die Stedelike Stigting kan twee uit elke drie swart gesinne nie eens die mees basiese formele huisvesting bekostig nie.

Volgens Julies onduik die plaaslike owerheid sy verantwoordelikheid deur grond en kontrakte aan private ontwikkelaars beskikbaar te stel. Oraals lei dié stelsel tot uitbuiting. Huise wat reeds te duur is, word nou teen 'n groter wins vir die ontwikkelaar aan huisloses verkoop.

Dit is teen dié agtergrond dat die munisipaliteit het as die grootste aansporing vir die optog gedien. Die sukses van die optog het ook getoon dat die mense ernstig oor die saak is," sê Godfrey Julies.

as 3 000 inwoners in 'n protestoptog na die munisipale kantore opgeruk. Dit was die tweede versetoptog in drie weke.

Van die adjunk-stadsklerk het hulle die volgende geëis: uitsettings moet beëindig word, die uitbreking van dagvaardings moet gestaak word, betaalbare huurgelde moet bereken word, billike water- en elektrisiteitstariewe, meer huise om 'n einde te maak aan plakkery en bywoning.

Hulle eis ook dat die munisipaliteit die Strand Aksiekomitee ontmoet om die behuisingsprobleem te bespreek. Hulle eis ook die afskaffing van die bestuurskomiteestelsel en "een

Dagvaardings vir uitsettingsbevele gaan ook met die bystand van regshulp in die hof beveg word, sê hy.

Die optog het stemme van protes verenig. Dit was die eerste groot gesamentlike aksie van die dorp se bruin en swart gemeenskappe.

Die wit stadsraad weier egter om die aksiekomitee te ontmoet. "Hulle sê hulle kan nie oor die koppe van die bestuurskomitee met ons in gesprek tree nie," sê Julies. Die bruin bestuurskomitee word lankal deur die gemeenskap verwerp.

Volgens die aksiekomitee het die munisipaliteit wel tydens hul enigste ontmoeting verlede jaar ingestem dat mense nie summier uitgesit sou word nie, en dat hulle sou kon onderhandel oor agterstallige huur. Hulle sou na elke probleem in die huise kom kyk het. Maar drie maande later was dit weer terug na die ou metodes.

Armoedige omstandighede teister die woonbuurt.

"Vir die meeste mense het hul huise 'n las geword. Die munisipaliteit moet besef dat uitsetting, dagvaardings of die afsny van water nie die manier is om die behuisingsprobleem op te los nie," sê Julies.

"Daar moet nou 'n einde aan huuruitbuiting gemaak word. Die mense eis om te betaal wat hulle kan bekostig. Hoewel huur op inkomste bereken word, word daar nie tred gehou met die inflasiekoeënie en al honderde huisbewoners vind dit al hoe moeiliker om hul rekening te betaal.

"In die parlement word dit uitgebaai. Ons hoor dit oor die televisie en die radio en lees in die koerante van die staat dat onderhandelinge tussen die regering en die verteenwoordigers van die mense gaan plaasvind. Maar hier in die Strand is dit 'n ander storie. Hier is hulle te besig om met ons te praat."

Julies en Khumbasha se verhale is nie uitsonderlik nie. Die behuisingsnood landwyd is kritiek.

Volgens die Stedelike Stigting moet Suid-Afrika 150 000 huise per dag oprig om die tekort in die stedelike gebiede aan te spreek. Reken 'n mens die tekort in die tuislande en plattelandse gebiede by, is 'n syfer van

David Julies

munisipaliteit vir een Strand".

"Die negatiewe houding van die munisipaliteit het as die grootste aansporing vir die optog gedien. Die sukses van die optog het ook getoon dat die mense ernstig oor die saak is," sê Godfrey Julies.

sowat 300 000 meer korrek.

Volgens die Stedelike Stigting rig die regering tans slegs 40 000 huise per jaar vir swartmense op, met die gevolg dat meer as 10 miljoen Suid-Afrikaners in plakkernomstandighede soos dié van Blikkiesdorp leef.

Volgende Vrydag is **D-dag**

D-dag vir die nuwe Vrye Weekblad.

Vrye Weekblad bly steeds baanbrekers. Ons het die hele koerant herbeplan. Dit lyk mooier, skoner en meer modern, en daar is ook heelwat veranderings aan die inhoud.

Daar is nou nog meer rede om nooit 'n naweek sonder Vrye Weekblad te begin nie.

Boonop is daar volgende week 'n bonus: die verskyning van die Somer/Herfs-uitgawe van ons prestige-tydskrif, VWB (Vrye Weekblad Boeke). Niemand wat kan lees en skryf hoort dit mis te loop nie.

Ons is die nuwe Suid-Afrika

Kom, loop saam met ons die toekoms in

Ek wil met jou gesels na aanleiding van berigte in die Sondagkoerante oor jou idee om 'n tuisland in die dorsland te stig. My voorouers kom daarvandaan.

So sy is van daai wêreld af. Wel, ons sal moet onderhandel.

Maar hoe sal jy dit regverdig om daardie mense van hulle land te ontneem?

Dit is een van die moeilikste vroeë om te beantwoord, en ek sal nie daarvan probeer wegskram nie. Die gebied sluit tradisionele grond met 'n aansienlike Kleurling-bevolking in. Dit bied 'n probleem. Daar het egter reeds verandering ingetree aangesien gemeenskapsgronde geprivatiseer is, en selfs aan blanke te koop aangebied word. In beginsel kan die grond dus teen billike pryse gekoop word en die vorige eienaars kan, met die verslapping in die Wet op Groepsgebiede en die wet op grondgebied in die RSA, hulle volgens hulle eie keuse hervestig.

Met die oog op die ideaal van volkstigting behoort onderhandeling met sukses gevoer te kan word. Dit is net wat ek in beginsel neergelê het. Ek het as onderhandelingspatroon gemeen dat ons 'n gebied moet uitmerk. Dit help nie om nou 'n paar dorpies te neem en te sê dis groepunte nie. Ek het gesê jy moet 'n hele gebied uitmerk, en dan moet jy die probleme wat in daardie gebied voorkom isoleer en 'n oplossing daarvoor vind.

My gedagte is dat ons, met die hele verstedelikingsproses, 'n patroon van ontvolking moet vind, soos baie van die plattelandse gebiede ontvolk is, en dat jy dan kyk of jy kan onderhandel oor die koop van die betrokke grond.

Met wie sal jy onderhandel? Ek sien dat die grond ook 'n deel van Namibia insluit.

Die kaart is gemaak lank voor Namibia onafhanklik geword het, maar nou sê ek soos wat meneer Diergaard van die Rehoboth-basters vandag sy gebied onafhanklik verklaar het, nou sê ek dat die Afrikaners wat nie onder Sam Nujoma wil staan nie, dié moet hier in die suide kom woon, en dan moet hulle onderhandel met Sam dat dié stuk afgesny word. Dan het jy eintlik Suidwes as 'n drieledige gebied: Die Namibia-gebied met Sam Nujoma as hoof, die baster-gebied met Diergaard as hoof, en die Afrikaner-gebied in die suide. Met die Kleurlinge in die gebied sal ons 'n ooreenkoms moet tref.

Maar sê nou hulle wil nie loop nie?

Ek dink ons moet aanvaar dat ons tot 'n vergelyk sal moet kom. Missien sal daar 'n bepaalde provinsie van die Kleurling-republiek moet wees, en dié lê aan die Weskus van die Kaap. Deur die loop van die jare het baie Kleurlinge hulself daar gevestig, maar nou is die Xhosas besig om hier in te sypel.

Is dié klomp mense regtig verskillende nasies? As mens kyk na die geskiedenis van Frankryk en Brittanje, dan kan mens sê hulle was verskillende stamme, wat nou twee nasies is.

Ja, maar hulle was stamme, en hier het jy nasies. Kyk na die Zoeloës - daar kry jy die Buthelezis, die Mtwethas, en onder die Xhosa kry jy die Mpondonise, die Fingo's, die Xhosa. Hulle is verskillende groepe.

Maar hulle praat tog dieselfde taal, en al die groepe word deur waardes verbind wat stam oorskry. Werk jy nie teen die geskiedenis in nie, waar mense se bewussyn wyer, eerder as

gekies wat nikks hiermee te doen het nie. Waarom?

Ek het daar stuk land gekies omdat niemand dit wil hê nie...

Maar daar bly steeds mense daar.

Ek sal jou sê dat 'n mens die geskiedkundige verloop van sake in ag moet neem, anders loop jy jou vas. As ons nou 30 miljoen mense moet verskuif om my voorouers se republieke oor te neem - dit is tog onmoontlik. Toe vra ek, wat bly oor? Wat oorbly is die noordweste wat dun bevolk is, en wat eindelik ontwikkel kan word as 'n gebied van die Afrikaners. Dan bly die rykdom, die weelde en die welvaart in Azanië...

As dit Azanië gaan word...

Wat sal hy dan word?

Wat van ons eie Suid-Afrika?

Jy maak dat ek lag. Maar die beweging weg van die Bybelse regverdiging vir ons historiese land is 'n groeiende besef wat ontstaan het nadat ons 'n paar beginsels neergelê het. Eers was dit die beginsel van vryheid van die volk, en dit sien mens in die Groot Trek, wat eintlik maar 'n vryheidsbeweging was...

Maar dit behoort nie net aan die wit Afrikaner nie.

Ja, die Kleurlinge het hulle gehelp...

Nie net gehelp nie, hulle was deel van die Trek.

Ja, maar dis die Afrikaner wat vryheid gesoek het. Nou soek jy 'n manier hoe die Afrikaner sy vryheid kan verseker, en in dié gemengde land kan hy nie sy vryheid uitoefen nie want hy moet een van twee dinge doen - hy moet of vir ewig oorheers, of hy moet afskei. En om te kan afskei moet jy 'n plek hê - 'n geografiese basis.

Daar is mense wat sê dat die Afrikaner het glad nie die reg om so 'n besluit te neem nie. Die PAC sê byvoorbeeld jy is of 'n Afrikaner, of jy gaan na die plek waar jy selfbeskikking kan toepas, jy kan dit nie hier in Afrika doen nie.

Daar is mense wat sê dat die Afrikaner het glad nie die reg om so 'n besluit te neem nie. Die PAC sê byvoorbeeld jy is of 'n Afrikaner, of jy gaan na die plek waar jy selfbeskikking kan toepas, jy kan dit nie hier in Afrika doen nie.

Daar is mense wat sê dat die Afrikaner het glad nie die reg om so 'n besluit te neem nie. Die PAC sê byvoorbeeld jy is of 'n Afrikaner, of jy gaan na die plek waar jy selfbeskikking kan toepas, jy kan dit nie hier in Afrika doen nie.

Daar is mense wat sê dat die Afrikaner het glad nie die reg om so 'n besluit te neem nie. Die PAC sê byvoorbeeld jy is of 'n Afrikaner, of jy gaan na die plek waar jy selfbeskikking kan toepas, jy kan dit nie hier in Afrika doen nie.

Wat dink jy van Nelson Mandela?

Ek dink Nelson Mandela veg vir sy mense, en hy moet aangaan, maar hy moenie my ook insluit nie. Ek wil nie Nelson se vryheid hê nie, ek wil nie vryheid hê nie.

Sal jy wapens opneem om jou ideale te verwezenlik?

As daar nie 'n ander pad oop is nie, dan sal die Afrikaner sy vryheid verdedig. Maar hy sal dit nie soek nie, hy sal liever die pad soek deur onderhandeling.

Ek dink nou aan Morgenzon - is dit nie 'n mislukking nie?

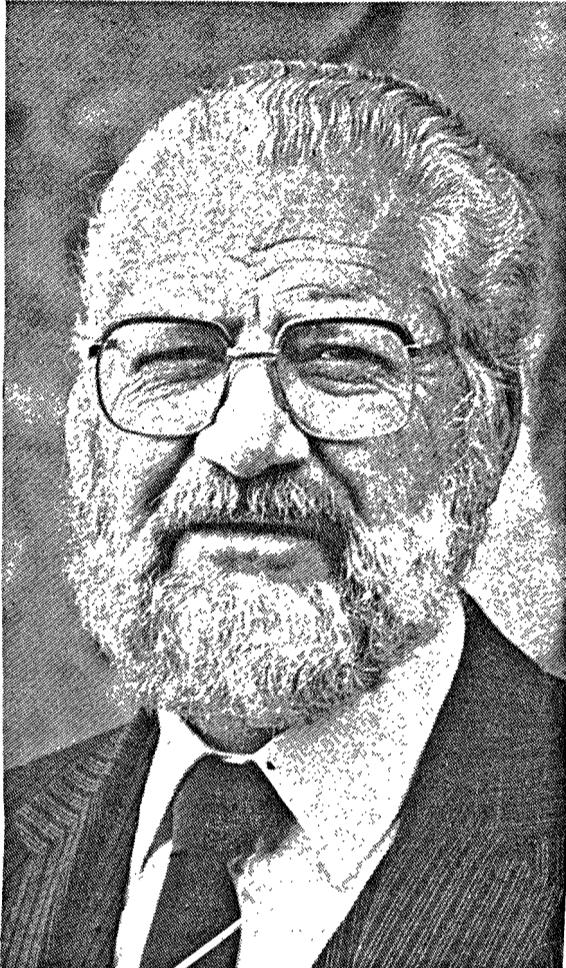
Nee, die beginsel is reg, maar ek dink dit was 'n eksperiment gewees. Dit het egter die gedagte van 'n eie land met 'n eie regering huis gebring. Daarom is Morgenzon 'n sukses. Jy kan nou in Holland en Engeland hoor hoe praat die mense van Morgenzon.

'Ek wil nie Nelson se vryheid hê nie'

AUDREY BROWN het dié week met prof Carel Boshoff gaan gesels oor die feit dat haar voorouers uit die gebied wat hy as volkstaat wil hê, afkomstig is.

Audrey Brown

Carel Boshoff

nouer word?

Die gebeure in Oos-Europa gee 'n ander beeld. Dat die wêreld groter eerder as kleiner word, is nie waar nie. Kyk na Litaue en Estland. Dié gebiede word nou op grond van nasionalisme opgebreek. Dis nie kommunisme of Marxisme wat verkrummel nie, dit is nasionalisme wat weer herleef.

Die Groot Trek het sowel wit as swartmense ingesluit. Die wordingsgeschiedenis van die Afrikaner lê daar, saam met ander groepe. Nou wil jy die geschiedenis vir wit Afrikaners toeëlen?

Nee, ek sê die hele geschiedenis van 300 jaar konnie daarin slaag om die twee gemeenskappe saam te smee nie. Die gemeenskappe het nog altyd langs mekaar bestaan, en dit beteken nie dat die een goed en die ander sleg is nie. Dit beteken bloot dat ons nooit een gemeenskap gevorm het nie - ons het altyd as twee gemeenskappe langs mekaar bly leef.

Ek dink nie dis 'n "big brother" nie. Dis mense se bewussyn, en dit sê dat jy, voor eniglets anders, eers mens is.

Jy sien, al die tyd het die Afrikaners die fout gemaak deurdat hulle gesê het "ons wil Afrikaners wees, en jy moet 'n Zoeloe wees". Nou het ons gesien dat jy oor jouself moet besluit, en die ander moet vir hulself besluit. Ons as Afrikaners sê ons is 'n volk met ons eie geschiedenis, eie trekke, eie kenmerke en ons wil 'n volk wees.

As die ander dan nou Azaniërs wil wees - Afrikaner, Zoeloe, Xhosa, Engelsman - die hele lot, dan moet ons nie meer aan hulle voorskryf nie. Ons wil Afrikaners wees, en ons wil ons eie ding doen.

En as ons nou praat oor wat die Kleurling moet doen, dan is dit 'n soort van goeie vrienekapsgebaar.

As ek sê daar lê die Kleurling se republiek, dan is dit 'n goeie vrienekapsgebaar.

Voorheen is die volkstaat sterk verbind aan geskiedkundige óf Bybelse idees. Nou het jy 'n stuk grond

Hoekom slaag die tuislande dan nie?

Hulle breek op omdat die hele vraag van welvaart daarmee saamgaan. Die

probleem van armoede gaan saam met die belewenis dat die welvaart hier in die sogenaamde blanke-gebied is, en die tuislande in die arme gebiede. Nou het jy as 't ware 'n bestendiging van armoede daar, en hier 'n bestendiging van welvaart. Maar die nasionalisme van die Zoeloe teenoor dié van die Tswana of die Xhosa is nie besig om op te breek nie.

Glo jy dat Suid-Afrika uit minderhede bestaan?

Ja, en ek glo dié minderhede moet nie saam in 'n kongolomerasie gedwing word nie.

Die Afrikaner het tog hier ontstaan, hy het nie van Nederland gekom as Afrikaner nie.

Nee, maar net soos wat jy Zoeloes en Xhosas het, so het jy ook Afrikaners en Kleurlinge, en ek glo nie dat mense daarvan wegbeweeg nie.

Hoekom slaag die tuislande dan nie?

Hulle breek op omdat die hele vraag van welvaart daarmee saamgaan. Die

probleem van armoede gaan saam met die belewenis dat die welvaart hier in die sogenaamde blanke-gebied is, en die tuislande in die arme gebiede. Nou het jy as 't ware 'n bestendiging van armoede daar, en hier 'n bestendiging van welvaart. Maar die nasionalisme van die Zoeloe teenoor dié van die Tswana of die Xhosa is nie besig om op te breek nie.

Glo jy dat Suid-Afrika uit minderhede bestaan?

Ja, en ek glo dié minderhede moet nie saam in 'n kongolomerasie gedwing word nie.

Die Afrikaner het tog hier ontstaan, hy het nie van Nederland gekom as Afrikaner nie.

Nee, maar net soos wat jy Zoeloes en Xhosas het, so het jy ook Afrikaners en Kleurlinge, en ek glo nie dat mense daarvan wegbeweeg nie.

Hoekom slaag die tuislande dan nie?

Hulle breek op omdat die hele vraag van welvaart daarmee saamgaan. Die

probleem van armoede gaan saam met die belewenis dat die welvaart hier in die sogenaamde blanke-gebied is, en die tuislande in die arme gebiede. Nou het jy as 't ware 'n bestendiging van armoede daar, en hier 'n bestendiging van welvaart. Maar die nasionalisme van die Zoeloe teenoor dié van die Tswana of die Xhosa is nie besig om op te breek nie.

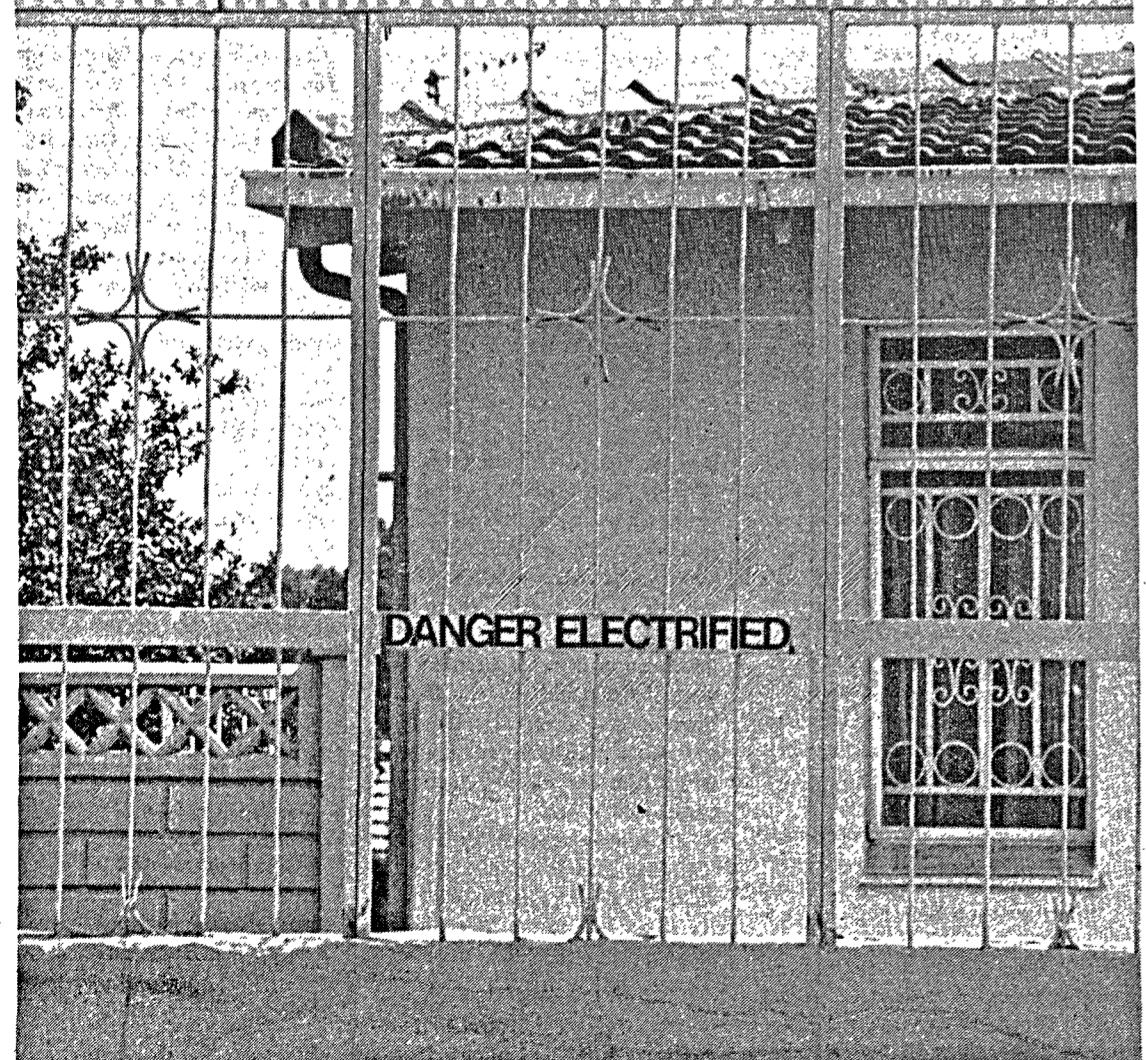
Glo jy dat Suid-Afrika uit minderhede bestaan?

Ja, en ek glo dié minderhede moet nie saam in 'n kongolomerasie gedwing word nie.

Blanke vrese is 'n werklikheid. Daarvan getuig die talle hoë mure, lemmetjiesdraad, waghonde en buurtwagte in wit suburbia. LESLEY LAWSON, 'n foto-joernalis van Johannesburg, het die hart van die paranoïa probeer binnedring

'n Winkelvenster in Yeoville, 1986

Geelektrifiseerde heining, Fellside, 1989

Suburbia: waar die mure tandé en die deure oë het

'n Instrukteur by die Edenvale-skietbaan, 1987

'N REISIGER uit die bultenste ruim wat op 'n Sondagoggend in die noordelike voorstede land, sal sukses om die ware aard van lewe op dié planeet te bepaal.

Want hier het die mure tandé en die deure oë, en die enigste tekens van intelligentsie lewe is die flikkerende ligte van die motoralarms - tensy jy natuurlik die Roitwellers wat agter die hekke staan en kwyl, hyreken.

Hoewel ek ongetwyfeld van plaaslike oorsprong is, het ek dié verskynsels vreemd genoeg gevind om ondersoek in te stel. Tussen 1986 en 1989 het ek met verskeie buurtwaglede gepraat en hulle gefotografeer om tot die hart van die paranoïa deur te dring.

Die buitengewoon hoë misdaadsyfer in die PWV-gebied moet genoem word. Gedurende die laaste dekade in Suid-Afrika het misdaad met 500 persent toegenoeien. ('n Studie wat in 1985 gedoen is, toon dat die moordsyfer vir die PWV-gebied so hoog soos die gekombineerde syfer vir New York, Los Angeles en Chicago is - met slegs 'n kwart van die mense.)

In reaksie hierop het al meer mense sekuriteitsels in hul huise laat installeer - diefwering, alarmsels, skerp lemme en lemmetjiesdraad op die mure van die huis.

Daar was ook 'n toenemende groei van informele buurtwagte soos Neighbourhood Watch en Blockwatch. So is daar byvoorbeeld dié week 'n buurtwag in die Yeoville/Houghton gebied in die lewe geroep.

Die groepes is gegrondig op die idee dat kollektiewe aktie, en goeie ou buurskap, nodig is om misdaad te bekämp. Van die groepes steun op gewapende patrouilles en ander is meer onskadelik en vertrou op die karakter van die woonbuurte en die deelnemers.

Dit wil voorkom of gewone mense die reg het om veilig in hul eie huise te voel, en om hul elendom te beskerm. Maar die saak is meer ingewikkeld as dit.

Talle veiligheidsmaatreëls het 'n negatiewe effek op die lewensgehalte

van mense. Slotte en tralies aan deure en vensters dien as net so 'n groot val vir die inwoners as afskrikmiddel vir inbrekers. In dié week se North Eastern Tribune, die plaaslike "Knock-and-drop", is 'n artikel oor sekuriteit wat voorstel dat meisie, in geval van brand, hul sleutels aan hul gewrigte moet vasmaak as hulle gaan slaap.

Nog 'n voorbeeld is die talte berigte van waghonde wat hul elenaars se kinders verskuur. Dit is nie ongelukkige nie - die meeste waghonde is opgeleid om aan te val. (Dié is nie vreemd dat hulle kinders aanval nie, veral as 'n mens in 'n neem dat hul opvoeding gegrondig is op die diere se instink om op kleiner diere jag te maak.)

Verder is daar ook 'n vlak van vrees wat nie na 'n eenvoudige behoefte om etendom te beskerm nie. Hierdie kan word nie. Die meeste mense vrees om in hul huise aangeval te word. Statistiek toon egter dat die vrees nie heeltemal gegrondig nie. Hoewel daar baie berigte van lelike voorvalle van verkrating en moord in Johannesburg is, vind die meeste inbraake by leë huise plaas.

Die meeste mense dink egter dat inbrekers hul liggaamlike leed wil aandoen.

Tydens my verkenning was ek geïnteresseerd in die ooglopende ooreenkoms tussen die paranoïa in suburbia en die politieke situasie. Baie mense wie ek gesels het, het dieselfde mening as dié van Gaye Nelle, die stigter van Neighbourhood Watch, gehad:

"Dit is gewis 'n mentaliteit van beleg. Ek beskou dit amper as 'n vrees vir wraak. 'n Vrees dat die swartmense oplaas gesê het: 'Tot hiertoe en nie verder nie.'

"Witmense het vir so lank gedoen net wat hulle wou. Of dit so is nie, die gevaar word beleef asof dit reg op hulle agterstoep is. Hulle dink om 'n muur om hulle self te bou en honde en alarntsels te kry. Hulle sal beskerm."

Dit situasie word verder vererger deur die feit dat mense nie 'n onder-

skeld tussen misdaad en township-opstande tref nie. Clive Derby-Lewis van die Konserwatiewe Party het dié stelling mooi uitgelig. Ek het hom gevra of hy dink dat hoë misdaadsyfer nou verband met die politieke situasie.

"O ja. Daar bestaan geen twyfel nie. Jy weet, ons het op 'n tyd wet en orde in

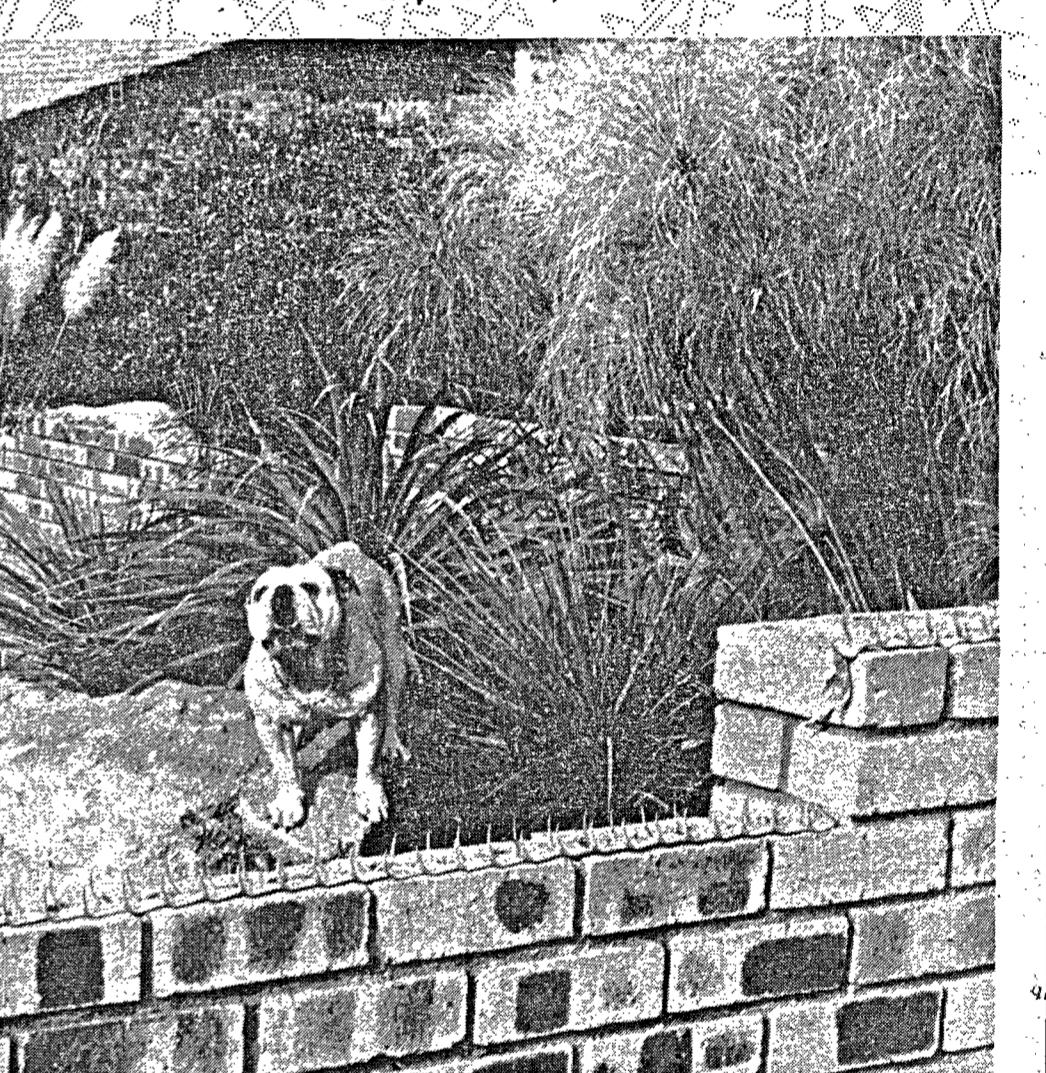
dié land gehad; maar vandag het ons 'n regering wat blykbaar van die een krisis na die ander spring, met geen plan van wat hulle wil doen nie. En die mense van die Derde Wêreld begryp dit gou. Nie net hulle nie, die kriminelle elemente ook. Hulle is die eerste om die situasie soos ons s'n vandaag uit te huij."

Politie-uitstalling by die Randse Paasskou, 1988

Die boodskap is duidelik, Yeoville, 1989

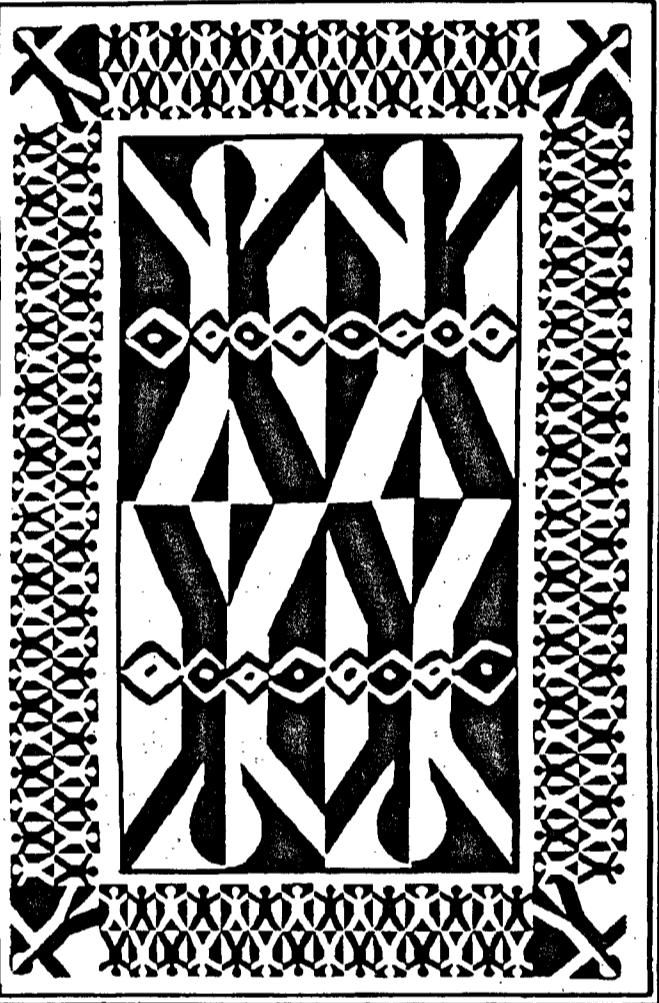
'n Tul in Rivonia, 1987

TEMBISA-ENCOUNTER-

5-8 April 1990

Die Tembisa-ontmoeting is 'n georganiseerde vierdaagse verblyf in huise in Tembisa wat honderde Suid-Afrikaners, wat deur apartheid verdeel is, insluit. Dit is jou kans om veranderinge op 'n persoonlike vlak te probeer bewerkstellig.

**Vir meer inligting, skakel Koinonia
(011) 924 1750**

Toere, werkswinkels, kulturele bedrywighede, sosiale geleenthede en Christelike aanbidding.

WITS

Senate House, Jorissen Street, Braamfontein
open lectures for scholars and members of the public

February 20	A History of Medicine Through Art	Prof C Rosendorff
February 27	The Death Penalty	Prof C J R Dugard
March 6	Imaging the Earth's Interior: The Science of Geophysics	Prof B Corner
March 13	The Okavango Delta	Prof T S McCarthy
March 20	Marine Biology: A Botanist's View	Prof R N Planaar
March 27	The Games Parasites Play	Dr A Wadee
May 8	To Read Or Not To Read	Dr J Sherman
June 5	The Coal Processing Road Show	Prof D Horsfall
June 12	Chemistry Through Observation	Dr K Nalk
June 19	Law As An Instrument For Change	Prof M Brassey
June 26	The Geological History of Johannesburg: 3500 Million Years of Earth History	Prof T S McCarthy

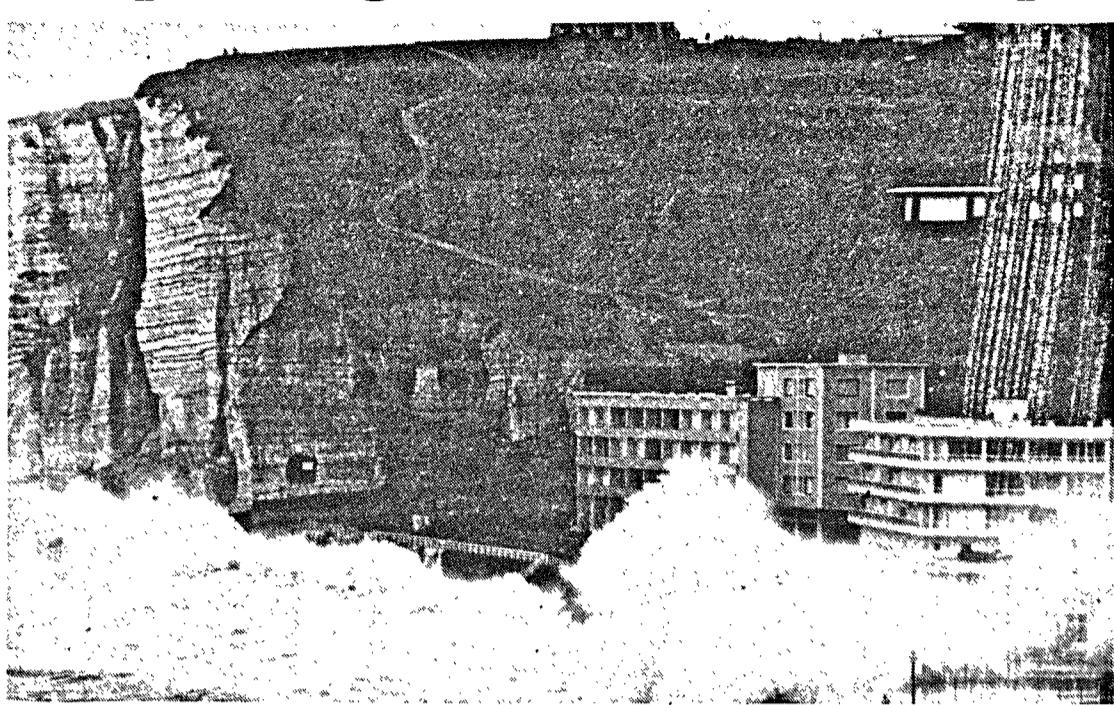
VENUE: SH 6

TIME: 19:30

Booking at Computicket from 10 February—no charge

Enquiries—Schools Liaison Office 716 3597 or Information Desk 716 3162

Wispelturige weer teister Europa

Branders soos dié was die afgelope seisoen 'n bekende gesig aan die Europese kuste

(Foto: AFP)

Myriam Chaplain-Riou

PARYS - Die afgelope maand het Moeder Natuur Europa meedoënloos gelooi met wolkbreuke, verwoestende rukwinde, gewelddagte storms op see en 'n reeks sneeuostortings wat tientalle lewens geëis het.

Die mense wat vergeet het hoe kragtig die weer kan wees, is behoorlik herinner.

Die wispelturige winterweer volg op twee somers van ernstige droogte in Amerika, catastrofiese vloede en verskeie tropiese storms in China en Indië. Talle wetenskaplikes, ekoloë, politici en gewone mense wys op 'n moontlike verband tussen al dié gebeure. Sommige kenners sê die kweekhuiseffek en die gepaardgaande verwarming van die planeet is daarvoor verantwoordelik. Ander wys daarop dat groot klimatologiese kringlope sedert die begin van tyd waargeneem is. Klimatoloë hou vol dat daar 'n verband is tussen die son se aktiwiteit - wat 'n kringloop van elf jaar volg - en die temperatuur van die stratosfeer. Wanneer daar 'n toename in die son se aktiwiteit is, styg die daal temperatuur in die verskillende streke op aarde.

Volgens wetenskaplikes gaan die son nou 'n hoogs aktiewe tydperk binne.

Mense het nog altyd na 'n rede gesoek om die buitengewone weer te verstaan. In die 19e eeu was dit die "treinspoor" of die "telegraaf" wat die skuld gekry het. In die sestigerjare was dit die atoombom, toe missiele, satelite en al die "eksperimente" wat in die ruimte uitgevoer is. Kernkragsitasies is ook as sondebokke beskou. Vandag is dit besoeveling.

Hoewel wetenskaplikes nie seker is of die huidige klimaatsuiterstes erger is as dié van 'n 100 of 1 000 jaar

gelede nie, ontken hulle nie dat die uitspattighede van die moderne beskawing die omgewing bedreig nie.

Geskiedenis wys daarop dat Europa in die 18e eeu 'n mini-ystydpark beleef het. In die begin van ons eeu het die mense met bote om Parys se Place de l'Opera geroei toe die Seine na vloedreëns sy walle oorstrom het. Die suidweste van Frankryk, wat gewoonlik heel soek is, het in 1956 gebibber toe die temperature na 18 grade onder die vriespunt gedaal het. Temperature het tot 35 grade onder die vriespunt in die res van Europa gedaal. In 1985 het die temperatuur in Parys binne vier uur met 10 grade gedaal.

Sommige pessimiste glo dat die gat in die osoonaalag bokant die pole, die koolstofdioksied- en chlorofloriedkarbone (CFC)-versadigde atmosfeer, suurreën, onbossing en woestynuitbreiding op 'n "brandende" toekoms vir ons kleinkinders duif, en dat hulle almal aan velkanker gaan sterf - indien hulle nie gaan verdrink as gevolg van die stygende seevlakte nie.

Met behulp van hul superrekenaars hou klimatoloë al die tekens fyn dop. Die Europa-weersentrum se rekenaar by Reading naby Londen verwerk daagliks 80 miljoen brokke inligting wat van 9 000 waarnemingsstasies wêreldwyd ontvang word.

'n Aantal groot internasionale samewerkingsprogramme soos Global Change and International Space gaan in 1992 ingestel word, en gesofistikeerde toerusting, insluitende polêre platforms, gaan in die nabye toekoms ingestel word.

In die afgelope eeu het die konsentrasië van koolstofdioksied in die lug met 28 persent toegeneem. Lugbesoeding is maar aanvaar as die prys wat vir vooruitgang betaal moet word.

Koolstofdioksied word deur mo-

tors, hoogoonde, fabriek, vliegtuie en selfs kersligtes vrygestel. Ander groot bronse van besoeding sluit in spuitkannetjies en vrieskaste wat CFC's in die lug vrystel.

CFC's is verantwoordelik vir die vernietiging van die dun laag van die osoon wat die aarde teen die son se strale beskerm.

Die kweekhuiseffek verhoed dat die aarde se hitte in die atmosfeer ontsnap en het die algemene verwarming van die planeet tot gevolg. Die gevolg hiervan, word geglo, is dat die stygende temperature gletsers gaan laat smelt en die seevlakte ingrypend gaan laat styg.

Deur monsters van Antarktiese ys, wat oor duisende jare opgebou is, het wetenskaplikes vasgestel dat hoe hoër koolstofdioksiedvlakte in die atmosfeer (die ys bevat gefossileerde gasborrels) is, hoe hoër die temperatuur was toe die ys gevorm het. Volgens hulle stuur die planeet op 'n onafwendbare tydperk van verwarming af. Bestaande klimaatsmodelle stel voor dat temperatuur 'n algemene styging van tussen een en drie grade Celsius oor die volgende 50 jaar gaan toon-in vergelyking met die styging van 0,7 grade oor die afgelope 100 jaar.

Sedert 1982 het oseaantemperatuur met 0,18 grade toegenem en die seevlak met twee millimeter. Dit lyk miskien nie baie nie, maar as die neiging voortduur, kan dit beteken dat seevlakte met twee meter oor die volgende 100 jaar kan styg. Parys, Venesië, New York, Sidney, die Nederlande en dele van Bangladesh, Indië, Egipte en Hongkong sal onder die water verdwyn.

Omdat oseane natuurverskynsels reguleer, duif die stygende seevlak op meer natuurrampes en klimaatsuiterstes: droë plekke sal droer word, en die dele wat soms oorstrom word, kan meer vloede te wagte wees. - AFP

Frankryk word aangespreek oor Mururoa-kerntoetse

PORTMORESBY - Frankryk was dié week in die spervuur as gevolg van dié land se kerntoetse in die Stille Oseaan.

Tydens 'n gesamentlike vergadering van die Europese Ekonomiese Gemeenskap (EEC) en die Afrika, Karibiese en Suidsee-vennote (ACP) is Frankryk deur sy vennote aangespreek, maar 'n Franse konserwatiewe het opgespring en sy land vurig verdedig: "Kerntoetse op Mururoa het nie 'n enkele muskiet doodgemaak nie!"

Hemmo Muntingh, 'n Hollandse sosialis, het Frankryk se "vreesaanjaende houding" veroordeel, en gesê: "Dié skandalige vorm van neo-kolonialisme moet beëindig word."

Jean-Claude Martinez, 'n Franse konserwatiewe, het die Hollanners van kolonialisme beskuldig en verwys na die suide van Frankryk waar die Hollanders glo besig is om die landbougrond op te koop.

"Dié mense wat die suide van my land kolonialiseer wil nou aan ander mense kom staan en vertel hoe hulle moet dekolonialiseer," het hy gesê.

Die minister van buitelandse sake van Nieu Guinea, Michael Somare, het gesê hy hoop die "verandering van wind" in Europa sal 'n "verandering van houding" aan die kant van die kernmoonthede bring.

Die gesamentlike vergadering van die EEC en die ACP het besluit om twee onafhanglike wetenskaplike sendings na Mururoa te stuur om die gevolge van die kerntoetse te bepaal.

Die vergadering het ook gevra dat Frankryk alle beperkings op inligting betreffende die gesondheid van die inwoners en die omgewingstoestande van die gebied moet ophef, en alle kerntoetse moet staak totdat aan dié voorwaardes voldoen is. - AFP

Namibiaanse roman vol hoop

BORN OF THE SUN

A Namibian novel
Deur Joseph Diescho (met
Celeste Wallin)
Friendship Press, R27,00

JEAN LOMBARD

"Muronga can hardly wait for the big Saturday night meeting. This will be another time of big words, he thinks. Words about life ... the life of my people. The people I need, and who need me." (pp 207-8)

"BORN of the Sun" is 'n roman van baie woorde: 313 bladsye. Sommige leser sal miskienervaar te veel woorde, aangesien gesprekke tussen karakters uiters gedetailleerd weergegee word, kulturele gebruiks breedvoeg verklar word en daar selfs van onnodige herhaling sprake mag weeswanneer geluksoortige gebeure binne 'n relatief kort vertelbestek uitvoerig meegegee word (vgl. bv. die ondervragings op pad na die myn in afdeling 2 en die tronkervaringe in die slotgedeelte van die roman).

In hierdie roman - anders as in talle hedendaagse relativistiese tekste met postmodernistiese inslag - is woorde egter belangrik. Om te leer lees en skryf beteken bevryding. Dit hou uiteraard veel meer in as net geletterdheid in 'n bepaalde taal:

If only I could read and write some words, Muronga thinks. Then I would know what these white people are saying. But now they hide their words from me. I cannot tell this white man that I, too, am a man - not a boy, I have a wife and a child of my own. I am a man like any other, and one day I - we - will be strong enough to strike back when we are struck. (p 207)

We need to resist and talk day and night in a new language - in a language that the white man understands. Our language alone is not enough. The white man does not fear wisdom, he fears noise. So, when I go back, I will teach my people to make noise ... to sing for our land. (p 247)

Muronga, lid van die Mbukushu-stam in die Noorde van die destydse Suidwes-Afrika, is pas getroud en vader van 'n jong seun. Die vier hoofafdelings van die roman - (1) Relations, (2) Going the distance, (3) Between rock and gold - resistance, (4) Difficult decisions - weerspieël op chronologies wyse die hooffases in Muronga se lewe; die oorgang van 'n afgeronde, landelike bestaan waar verhoudings volgens tradisie gevestig is, na die onsekerheid en ontruiting van 'n enkelingbestaan as mynwerker in Suid-Afrika. Dié verandering kom hoofsaklik a.g.v. die invoer van 'n belastingstelsel deur die Suid-Afrikaanse regering. In 'n samelwing waar geld tot toe nog 'n onbekende kommoditeit was, is die enigste uitweg dat jongmanne, soos Muronga, hulself beskikbaar stel om op die myne geld te gaan verdien. Weg van die vanselfsprekendheid van 'n vroëre lewe, ondergaan Muronga bewuswordingsprosesse op talle vlakke, wat uiteindelik lei tot die konflik van 'n ingrypende keuse: terug na sy familie of die onbekende in om te veg vir die vrymaking van sy land.

"Born of the Sun" is 'n omvangryke roman, want Joseph Diescho wil 'n hele aantal wêrelde by mekaar uitbring. Verskeie romans van en oor Namibia het reeds verskyn, maar hierdie een verskyn in 1988, deur 'n

swart Namibiaan. Die Namibiaanse onafhanklikheid begin 'n werklikheid word. Terselfdertyd neem Diescho die geskiedenis ernstig op, maar vanuit 'n ander perspektief as dié van blanke koloniale en neo-koloniale siening. Die "Note", wat die inhoudsopgawe voorafgaan, gee in dié verband belangrike inligting:

The names of places in the story are real but the names of the characters are purely fictitious. Any resemblance to real people is totally coincidental. In addition, the portrayal of the Roman Catholic Church does not necessarily reflect official church policy and is more accurate for an earlier period in history than for the time frame in which this novel is placed.

come upset anytime anyone called him Manongo. Calmed at last by his mind's wanderings, he continues to relive his childhood in the days that follow. (p 243)

Later word hy Tjakova wat sy magiese krag gebruik om homself in 'n reuse-muis te verander, wat die tronkbewaarders verwilder en die gevangenes vrylaat. "Awakening at this point, Muronga laughs heartily at the absurdity of his daydream." (p 245)

Humor en speelsheid is deurgaans deel van Muronga se ervaring. Aan die begin van die roman kom dit na vore rondom misverstande tussen die dorpsinwoners en die RK sendelinge. Muronga en sy vrou Makena

hoofsaklik vanuit Muronga se perspektief vertel. 'n Eksterne verteller is ook aan die woorde, maar Muronga is die primêre fokaliseator. Dit is juis in hierdie aanvangsgedeeltes dat heelwat inligting rondom stamgebruiken tradisies meegegee word (vgl. p 8, p 9, pp 12-16). Omdat dié inligting meestal d.m.v. Muronga se gedagtes oorgedra word, ontstaan die indruk dat Muronga dinge aan homself vertel wat hy uiteraard reeds weet. Ook die gebruik van byvoeglike naamwoorde en bywoorde deur die verteller kom in die begingedeeltes oordadig voor: asof hy naas Muronga ook nog positiewe aspekte van die landelike bestaan moet beklemtoon. (Bv. met betrekking tot Makena op p 34: "Straightening her simple sleeveless blouse, she meticulously tucks it into her home-made skirt.") Vanaf die derde hoofdstuk, waar daar in groter mate oorgaande word na dialoog en vertelling van gebeure, lever die verhouding tussen verteller en sentrale karakter steeds minder probleme op. In dele 3 en 4 is daar 'n goeie balans en afwisseling tussen die innerlike belewinge van Muronga en uiterlike handelinge en konflikte.

"Born of the Sun" is 'n roman van genuineerde menslikheid; ook van menslike kompleksiteit, soos Muronga se vinnige besluitverandering in die slot duidelik illustreer. Ek sluit af met 'n aanhaling oor die ineengestrengheid van vrees, fascinering en humor. Muronga arriveer per vrugmotor in Botswana waarvandaan hy met 'n vliegtuig na Suid-Afrika vervoer sal word:

God of my forefathers, this is it! I have arrived in this country I have heard so much about. So many of my relatives are here. If only I knew where to find them, Muronga says to himself excitedly and with a sense of pride. At the same time he realizes that more uncertainty lies ahead. The lorry trip is behind him, but what lies ahead can only be described as fantastic. Men who have come this way before have told stories about huge magical birds that fly at the command of one super-powerful and all-powering white man whose Christian name is The, and whose heathen name is Government. He is almost as powerful as the God of Muronga's forefathers or the God, the father of those people like himself, who turn white

(pp 134-135)

'n Mens hoop dat die soort son wat

Diescho se roman geïnspireer het, die

bron sal wees van vele onafhanklike

Namibiaanse verhale.

Jean Lombard doseer Afrikaans aan die Universiteit van Namibia.

Diescho het vir homself geskryf

JOSEPH DIESCHO is in die Noorde van Namibia gebore en het sy vroeë skoolopleiding by Rooms-Katolieke sendingskole ontvang. Hy het 'n B.A. graad in staatsleer en regte aan die Universiteit van Fort Hare verwerf waar hy ook sy Ph.D. voltooi het.

As student was hy betrokke by versetbewegings teen apartheid; later, as werker by 'n diamantmyn, was hy stigerlid van 'n vakbond. Sedert 1984 studeer hy in New York by Columbia University as 'n Fullbright-beurshouer.

Met Diescho se besoek van twee weke aan Windhoek om deel te hê aan die onafhanklikheidsviering rondom 21 Maart het JEAN LOMBARD, wat die boek hiernaas bespreek, die geleenthed gehad om met die skrywer oor sy roman te praat.

"Hy noem dat hy dit in eerste instansie vir homself geskryf het: ten einde te onthou," sê sy.

"Muronga se verhaal is 'n kombinasie van sy eie verhaal, dié van sy vader en sy broer. Sy verlede was vir hom hoofsaklik mooi, en volgens hom moet Namibië 'n onafhanklike Namibia tegemoet gaan met die aanvaarding van die verskillende kulture wat ons in ons omdra."

Diescho wil terugkeer Namibia toe, 'n skrywersvereniging stig en in die opvoedkunde spesialiseer.

The author is fully cognizant of the debate surrounding the usage of such anthropological words as "hut" and "kraal", and the derogatory meanings they have acquired. However, these words are here employed deliberately, in part due to a paucity of better words in the English language, and for the purpose of re-establishing their positive character. The intention has been to convey a vivid picture of African rural life.

In die roman word verskillende wêrelde byeengebring deur 'n same-spel van droom, verbeelding, herinnering, tradisie, geskiedenis. In die vreemde droom Muronga dikwels van sy vrou en seun: op bl. 114 staan daar "Finally sleep comes and his soul visits his village". Tydens eensame opsluiting in sy tronksel oorskry hy sy haglike omstandighede deur herinneringe en verbeeldingsvlugte:

Closing his eyes tightly, he tries to imagine himself back in his village as a child. He remembers the way the air smelled after a heavy rain, and the way it sounded as it hit the grass roof of his family's hut. He remembers the evenings when the elders would gather the children together to tell them stories about their ancestors. He remembers how they would also tell the children's favourite story about two brothers, Tjakova and Manongo. Manongo was said to be the lazy older brother and Tjakova the zealous and successful younger brother who slew giants and worked miracles. Muronga always wanted to be Tjakova and would be-

word bv. as Christene gedoop nadat hulle gekatikiser was. Slegs een vraag kom hulle nie beantwoord nie, nl. wie God se verteenwoordiger op aarde is. Die priester, Pater Dickmann, verduidelik die belangrike rol van die Pous, waarop Muronga se gedagtes volg:

Muronga and Makena nod in bewildered agreement as the priests lists the powers of the Holy Father. They haven't the faintest idea about what the Pope is and where Rome is. They cannot even figure out if this "Pope" is male or female. The pictures Pater Dickmann has, show him wearing dresses all the time, as women would, but the priest and Katekete speak of him as a man. Maybe the Pope is a she-man, like Shamwaka, the man in the next village, who wears women's clothes and cannot get married, Muronga speculates. But Shamwaka is not the chief. I don't understand how a she-man can be a chief. A she-man could never be a chief, Muronga says to himself.

So bied die priesters aan Muronga en sy stamgenote hul eerste kennismaking met blankes: "It is nice to see white people. They need to be helped - to eat, to go to the river, everything." (p 55)

In sy poging om die geskiedenis ernstig op te neem, en daarmee saam die tradisies van die Mbukushu-stam, ontkom Diescho nie aan verteltegniese probleme nie. Aan die begin van die roman word die gebeure

Onder redaksie van
KOOS PRINSLOO

and become children again when they are baptised. The Government possesses the power to make laws, to seize people's land, demand their dues, and chastise those who do not obey commandments. When Mr The Government arrived in the land, he claimed the wealth of the soil for himself. Then he created something he called "money", which is now exchanged among the people, and whereby he controls their lives. In fact, he seems to control everything, including this flock of mysterious birds that swoop down out of the sky like hungry hawks searching for prey. On the ground, they wait impatiently for the men from the Shakawe compound to come to them, whereupon these huge monsters swallow the men whole and alive and carry them in their bellies to an unknown place where they are vomited upon the ground, only to be swallowed again by noisy, lorry-like machines that crawl like giant zig-zagging millipedes through the grasslands of southern Africa, where they are deposited in the mines. Muronga finds the thought of such creatures both fascinating and unbelievable. Surely the stories he has heard about them are true, just like Pater Dickmann's story about the man who was swallowed by the giant fish must be true. Muronga cannot wait to experience all of this for himself. If only his family back home could see him now!

(pp 134-135)

'n Mens hoop dat die soort son wat Diescho se roman geïnspireer het, die bron sal wees van vele onafhanklike Namibiaanse verhale.

The Junior School

St Mary's School for Girls

Waverley

Requires an experienced

AFRIKAANS SPECIALIST

for subject and class teaching in the senior primary school.

Ability to teach English or Divinity would be an added recommendation.

To begin duties in January 1991.

Reply in writing which should include a CV, to reach the Headmistress of the Junior School by 4 May 1990, PO Box 981, Highlands North 2037.

DIÉ WEEK IN DIE NUUS

Suid-Afrika

Pres FW de Klerk gaan die Britse premier, Margaret Thatcher, in Mei vanjaar besoek. Die Britse minister van buitelandse sake, Douglas Hurd, maak dit op 'n nuuskonferensie in Kaapstad bekend.

Op Vanderbijlpark word vyf gevallen waar blanke deur oproerige swartmense aangeval word, aangemeld.

Pres FW de Klerk voer in Namibia samesprekings met verskeie staats hoofde. Onder dié staats hoofde is pres Fidel Castro van Cuba, Kenneth Kaunda van Zambië en Eduardo dos Santos van Angola. Die Russiese minister van buitelandse sake, Eduard Shevardnadze, kom in Windhoek aan vir die onafhanklikheidsviering en same-sprekings met die Amerikaanse sekretaris van buitelandse sake, James Baker.

ANC-leier Ahmed Kathrada sê die ANC, onder voorsitterskap van die vise-president, Nelson Mandela, besluit streekomitees gaan gestig word en die nuwe takke sal begin om lede te werf. Departemente gaan ook gestig word om die administrasie van die ANC te behartig.

Die Bophuthatswana-polisie ontken dat hulle moordebendes het. Die volksraad van dié tuisland steun eenparig 'n mosie wat die voortsetting van die noodtoestand steun en wat gekant is teen herinwing by Suid-Afrika.

Daar is 'n merkbare afname in onrusvoorvalle in Gazankulu waar amptenare steeds staak. Volgens 'n verklaring is twaalf mense reeds in verband met 'n voorval in die Hlanganani-distrik, waar vier huise aangevuur is, in heugen geneem. Altesame 28 mense is reeds in Gazankulu dood, 258 huise aangevuur, vyf petrolobmaanvalle, 1 915 mense is op verskillende aanklagese in heugen geneem en 20 word onder die noodmaatreëls aangehou.

Voorbehoedmiddels gaan binnekort vryelik by Rhodes-universiteit beskikbaar wees na 'n jaarlange stryd tussen die studenteraad en die administrasie.

Twee babas is kort na mekaar in 'n ambulans in Kaapstad gebore. Die twee ma's skenk geboorte in die ambulans nadat hulle by die Khayelitsha-hospitaal weggevrys is. Dié hospitaal is een van 26 inrigtings op die Skiereiland wat deur die hospitaalwerkerstaking ontwrig is.

Byna 100 Kaapse families, meestal vorige inwoners van Distrik Ses, sal binnekort weer in dié voorstad gaan woon.

Duisende studente neem in Johannesburg aan 'n optog deel en oorhandig 'n memorandum aan Peet Struwig, streekdirekteur van die Departement van Onderwys en Opleiding. Ongeveer 10 000 studente kom by Orlando-stadion in Soweto byeen voordat hulle na Braamfontein marsjeer. Die studente eis beter geriewe by skole, gelyke en vrye onderrig en die herstel van beskadigde skole.

Die Johannesburgse Stadsraad gebruik klarblyklik diensgeld om 'n ondergrondse spioenaarsnetwerk te ondersteun. Dié netwerk gee na bewering inligting oor wettige organisasies aan Militêre Intelligenςie, die Veiligheidspolisie en die SA Polisie.

Ses mense word vanaf Robbeneiland vrygelaat nadat die eetstaking 11 dae gelede deur 340 gevangenes opgehef is.

Rowley Arenstein, die langste verbode persoon in Suid-Afrika en ondersteuner van die Suid-Afrikaanse Kommuniste Party, sê hy glo nie die ANC is ernstig oor nasionalisering nie.

Altesame agt van die 14 Yengeni-gevangenes word vrygelaat nadat die staat formeel die saak teen hulle laat vaar. Die verdediging doen 'n beroep op die Prokureur-generaal om die oorblywende gevangenes op borgtig vry te laat.

'n Vorliglid van die militêre raad van Lesotho, Sekhobe Letse, en sy lyfwag, Ngoana-Ntloangh Leretholi, verskyng voor die hooflanddros, Letsela Mapetla, op aanklagese van moord en poging tot moord.

Twee mense sterf en skade van miljoene rande word op Welkom aangerig toe 'n tornado dié dorp tref. Die stadsklerk en hoof van burgerlike beskerming op Welkom, Chris Rademan, sê dit sal dae neem om die elektrisiteitsvoerder te herstel. Altesame 4 000 huise en woonstelblokke is beskadig en meer as 1 500 straatligte is verwoes.

Wêreld

Namibia verkry na 75 jaar hul onafhanklikheid van Suid-Afrika. Sam Nujoma word deur die sekretaris-generaal van die VV, Javier Pérez de Cuellar, as die eerste president van die Republiek van Namibia ingelyf.

Die Libiese leier, kol Moeamer Ghadhafi, doen 'n beroep op die Islamietiese lande om Amerikaanse, Britse en Wes-Duitse ambassades toe te maak. "Ons kan sonder hulle leef terwyl hulle ons nodig het om hul produkte te verkoop," sê hy.

Meer as 4 000 mense protesteer in Ulan Bator, die Mongolese hoofstad, en beskuldig die heersende Kommuniste Party van die onderdrukking van die demokratiese beweging.

Meer as vyf mense sterf in Dhaka, Bangladesh, tydens die algemene verkiesing.

Die Russiese minister van buitelandse sake, Eduard Shevardnadze, ontmoet die buitelandse leierskap van die ANC in Lusaka en sê Rusland sal voortgaan om anti-apartheidsorganisasies te steun. Hy sê Rusland sal ook voortgaan om militêre steun aan die ANC te gee indien hulle besluit om met die gewapende stryd voort te gaan.

Die Organisasie vir Eenheid in Afrika aanvaar voorstelle van die ANC om 'n monitor-groep in Suid-Afrika aan te stel om gebeure in die land te monitor. Hulle aanvaar ook die voortgesette isolasie van Pretoria.

'n Fransman is tot 'n maand gevangenisstraf gevonnis omdat hy ontken dat die gaskamers in die Nazi-doodskampe bestaan het. Dit is die eerste keer dat die Franse regering gevangenisstraf weens anti-Semitisme ople.

Kraglyne wat elektrisiteit vanaf Suid-Afrika na Maputo gelei word gesaboteer. Die Mosambiekse regering weet nog nie wie daarvoor verantwoordelik is nie.

Die Chinees eerste minister, Li Peng, aanvaar verantwoordelikheid vir die land se ekonomiese krisis. Hy sê Chinees moet hulself voorberei op 'n goede dosis "geestelike medisyne".

Sri Lanka verbreek hul diplomatieke bande met Israel en sê dit sal nie hervat word voordat die Palestynse bevrydingsorganisasie as die werklike verteenwoordiger van dié land erken word nie.

'n Groot wit ballon gaan binnekort hoog bokant Florida in Amerika hang om Amerikaanse "sepies" en ander televisieprogramme na Kuba te beeldsend.

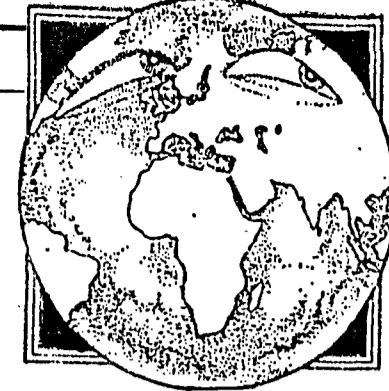
Meer as 100 000 etniese Hongare demonstreer in Tîrgu Mures, Transylvânia, nadat nasionalistiese Romene kantore van die Hongaarse Vereniging aangeval het.

Die leier van die Demokratiese Bewussmakinggroep, Rainer Eppelmann, sê Oos-Duitsland se nuut-verkose parlement is vol lede van die veiligheidspolisie. Volgens dié konserwatiewe politikus is sowat 40 van die 400 parlementslede agentes van die gehate kommunistiese veiligheidspolisie.

China se senior leier, Deng Xiaoping, 85, het dié week ampelik van sy laaste ampelike pos, dié van voorsitter van die staat se militêre raad, afstand gedoen. Deng het geen ander titel as "senior leier" nie. Diplomate sê hy sal waarskynlik China se magtigste man bly tot sy dood.

Die leier van die Arbeidersparty in Israel, Simon Peres, se aanbod om 'n nuwe koalisie te vorm word verwerp. Peres, wat deur pres Chaim Herzog gevra is om 'n nuwe regering saam te stel, het Shamir, die afgesette Israeliese premier, gevra om 'n nuwe koalisie saam met sy party te vorm. Shamir het die uitnodiging van die hand gewys.

China bly op die sosialistiese pad

Li Peng, eerste minister van China, dié week tydens die opening van China se Nasionale Volkskongres

(Foto: AP)

BEIJING - Li Peng, eerste minister van China, het tydens die jaarlikse sitting van die Chinese parlement dié week die onderdrukking van die demokratiese beweging geloof en die dominante rol van die Kommuniste Party beklemtoon.

Meer as 2 700 afgevaardigdes was teenwoordig tydens die eerste volledige sitting van die Nasionale Volkskongres (NV) sedert die weermag 'n bloedige einde aan die opstande op 4 Junie 1989 gebring het.

In sy toespraak van langer as twee uur het Peng drie "geskiedkundige oorwinnings" wat verlede jaar behaal is, uitgewys: Die onderdrukking van die demokratiese opstande, die "ooglopende resultate" van sy streng 18 maand-lange ekonomiese program, en 'n "gunstiger ideologiese front".

"Die oorwinnings is sonder twyfel van groot belang, wat sal verseker dat China op die sosialistiese pad bly," het Peng gesê.

Hy het ook 'n verslapping van die streng ekonomiese program aangekondig en 'n beroep gedoen op groter verbruikersbesteding en industriële produksie - "om die dooie mark op te kikker". Hy het ook gesê dat die ekonomie 'n "gunstiger opswaai" beleef het en dat sy ekonomiese program die inflasiekors tot ses persent verminder het.

Li Peng het beklemtoon dat sy party beheer oor die land gaan uitbrei en hy het die feit dat

"ideologiese opvoeding, patriotisme, kollektivisme en sosialisme" geïntensifiseer is, verwelkom.

Geklee in 'n blou strepiespak het Li Peng nietemin gevra vir waaksamheid en oprede teen "plaaslik en buitelandse vyandige magte".

"China se oorwinning oor die opstandigheid en rebellie het die eiegerigte pogings van die internasionale anti-kommunistiese en anti-Chinese magte, wat China se wettige regering en sosialistiese stelsel wou ondergrave, in die wiele gery," het Li Peng gesê. Hy het beklemtoon dat Beijing sal voortgaan om die demokratiese oplewing, soos dié in Oos-Europa, te onderdruk. Hy het gesê: "Ons, in die ingewikkeld en voordurend veranderende internasionale situasie, moet op die sosialistiese pad bly en die leierskap van die Kommuniste Party volg."

"Hoewel daar reeds in die rigting van 'n skoon en eerlike regering gevorder is, is daar steeds negatiewe en korrupte verskynsels wat sterk weerstand by die publiek uitlok."

Peng het ook 'n beroep gedoen op die voortgesette pogings om "bourgeois liberalisering" - 'n frase wat Westerse invloede soos demokrasie aandui - te beveg. "Die invloed van bourgeois liberalistiese denke en ander verwerplike sosiale verskynsels moet nog uitgewis word. Dit is 'n langdurige stryd waarop ons onself geestelik moet voorberei," het hy gesê. - AFP

Anti-Semitisme sluimer in Hongarye

Jacques Boyer

BOEDAPEST - Op 'n muur in die vyftiende distrik van Boeda is 'n swastika oor die portret van Peter Hack, die kandidaat van die liberales in die Alliansie van Vrye Demokrate, geteken.

Aan die ander kant van die Danube-rivier, in Pest, sê 'n graffiti vir Miklos Tamas Gaspar, 'n amptenaar in dieselfde party, om terug Israel toe te gaan.

Anti-Semitisme, een van Hongarye se ewuels in die dertiger- en veertigerjare, het tydens die verkiesingsveldtog vir Sondag se verkiesing weer kop uitgesteek.

"Dit is 'n feit dat anti-Semitisme bestaan, en dit moenie ligtelik beskou word nie," sê György Gádó, 'n amptenaar van die Hongaarse Joodse Kulturele Vereniging.

Tertyl hulle probeer om nie die omvang van die probleem te oordryf nie, het die lede van die Joodse gemeenskap gereageer op die eerste tekens van 'n diepgewortelde verskynsel.

Anti-Semitisme is nie 'n abstrakte vraagstuk in Hongarye nie. Daar is tussen 80 000 en 100 000 Jode in dié land - die grootste Joodse gemeenskap in Oos-Europa buite die Sowjet-Unie. Tydens die Tweede Wêreldoorlog het 600 000 Hongaarse Jode gestor.

Die eerste teken van anti-Semitisme is reeds

in Januarie gehoor, na uitsprake deureen van die hoofleiers van die nasionalistiese vleuel van die Hongaarse Demokratiese Forum (MDF), die groot regse party waarvan die gematigde meerderheid hul by die Christen Demokratiese tradisie neerlaai.

Die skrywer Istvan Csurka het daarop aangedring dat "die groot Hongaarse bevolking op hul gemak in hul land moet voel, sonder dat 'n klein minderheid hul wil afdrink" - 'n sinspeling wat op die Joodse gemeenskap duif.

Csurka se uitlating is deur die liberales in die Alliansie van Vrye Demokrate (SZDSZ), die MDF se grootste teenstanders in Sondag se verkiesing, verwerp.

Die MDF het protes teen die SZDSZ se beskuldigings aangeteken, en MDF-president, die gematigde Joszef Antall, het daarop gewys dat sy pa duisende Jode gedurende die Tweede Wêreldoorlog se lewens gered het. Hy het ook gesê dat die mense met vuur speel om dié vraagstuk nou weer te opper.

Die SZDSZ erken nou dat nie die MDF of enige ander party openlik anti-Semitisme uitsprake as deel van hul verkiesingsveldtog gebruik nie.

"Die Hongaarse samelewing is oor die algemeen liberaal," sê Miklos Haraszti, 'n Joodse skrywer en 'n leier van die SZDSZ. - AFP

Die veteraan-Afrikaanse joernalis Rykie van Reenen se bydrae tot die joernalistiek is vereer deurdat die Departement van Kommunikasiekunde aan die Universiteit van Suid-Afrika 'n jaarlikse gedenklesing aan haar opgedra het. In dié eerste eerbetoon het die oud-redakteur en akademikus en huidige lid van die Persraad, Prof RICHARD VAN DER ROSS, voorspraak vir die alternatiewe pers in Suid-Afrika gemaak

SUID-AFRIKANERS het 'n geneigdheid om so betrokke te raak by hulle eie situasie dat ons later glo ons is die enigste met probleme. Ons is waarskynlik ook nie uniek om te glo dat ons uniek is nie.

Die pers weerspieël nie net die opinie van 'n bepaalde gemeenskap nie. Dit speel ook 'n belangrike rol in die vorming van daardie opinie.

So onthou ek twee voorbeeld uit my universiteitsdae, minder as vyftig jaar gelede. Die eerste was 'n brief wat in 'n Kaapse Engelse dagblad verskyn het. Die skrywer het sy verbasing uitgespreek oor dit wat hy 'n paar dae vantevore gesien het - 'n swart vrou wat 'n motor bestuur. So groot was sy verbassing dat hy onmiddellik 'n brief aan die redakteur geskryf het.

My tweede herinnering dateer sowat tien jaar later toe 'n vriend van my 'n brief aan 'n Kaapse Afrikaanse dagblad geskryf het. In die brief wys hy toe daarop dat daar in 'n bepaalde berig na 'n jong seun as 'n "seuntjie" verwys is. In 'n ander berig is daar na 'n jong

'n Stil pers sal 'n groter verdoemenis wees

seun as 'n "klonkie" verwys. Ek vermoed, skryf my vriend toe aan die redakteur, dat die "seuntjie" wit was en die "klonkie" 'n Kleurling. Ek weet nie wat se antwoord my vriend verwag het nie, maar op die koerant se kortaf antwoord was hy onvoorbereid: "U vermoede is juis."

Dié twee staaltjies mag oppervlakkig klink, maar die gebeure verteenwoordig die dieperliggende karakter van ons gemeenskap - en nie so lank gelede nie.

Die manier waarop die pers na mense verwys, is 'n raakweerpieëling van die opinies van sy lezers oor die status van die betrokke mense.

'n Paar dekades gelede het die Afrikaanse pers dit baie moeilik gevind om na swartmense as "mense" of "menvrou" te verwys. Dat dit verander het, dui op 'n dieperliggende her-evaluering van sosiale waardes.

Die pers het 'n deurslaggevende rol gespeel in die skep van houdings teenoor velkleur, groepe en magstrukture wat vandag soos 'n albatros om ons nek hang.

Dit is in reaksie teen dié rol van die wit pers dat die alternatiewe pers gebore is.

Nie dat die alternatiewe pers sonuit is nie. Gaan 'n mens 'n honderd jaar of so in die land se geskiedenis terug, sien jy dat mense toe al probeer het om die mag van die pers in te span om hul standpunt oor te dra.

In Suid-Afrika se townshiplewe het ook 'n eie vorm van joernalistiek ontwikkel, wat 'n voorloper van vandag se alternatiewe pers is.

Om die gemeenskap te verenig is talle vorme van kommunikasie op die proef gestel: straat- en huisvergaderings, gebedsdienste en sportbyeenkomste is in politieke byeenkomste omskep, terwyl die mense slagspreuke uitgedink het en dit op die mure in die woonbuurt geverf het.

Uit dié warboel van gemeenskapsaktiviteit, waarin mense naarstiglik na uitdrukking gesoeke het, het 'n

ontsaglike klomp klein publikasies gegroeи, wat in wese die kern van die alternatiewe pers is.

Waar mense rondom 'n saak vergader het, het 'n nuusbrief of pamphlet nie lank agterweé gebly nie.

Daar was al en steeds honderde soortgelyke publikasies. Getik en aferol, versier met tekeninge, gedruk op 'n magdom drukperse na gelang van die geld beskikbaar of danksy 'n vriend in die bedryf. Die vernuf van dié persmense ken geen perke nie.

Hulle wou joernalistiek beoefen en hulle het. Indien en omdat die gevestigde pers hulle nie wou druk nie, het hulle hulle eie pers geskep. Laat die gevestigde pers sy neus vir dié publikasies optrek - die mense verslind dit.

Township-graffiti is en bly 'n be-

jou. Dit beïnvloed jonk en oud, mans en vroue en kinders, geskoold of relatief ongeskoold. Dit is deel van die township en deel van jou.

Graffiti kan as die oorspronklikste en deurdringendste element van die alternatiewe pers beskou word. 'n Kragtige voorbeeld van sy hardnekke karakter en gees.

So het die alternatiewe pers uit die moeras van die townshiplewe gegroeи. Teen die tyd dat hulle in hul nuwe vorm verskyn het, was dit met al die aantreklikhede van die konvensionele pers.

Hulle het kantore gehad, hulle het professioneel daar uitgesien en dit is op strate en by koerantstalletjies verkoop. Dit het advertensies van herkenbare bronne bevat en die inhoud het self voorsiening gemaak vir

sies weerspieël. Advertensies van organisasies en maatskappye wat met die "saak" identifiseer.

Dié soort advertensies het 'n belangrike inkomstebbron vir alternatiewe koerante geword. Al hoe meer instansies is bereid om groot bedrade geld te spandeer om hul eie waardes in die "people's media" te publiseer.

Noodwendig kom die vraag op of die alternatiewe pers 'n toekoms het? Dithet beslis. As 'n mens een keer tot so'n vlak ontwikkel het dat dat jy die pers waardeer, sal jy nie toelaat dat dit tot niet gaan nie.

Maar die huidige alternatiewe pers sal nie die alternatief bly nie. Dit wat vandag alternatief is, sal konvensioneel word. Net soos die "saak" en die "stryd" wat dit nou voorstaan die huidige establishment sal vervang.

Dan raak die alternatiewe pers die establishment-pers en as die nuwe regime noodwendig nie aan alle verwagtings voldoen nie, sal 'n nuwe alternatiewe pers gebore word. Daar is geen einde aan dié proses nie. Daar is net groter tegniese verfyndheid en meer gesofistikeerde vorms van produksies, redaksionele vaardighede en vorms van manipulering.

Die alternatiewe pers moet egter nie weens dié negatiewe konnotasies beoordeel word nie. Hoewel dit alternatief is, is dit ook deel van die pers. En as sodanig maak dit 'n bydrae tot die rol wat die media in die gemeenskap speel.

Deur hul teen die huidige bestel te verset is hulle nie verwerplik of onbetrouwbaar nie.

Inteendeel, hulle is 'n toonbeeld van die reg wat enige pers het in enige gemeenskap wat homself demokraties noem.

Indien die menslike gees sy reg tot ordewing wil behou en in waardigheid wil voortbestaan moet hy die pers, en ook die alternatiewe pers, koester.

Al sou die pers deur sy uitsprake sommige beledig, sal 'n stil pers 'n groter verdoemenis wees.

"Rykie van Reenen het gevra dat daar niks oor haar gesê word nie. En terwyl ek haar versoek wil respekteer, moet ek ook byvoeg dat almal wat haar werk ken en waardeer, en met soveel lof praat van haar skryfkuns, haar insae en skerp intelligensie, ook praat van daardie belangrike element, haar gesonde 'common sense' - verstand. Mag daardie bestanddeel nooit ons pers en media verlaat nie."

langrike en sterk medium - miskien sterker as enige pers. Mense beweeg deur die strate, gaan werk en skool toe, kerk toe of gaan doen inkopies. En waar hul gaan, is daar graffiti. Jy kan dit nie miskyk nie: en jy spandeer nie geld om die boodskap te kry nie. Dit vermaan en spoor jou aan. Dit vorm jou mening en neem besluite vir

sportgeesdriftiges en sosiale vlinders asook beroepswidders en spekuleerders. Dit was 'n algemene koerant, maar die boodskap is nie verbloem nie.

Eksplisiet dra die koerante redaksionele kommentaar en artikels wat die regering kritiseer. Maar die boodskap word ook in die advertent-

Pauletstraat: 'n wonderlike straat met 'n hartseer verhaal

PAULETSTRAAT is een van daardie wonderlike strate wat 'n mens in Karooordorp raakloop. Dié een is in Somerset-Oos, en maak gou 'n einde aan die Bolanders se selfvoldane houding oor kultuur en die Hexvallei.

Die straat loop aan die voet van die Bosberg, met 'n groepie pragtige historiese huise uit die dorp se grensgeskiedenis. Een van hulle is die merkwaardige Walter Battiss-museum wat alleen reeds 'n reis soontoe die moete loon. Maar dis 'n ander storie vir 'n ander dag.

Pauletstraat was wat mense met oogklappe vandag sou noem 'n "grys straat". Selfs nou nog raak die pad "weg" in die onderdorp (of "die Kleurlinggebied") en is mense skrikkerig as straatnommers verkeerde kant toe neig. Maar dis dieselfde storie vir 'n ander dag.

Pauletstraat staan daar 'n kerkie, soos daar in baie dorpsstrate in die Karoo kerkies staan, draers van stories en baie lospraatjies oor daardie dorp se verlede. Hierdie kerk was vir 140 jare die tuiste van Somerset-Oos se Congregational Church se gemeente, 'n bruin gemeente wat vroeg reeds die koloniale juk afgeskud het en vandag nog steeds in Afrikaans bid, preek en sing.

Maar 140 jaar is 'n kort tyd in die lewe van 'n rassistiese gemeenskap

en soos so baie ander plekke het die groepsgebiede ook rondom Pauletstraat kleim afgesteek. Die wit deel van die Congregational Church het al hoe kleiner geword, terwyl die grootste deel van die gemeente verder weggeskuif is.

Maar die dapper bende het elke Sondaggoggendie lang pad uit die "Kleurlingdorp" na hulle kerkie afgestap, begelei deur wat somtyds die "Brigade" genoem word. 'n Orkessie, hoofsaaklik blaasinstrumente, wat die Here loof en prys en die strydiers oproep om voorwaarts te trek.

Somtyds, kan ek my voorstel, was die optog iets besonders; ander jare was die harmonie en balans seker nie geskik vir plaatopnames nie. Maar die orkes was dié kerk se klokke waarmee die gelowiges nadergroep en die vertrwyfelendes uitgenooi is om te kom drink.

Behalwe dat hierdie gelowiges en die vertrwyfelendes bruin was, en die kerkgebou in wat volgens groepsgebiedwetgewing en -proklamasie wit geword het. Die herhaalde klages van rusverstoring wat by die polisie oor Sondaggoggend se orkessie gelê is, moet hier gesoek word en sekerlik nie oor die meriete van die "Brigade" se orkes nie. In die oor van die Here was dit sekerlik so soet soos Dawid van ouds se harp en koorgesang.

Soos wat dikwels die geval is met klein plattelandse gemeentes het dit toe so gekom dat die Congregational Church van Somerset-Oos sonder 'n leraar sit. Een van die probleme was juis dat die gemeente nie aan die dominee 'n pastorie kon verskaf nie.

Sonder die leiding van die geleentheid besluit hulle toe om die kerk in Pauletstraat te verkoop en met die opbrengs daarvan 'n nuwe kerk en 'n pastorie in die "Kleurlinggebied" te bou. Daarmee saam sou daar ook 'n einde kom aan die please explain aan die kerkgenootskappe op die dorp.

Maar die amptenaar van die Administrasie in die Volksraad voer aan dat die kontrak met die APK klaar gesluit is en dat dit nou jammer is dat die staat (dit wil sê die belastingbetalers) R87 000 verloor en die Congregational Church die kerk waarmee hulle 140 jaar saamgeloop het.

Wanneerhy versoek word om die kontrak te toon, het die amptenaar egter allerhande verskonings. Later sou dit blyk (word beweer) dat hy uit daardie vergadering weggejaag het om die hoofouderling van die APK op die sportveld op te soek waar die koopkontrak (sê die mense) toe eers geteken is. Later het die amptenaar laat val dat die Congregational Church se tender in ieder geval nie oorweeg sou word nie, want dis dan 'n "Kleurlinggemeente" in 'n wit woon-

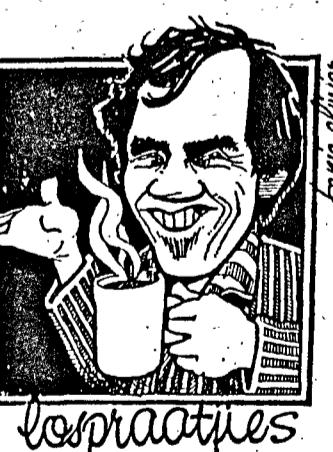
gemeente soek ook kerk en die meetsnoere van Pauletstraat kon nie lieflik geval het nie.

Die "Perseel in Pauletstraat" word op tender uitgegee en die APK maak 'n aanbod van R30 000.

Die Congregational Church se nuwe leraar rig in daardie stadium 'n verzoek om die gebou terug te koop vir dieselfde R117 000, en kry hiervoor die steun van beide die burgemeester van Somerset-Oos en die plaaslike LV, asook die leraars van al die kerkgenootskappe op die dorp.

Maar die amptenaar van die Administrasie in die Volksraad voer aan dat die kontrak met die APK klaar gesluit is en dat dit nou jammer is dat die staat (dit wil sê die belastingbetalers) R87 000 verloor en die Congregational Church die kerk waarmee hulle 140 jaar saamgeloop het.

Wanneerhy versoek word om die kontrak te toon, het die amptenaar egter allerhande verskonings. Later sou dit blyk (word beweer) dat hy uit daardie vergadering weggejaag het om die hoofouderling van die APK op die sportveld op te soek waar die koopkontrak (sê die mense) toe eers geteken is. Later het die amptenaar laat val dat die Congregational Church se tender in ieder geval nie oorweeg sou word nie, want dis dan 'n "Kleurlinggemeente" in 'n wit woon-

gebied!

(In tussen, hoor ek, is die kerk wat vir 140 jaar die gemeente van die Congregational Church gedien en Sondaggoggende 'n brawe blaaskessie die strate deurgegaan het, met gifgasse skoongemaak en witgeskrop vir gebruik deur 'n kerk wat nog nie eens nat agter die ore is nie.)

Pauletstraat is een van daardie wonderlike strate wat mens in Karooordorp raakloop. En een wat in die jaar 1990 met hartseer vertel van ras-sevoorioordeel en 'n "Christelike" kerk wat van naasteliefde geen begrip het nie.

Vrye Weekblad

Namibia

Woensdag was 'n heuglike dag vir die mense van Namibia en Suid-Afrika - inderdaad, vir die hele beskaafde wêreld.

Ná 'n stryd van dekades is die mense van Namibia hul vryheid en volle nasieskap gegun.

Dit was 'n vryheid wat met bloed gekoop is.

Sedert Swapo sy gewapende stryd in 1966 begin het, is duisende Swapo-krygers dood en nog meer - ook onskuldige burgerlikes - vermink in die oorlog teen die magte van Suid-Afrika.

Ten minste het dié mense se naasbestaandes die troos dat uiteindelik gebeur het waarvoor dié helde geveg het: vryheid en onafhanklikheid van Suid-Afrika.

Aan Suid-Afrikaanse kant het ook duisende gesterf, as die verwante konflik in Angola bygegereken word.

Dit is verskriklik wrede om net daarvan te dink, maar dié mense se naasbestaandes het nie dieselfde troos nie. Hulle lewens is geoffer op die altaar van politieke magsugtigheid.

Dit is 'n duur les.

Die harde boodskap oor wat geweld uiteindelik beteken, kom nooit so sterk na vore as dié dag waarop vrede uitbreek nie.

Ons hoop van harte die regering, sy veiligheidsmagte, sy politieke opponente en die krygshere van KwaZulu en elders kyk hard en lank na die lesse van Namibia.

Daar is ook positiewe lesse uit Namibia te leer.

Die eerste is dat 'n demokratiese verkiesing op die grondslag van een mens, een stem in 'n eenheidstaat die beste en enigste manier is om uit 'n situasie van konflik uit te breek en 'n vry en vredesame gemeenskap daar te stel.

Die volgende les is dat 'n nie-rassige demokrasie nie net haalbaar is nie, maar die beste waarsborg vir vrede en voorspoed is.

Ons lig ons hoed hoog op vir dié leiers van Namibia wat Woensdag se onafhanklikheid moontlik gemaak het.

Ons wens die mense van Namibia alle vrede en voorspoed toe vir die toekoms. Hulle het hul vryheid waaragtiglik verdien.

Regter Harms

Wat ons bevrees was sou gebeur, het toe inderdaad plaasgevind.

Regter Louis Harms se belangrike kommissie van ondersoek na moordbendes het die eerste krake in sy geloofwaardigheid begin wys.

Die gediskrediteerde minister van Verdediging, genl Magnus Malan, het in die openbaar aantyginge gemaak oor die Swapo-leier Anton Lubowski.

Die Staatspresident het 'n ondersoek na die beweringe gelas, wat die regter toe goed dink om in camera te hou.

Nou kom die regter uit met 'n "bevinding" wat die meeste mense laat glo Lubowski was 'n spioen van die weermag.

Dit is nie goed genoeg nie. As ons nie die bewyse self gesien het nie, kan ons nie die "bevinding" glo nie. As die Lubowski-familie se regsveteenwoordigers nie insae gehad het tot alle dokumente en getuenis en dit kon bevragekten nie, behoort niemand te glo dat daar bewyse is dat Lubowski 'n weermag-agent was nie.

Boonop bly die vraag steeds in die lug hang: Wie het Anton Lubowski vermoor?

Die regter se oënskynlike onwilligheid om getuenis oor ander moorddadighede as dié wat streng binne die grense van die land plaasgevind het, aan te hoor, laat nog vroe ontstaan.

Dit is inderdaad soos 'n regsmans gesê het: As getuenis oor operasies oor die landsgrense heen nie geleei mag word nie, dan gaan die kommissie halwe waarhede hoor.

Ons hoop Harms is so besorg oor sy kommissie se geloofwaardigheid as ons.

So sê hulle . . .

"Ek staan vanaand hier as 'n pleitbesorger vir vrede." - Pres FW de Klerk tydens die onafhanklikwording van Namibia.

"Die tyd vir Retief en Dinglean is verby. Dit is nou die tyd vir Terre Blanche en Marais." - Eugene Terre Blanche.

"En ek hoop dat dieselfde oormôre met Suid-Afrika sal gebeur." - Thabo Mbeki dié week in Namibia.

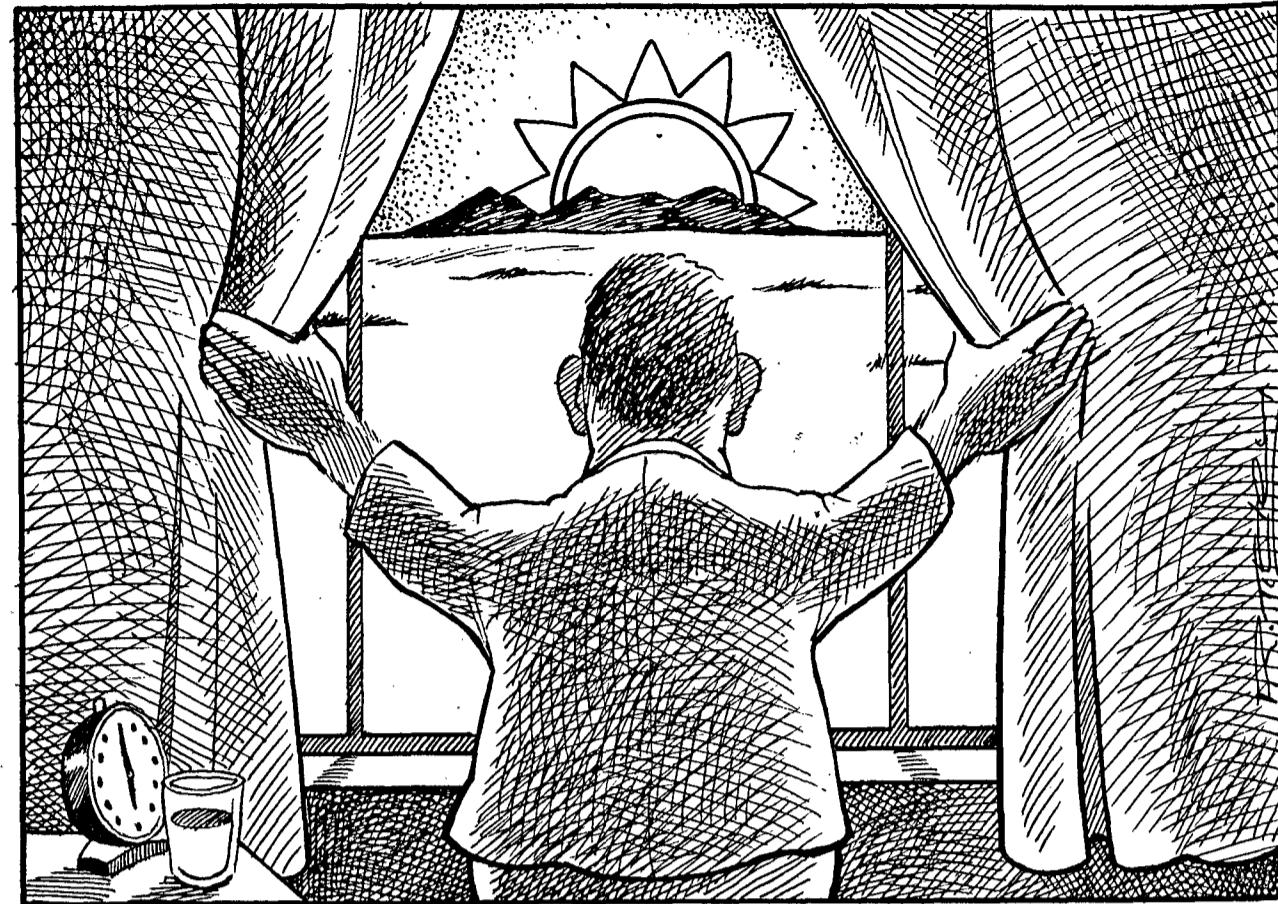
"Herinnerings van 'n lang tydperk het deur my gedagtes geslits." - Piko Botha in Namibia.

"Sanctions were originally imposed to bring the South African government to its senses, not its knees." - Bob Hawke, Australiese eerste minister, dié week in Canberra.

"Yes, we are taking from the rich to give to the poor, the blacks." - Org Marais oor die begroting

"White fear is nothing but a fear that we are going to take away their wealth." - Benny Alexander, die tussentydse sekretaris-generaal van die PAC se interne vleuel.

"I think we made a mistake in over-emphasising the importance of Noriega," - die direkteur van die CIA, William Webster, in 'n toespraak voor Amerikaanse studente.

Henning Viljoen van die Departement van Omgewingsake skryf:

Op 22 April kry Suider-Afrikaners die geleentheid om saam met 115 lande regoor die wêreld deel te neem aan Aardedag 1990 - 'n internasionale geleentheid om die negentigerjare in te lui as die "Dekade van die omgewing".

"It will begin at sunrise on April 22, with church bells pealing for the health of the planet. In tiny chapels and grand cathedrals, Sunday sermons will stress the moral responsibility of environmental awareness. And in thousands of communities around the world, citizens will stage a cacophony of events: parades, proclamations, ... teach-ins, trash-ins and eco-fairs. If all goes as planned, at least 100 million people will take part in the largest global demonstration in history: Earth Day 1990."

Aarde dag is 20 jaar gelede die eerste keer in Amerika gehou en miljoene Amerikaners het deelgeneem aan die aktiwiteite om die aandag te vestig op die agteruitgang van die omgewing. Denis Hayes, die inisieerder van die eerste Aarde dag het besluit om Aarde dag 1990 uit te brei tot 'n internasionale veldtog aangesien dit duidelik blyk dat omgewingsprobleme globaal van aard is.

'n Koördineringskomitee is in Suider-Afrika saamgestel wat namens staats-, semi-staats en nie-staatsbewaringsorganisasies sal poog om die publiek aan te moedig tot deelname aan Aarde dag 1990.

Daar word 'n beroep op u gedoen om deel te neem en/of aan te sluit by aktiwiteite in u omgewing. Indien u nie in staat is daartoe of indien geen aktiwiteite in u gebied gereel is nie, en u meer inligting verlang, skryf gerus aan die Departement van Omgewingsake, die Nasionale Parkeraad of u naaste Natuurlewevereniging-tak (gebruik 'n gefrankeerde koevert) vir meer besonderhede.

Selfs as u as individu nie 'n Aarde dag byeenkoms kan bywoon nie, kan jy bydra deur byvoordeel:

- Groen klere te dra/n tuisgemaakte groen vlag te hys.
- 'n Aarde dag Suidelike Afrika 1990-plakaat te vertoon. Die plakate sal gratis verkrybaar wees by afsetpunte (hou die media dop) of kan teen R1,20 by die Natuurlewevereniging bestel word.

- 'n Boom te plant.
- U plaaslike predikant te vra om oor omgewingsbewaring te preek.

Laat ons in groot getalle deelneem om aan die wêreld te toon dat Suider-Afrikaners omgee vir hulle omgewing en gereed is om dit te beskerm.

Veroordeling

Scaëvola van Lynnwood Manor skryf:

During a recent visit to the UK I watched in awe as a South African "advocate" attempted

BRIEWE

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skulnaam gebruik word. Die redakteur behou die reg voor om briewe te verkort. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 177, Newtown 2113.

Wêreld span saam om omgewing te red

to provide a definition of the common purpose doctrine on the ITV network. It was of course during the production, "South Africa's Death Factory", on the programme "First Tuesday".

The good man has obviously not taken cognisance of the Mgedzi-case in which the whole issue surrounding the common purpose doctrine was put to rest.

What however tempted me to put pen to paper was the fact that the same advocate Edwin Cameron had the audacity to adversely criticize the work of two prominent legal academics in the worst possible manner. Some of his remarks can in my opinion be regarded as defamatory and in contempt of court.

The publication of a book review of this nature by the South African Journal on Human Rights is noticed with indignation and concern. Ironically the book review in question deals with "Judge and be Judged" by prof Adrienne van Blerk.

Maak julle oë oop

Wilford Dlamini van Mamelodi skryf:

Everyone was made to believe that there would be peace when the ANC were to be unbanned and Mandela freed. The State President showed a great humanity, a feeling for justice and an honest indication for reconciliation when he did all those good things on February 2nd.

Now I feel ashamed of those black brothers who are biting his hand of friendship. I am very angry with those who behave like savages when they burn the busses, schools, factories and houses we need so badly. White radicals sit in their safe houses protected by security guards and instigate black against black for their political goals.

Black radicals are power hungry and do not really care about the people they use to conduct violence. My request is that the people do not listen to them and that the police bring them to justice. They are guilty of inhuman behaviour. Their actions will result in SA becoming like the rest of Africa.

The public should open their eyes and see who these instigators and their masters are. They must never get power from the people.

Hulle was verkeerd

Allan Davis van Waterkloof skryf:

When pres FW de Klerk came to power I decided to visit SA and after a thorough study of the situation and business prospects I decided to move here from the UK.

I was led to belief by the Anti-Apartheid Movement that the whites were at fault. To my great disappointment I have seen for myself that was not all true. Africa is discarding Communism and Russia is reforming, but under Joe Slovo and the SACP, communism is about to be introduced here!

I thought the mistakes of Africa were being avoided when Mandela was freed and he spoke of reconciliation. He requested that people go to school and that fighting factions throw their weapons in the ocean.

People did not listen, the very opposite happened. The country is on fire. Can't you people see this is an attempt of a typical communist style revolution?

What astounds me is the fact that Gavin Relly, after intimately realising that Mandela is serious about nationalisation, and after backing the radicals for years, is now retiring all of a sudden. So is his newspaper's editor. And De Beers opens up in Switzerland. Why? Because they are leaving slowly after they stirred enough trouble through the years. They were too naive.

The unrest, looting, burning of schools and factories that is to the benefit of the people that need it most must be stopped. It would not have been tolerated in any other country.

As a lawyer I can assure you South Africa has a fantastic legal system and it should be used to quell the present violence and bring about a peaceful SA. Otherwise I am leaving.

Vervolg op bl 22

Wettig? Nie so dat 'n mens dit sou agterkom nie . . .

Die Harms-kommissie moet 'n mens ook maar deur 'n donkerbril bekijk. Dit lyk vir Brolloks regter Harms weet ook nie aldag watter kant toe met die spinnerakke wat hy moet afstof nie. Uit pure moedeloosheid het die regter dié week sy bril afgahaal en vir Almond Nofemela gevra: "Het julle eniglets wettigs gedoen?"

Nofemela het op sy eie minlike uitdrukkingslose manier geantwoord: "Behalwe vir een incident, kan ek nie onthou dat ons iets wettigs gedoen het nie."

* As Brolloks so kyk na al die polisiemanne wat nou so in alle rigtings laat spaander, was wettigheid nie juis 'n voorvereiste vir 'n joppie binne die BSB nie.

Magmis

Brolloks maak dié week die klemminnie-kaak-toekenning aan Magmis Malan vir sy stelling by Saldanha se vlootbasis: "Die Suid-Afrikaanse Weermag ondersteun die soeke na 'n politieke oplossing ten volle, en het ook so in die verlede gesê."

* Nou waar pas die BSB in dié soeke na 'n oplossing? Of Magmis het 'n verwronge sin vir humor of die generaals het hom dalk al weer nie op hoogte van sake gehou nie.

Rara avis

Brolloks wil 'n beroep op oom Jaap Marais doen om hom nou voltyds op sy voëls toe te spits. Oom Jaap, wat bekend is as die regse sonder die skuum om die bek, het dié week sy sagte plekkie in Brolloks se hart verloor deur te sê dat hy goeie begrip het vir ET se uitlating dat hy 'n miljoen wapens en ammunisie wil hê.

As Oom Jaap hom al ooit in slechte geselskap bevind het, is dit nou. 'n Mens wonder wat moet al die ou Sappe in die HNP dink van Oom Jaap se geheulery met dié hans-nazi. Party mense het nog altyd bly glo dat Oom Jaap in sy hart 'n jintelmin is - 'n Don Quixote wat windmeulens misslaan. * Maar nou lyk dit asof Oom Jaap soos die ander in die regtervleuel bloed bo demokrasie verkie.

Deepeestroika

Wat gaan van die Deepeestroika word? Hulle wil maar nie lekker saamtrek nie. Nou dag Brolloks: Zach wat alles van die myne af weet sal seker maklik weer saam met Anglo die groot nationalisering-bogey kan beveg. Worrall sal waarskynlik by Gatscha kan gewig ingooi.

Wynand, teoordeel aan sy vriendelike vlerksleperby oom Nelson en oom Walter by Saterdag se Human Rainbow-konsept, kan binnekort in

die swart, groen en goud uitdraf.
* Dis miskien beter so. Dis nou nie meer 'n stryd om oorlewing nie, maar 'n stryd om relevant te bly.

Reënboog

So gepraat van die Rainbow-partytjie. Daar word Nelson, Walter en die jongstryders toe in die suite van die rugbybase ontvang en deur niemand minder nie as Transvaal se knorrige "ek vat my goed en loop" rugby-diktator, Louis Luyt.

* Vordering, Louis. Wat van die Transvaalse rugbyspan te leer toyi toyi voor elke wedstryd, amper soos die Kiwi's se haka...

Elf oor middernag

Amper mis Uncle Sam toe sy groot oomblik. Onafhanklikheid teen middernag word toe onafhanklikheid om 17 oor 12. Ons hoop nie Oom Sam het 'n goue slipper verloor nie. Daar is te veel lelike susters wat wag om die nuwe skoen uit te trap.

Maar dis blykbaar nie net Oom Sam wat laat was nie. Amper het Nelson Mandela ook sy medestryders se middernagfees misgeeloop. Enkele minute voor middernag het die lang man met die grys kop sy opwagting tussen die hooggeplaaste gemaak.

* Wat sou hom so laat besig gehou het? Seker nie Winnie nie?

Olie is op

Baie snaakse mense in Windhoek gewees dié week. Kommuniste en so aan.

Een van Oos-Duitsland se afgevaardigdes het op 'n partytjie aan gaste gevra wat die verskil is tussen Suid-Afrika en Oos-Europa?

* Suid-Afrika het 'n kommunistiese party.

Helle

Laaf Brolloks dink aan die storie van die ou sosialis wat sterf en reguit hel toe gaan. Daar sien hy daar is eintlik twee helle: 'n kapitalistiese een en 'n sosialistiese een.

Niek sê toe hy kan maar eers na albei loer en dan besluit watter een hy wil besoek. Hy sien toe in altwee helle is daar 'n reuse-pot vol kokende olie waarin die mense braai. Geen verskil nie.

Nee, seg hy vir Niek, hy wil beslis na die sosialistiese hel toe gaan.

Nou hoekom juis, wil Niek nuuskierig weet, jy sien dan altwee is presies dieselfde?

* Omdat ek weet die sosialiste se olie sal eerste opraak, antwoord die man.

Kyk hoe lyk hy nou!

Pik Botha was baie dikbek oor die behandeling wat hy in Windhoek se Onafhanklikheidstadion op die Grōot Nag ontvang het. Hy moes vasgedruk onder op die trappe sit terwyl ander VIP's lekker sitplekke gehad het. En dit terwyl Namibia so lank sy baba was! Die skone Helena Botha lyk ook nie minder mismoedig nie.

Nelson het 'n soen en 'n druk gekry, maar FW kry net 'n handdruk

Jasser Arafat van die PLO was weer 'n main attraction by Namibia se onafhanklikheidsviering. Hy het meer mense gesoen in een aand as wat Ronald Reagan babas in sy hele lewe gesoen het. Hier bekrulp hy eers vir Sam, gee hom 'n plikkie op die wang, loer dan skalks na FW se kant, maar besluit dis dalk nie veilig nie, en skud net blad.

Egbertus Klaagvoort sit (hopelik) volgende week sy rubriek voort.

BRIEWE

Diaboliese liberalisme

JJ Swanepoel van Springs skryf:
Die polemiek rondom die BSB is genoeg om enige ware Afrikaner na te maak. Dit sal in die toekoms deur ware Afrikaners onthou word as 'n vrot sweer wat in ons geskiedenis geplaas is deur die onvermoë van 'n ruggraatlose, liberaal-wordende regering wat nie meer genoeg fuit het om sulk diaboliese gemors te verwerp met die minagting wat dit verdien nie.

Enkele jare gelede het ons terroriste doodgeskiet. Vandag vermoor jy die arme goed. Wat het verander, die mense of die situasie? Alle noemenswaardige lande het geheime organisasies wat vyande van so 'n land teregstel, net Suid-Afrika s'n word as moordenaars veroordeel. Wat doen die Afrikaner om die situasie die hoof te bied?

Die "Afrikaners", of Nuwe-Afrikaner, in magsposisies sitter voor dié nuwe liberale aanslag en probeer alles op 'n lomp en pateiese manier te

ontwyk eerder as om die BSB met trots te verdedig. Magnus Malan het een van die beste weermagte in die wêreld tot sy beskikking, tog beweeg hy soos 'n klein seuntjie wat met kockies in sy hand betrap is.

Ek is jammer maar ek kan geen sogenaamde "politieke moord", soos dié waarvan die BSB beskuldig word, veroordeel nie. As ons van moordenaars wil praat, stel ek voor dat ons na die nuwe god en verlosser van Suid-Afrika kyk, na Mandela en sy uitstaande gevolg.

Die Christus van Suid-Afrika is tronk toe gestuur vir terreurdade waarin onskuldige mense die lewe gelaat het, en was in die 27 jaar wat hy in die tronk gesit het regstreeks verantwoordelik vir die koelbloedige moord van nog meer onskuldige mense in hulle duisende.

Die wit Afrikaners word van racisme beskuldig terwyl die onskuldige, arme swart verdrukte broertjies van die wêreld in Suid-Afrika as engeltjies voorgehou word. Nurger mense weet dat daar kwalik groter rassiste as Nelson Mandela bestaan, 'n "demokratiese mens" en sy gevolg wat onder geen omstandighede hoegenaamd in enige magsdeling met die blanke van water aard ook al belangstel nie. Die dag wanmeer dié gewetenlose satansengel

aan bewind kom, sal die enigste witmense wat lekker gaan lewe diegene wees wat bereid gaan wees om vir Mandela 'n Baas-handskou aan te trek, diegene wat bereid gaan wees om voor hom te kruip, soos sommige mense nou al doen.

Ek wonder hoeveel mense lag in hulle moue vir die swart strepe om De Klerk en kie se monde.

Ironics genoeg dat die meer gemaatige swartmense nou met die nadende "onderhandelinge" op die agtergrond geskuif word, die enigste groep wat ware Christene onder hulle insluit. Die sogenaamde onderhandelinge gaan op 'n oorgawe uitloop, 'n Nasionale Party en De Klerk spesielliteit. Ek lieg? Klink my die organisasies wat gewetenloos deur die geldmag-marionette in die "regering" in die rug gesteek is, is al klaar vergete.

Rhodesië was nog nie eers koud nie, toe volg Renamo, Unita en Suidwes-Afrika. Suid-Afrikaanse belastingbetalers moet nou 'n ronde R5 miljoen opdok vir onafhanklikheidsviering van "Namibia", 'n land wat die Nasionale Party in die hande van nog 'n gewetenlose liberale organisasie, Swapo, oorgegee het.

Die nuwe regering van Namibia laat enige taal behalwe Afrikaans as

tweede vakkeuse toe. Hoe blind kan 'n mens nog wees?

Dank God dat die ware Christen besef dat al die dinge deel is van die wêreld se voorbereiding vir hulle nuwe meester, die Antichris. Dank God dat die ware Christen weet dat die Bybel duidelik sê dat enigeen wat vir die wêreld is, is teen God. Dank God dat sy ware kinders (wit en swart) weet dat die Bybel mense wie se gesindheid na links (liberaal) is veroordeel (Prediker 10:2).

Nee, ek is nie 'n Nester nie, ek verwerphulle en ander sooshulle met die veragting wat hulle verdien. Dank God dat sy ware kinders dwarsdeur die Boeskens en die Tutsus van dié wêreld sien, en ook deur die elemente wat meen dat konserwatiewe mense nie Christene kan wees nie. Die karakter van die liberalis openbaar homself as 'n volgeling van Satan en die nuwe wêreldorde, maak nie saak hoe edel jou "human rights"-voornemens is nie. God gebied dat 'n mens jou naaste moet liefheb, nie dat jy van dié beginsel 'n afgod moet maak en in 'n wanbegrip verander nie.

As die wêreld dié beginsel in eerlikheid kon aanvaar, sou hulle besef dat dit Mandela ook geld. Dan sou hulle besef dat sy soort naasteliefde en gepaardgaande een-mens-een-stem

die ondergang van 'n paar miljoen Afrikaners gaan beteken.

Die Woord van God stel dit onomwonne en baie duidelik dat daar slegs twee maniere vir enige mens is om 'n keuse te maak, of vir God of teen God. Die enigste ander keuse wat bestaan is 'n briljant uitgewerkte vase keuse wat deur Satan daar geplaas is, naamlik vir die mens teen die onderdruk, die liberale beginsel wat in die Franse Revolusie sy eerste gestalte gekry het, 'n land waarvan minder as vyf persent van die bevolking vandag bereid is om met die woord "Christen" geassosieer te word.

Ek doen 'n beroep op elke ware Afrikaner en elke ander kind van God in ons land om die diaboliese liberalisme teen te staan met alles wat jy het, al kos dit ook jou lewe. Laat ons dan soos Christene van ouds mekaar met dié woorde bemoedig: Christus sal kom, hy sal regeer.

Die dinge wat nou gebeur moet ons sien as die gebeur van dinge soos beskrywe in die profesie van die Bybel oor die tydperk van die Antichris. Hierdie is 'n tydperk waarin geen ware Christen die reg het om stil te sit en toe te kyk sonder om iets teen die liberale bedreiging te doen nie, maak nie saak wat sogenaamde Christen sê nie.

Om 'n advertensie in hierdie kolomme te plaas, bel vir Clara of Laetitia (011) 836-2151, fax (011) 838-5901, of skryf aan Posbus 177, Fordsburg 2113. Die spertyd vir kleinadvertensies is 5 nm op die Dinsdag voor publikasie.

KLEINADVERTENSIES

PERSOONLIK

Die Takbare vir Vrede sê Uncle Sam doesn't need you any more

Die Bleskoppe teen Apartment sê min dae, baie hare, generaal

WERK

Experienced committed tutor needed for a Saturday Education programme in Pretoria.
Subjects: English, Afrikaans, Maths, Science, History, Biology & Geography.

Teaching through the medium of English. Please phone Jenny (011) 339-2392

WOONPLEK

Ruim woonstel te deel in Yeoville R200 pm. Skakel Roelf (01212) 21001

Progressiewe vrou, hond en twee katte soek kothuis dringend, verkleisk in grys gebied vanaf 1 April. R600 maksimum. Bel (021) 88 8781 na ure

GARDEN ROUTE: Riverside House, Great Brak River R50 per person per day B & B. Lunch/Dinner extra. River frontage. Splendid beach nearby. Phone (04442) 3387.

Nagraadse student of professionele persoon om aangename woonstel in Kenilworth, Kaap te deel, skakel (021) 619233 na 6nm

Bekwame, betroubare huishulp benodig akkomodasie in Brixton. Beskikbaar vir huiswerk drie dae per week. Werk reeds twee dae. Vergoeding onderhandelbaar. Vir getuigskrif en navrae skakel 782-471/6 kantoorure of 837-1358 na ure.

DIENSTE

Tikwerk en vertaling, bel Louise by (012) 46657

Set builder any time period. Specialises in far away places. Good CV. For more information phone 788-4501

Yoga Class
- A garland posture. Ashtanga, Iyengar, Hatha,

Tantra, Kundalini. Private tuition available. Special classes for pregnant women. Please call Ushke at (011) 614-5398

TAROT readings
Uncovering what you really are, of letting yourself be yourself, of letting everything that is not yourself, fall away. R30. Please phone Ushke at (011) 614-5398

Diensplig Adviesdiens.
Vir gratis en onafhanklike advies op enige navrae oor diensplig. Skakel Durban (031) 301 5663 Richard (w), Pietermaritzburg (0331) 944079 Mark (h), Kaapstad (021) 689 1194 (5.30 nm tot 7.30 nm), Grahamstad (0461) 26067 Rudi (h), Oos-Londen (0431) 27713, Port Elizabeth (041) 56 1483, Pretoria (012) 320 2230 Alice (w), Johannesburg (011) 614 8106 Neil (h) of gaan na die Metodistekerk, Pritchardstraat 79 op Dinsdae van 4.30 nm tot 7.00 nm

POWA (People Opposing Women Abuse) is 'n ondersteunings- en inligtingsdiens vir mishandelde en verkrakte vroue. Ons bied ook werkswinkels en opleidingsprogramme aan oor geweld teen vroue. Vir verdere inligting skakel (011) 642 4345

Visual art courses
Learning to see. Eye training to look at shape, form, colour dimension translated into drawing, painting, sculpture and crafts. Classes available day and evening for children and adults. Phone Maggie van Wezel at 614-7297 after

5pm.

Vertaalwerk/proefleswerk: Engels/Afrikaans, Afrikaans/Engels, alle tekste (ook tegnies). Billike tariewe. Faksdiens ook beskikbaar. Skakel Julia (021) 797-3412.

CRAFTS
Have you got some unusual knick-knacks to sell at the Flea Market? Tel Manfred at (011) 788 3994

GEBEURE

Die Johannesburgse Kinderhuis blyd die volgende program aan: STEP-TEEN, program vir ouerpary - sistematiese onderrig vir doeltreffende ouerskap van TIENERS. Vanaf 25 April tot 20 Junie 1990. Die program word oor nege weke op Woensdag aangebied. Alle belangstellende ouers moet Joan Rubinstein of Cheryl Lyons skakel by 648-1120

The Johannesburg Children's home will be running a support group for parents who are experiencing extreme difficulty in coping with their children. Topic: Helping parents to deal with difficult children. Tuesday 27 March at 7.30 pm. All interested parents should contact Joan Rubinstein or Cheryl Lyons at 648-1120 (office hours).

Operasie Honger se tradisionele dag. Saterdag 7 April om 9vm-5nm by St David's College (Marist Brothers, Inanda) Rivoniastraat 36, Sandton. Af-

rika-kuns en -handwerk en 'n kermis. Musiek, kos - pret vir die hele gesin

Operasie Honger "n besondere ondervinding". Uitstalling en verkoping van oorspronklike Afrikaans en -handwerk gemaak deur selfhelp-groepe. Dunwell House, Jorissenstraat 35, Braamfontein. Metodistekerk langs die Johannesburg Sun, Sewende straat

Vir verdere inligting skakel 403-6750

Woensdag 28 Maart - U word uitgenooi om u wegneemete om 1nm na die USIS-ouditorium, 3e vloer African Life gebou, Commissionerstraat 111, Jhb te bring vir 'n reeks middagurvideo's getitel "An Interview with Eleanor Roosevelt - First Lady of the World (Perspective of Greatness)" Almal welkom

The USIS Library at the Ipelegeng Community Centre, 1283 Phora Cnr Dlamini Street, White City, Jabavu, will be presenting a video series dedicated to women. The videos will be shown every Tuesdays at 3pm, the video on Tuesday 20 March is entitled "An Interview with Eleanor Roosevelt - First Lady of the World (Perspective of Greatness)". Everybody is welcome

Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliersware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880-3566

MARK

For sale: Country Community - 6,25 acres R500 000 neg. Accommodation 4 famili

lies and shared area and bachelor pad, and store-rooms and workshop (needs attention) covered parking for nine cars, tractor and six implements, 3 phase power.

Nine types of fruit trees, free range eggs and chickens - majestic trees! Breathtaking views! Rich birdlife, sweetbounteous borehole.

Tranquill, revitalising surroundings in Halfway house. Excellent investment. East freeway access - 25 minutes to Braamfontein.

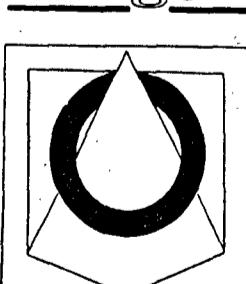
Phone Denise or Joan (evenings) 805-1865

Illustrations, comics, logos and graphics designed and executed. Good, quick and cheap. Contact M Krouse and A Lord at (011) 339 6880 day and night

Kashgar

Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliersware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880-3566

Tarief: R10 vir 25 woorde of 'n gedeelte daarvan

HELP OM VERLORE ENERGIE TERUG TE PLAAS DEUR DIE VOEDINGS-VITAMINES WAT VIR NORMALE LIGGAAMLIKE FUNKSIES VEREIS WORD, TE VERVANG

Stuur R20 (AVB ingesluit) vir 30 kapsules, saam met die koepon hieronder, aan: EMCOR, Posbus 582, Milnerton 7435. Tel (021) 551-4360

Naam:
Adres:
Postcode:
Telefoon:

OOK VERKRYGBAAR BY JOU NAASTE APTEEK

Huursoldate maak van Natal sterk buiteperd

Naas die grootste faktor

NAAS BOTHA gaan vanjaar stellig weer die Curriebeker se bestemming bepaal.

As hy die soort rugby kan speel wat hom 'n held op Loftus en 'n skurk op Nuweland gemaak het, sal Noord-Transvaal, selfs sonder Burger en Adri Geldenhuys, moeilik van die goue beker afstand doen.

Beleef hy 'n swak seisoen (en sy teenstaanders moet liefs nie hierop reken nie) kan die Blou Bulle ook sukkel.

Die afgelope twee jaar was daar reeds tekens dat sy beste dae stadig maar seker verbygaan, maar 'n tweedeklas-Naas was steeds stukke beter as enige van sy teenstaanders.

Vanjaar kan dalk net die waterskeiding wees.

Soos dit deesdae die mode onder ons topspelers is, kom hy eers in Mei terug van Italië en 'n mens kan nie help om te wonder wanneer dié oormaat rugby sy tol gaan eis nie.

Die ouerdom het mos die lelike gewoonte om agterspelers onverhoeds te betrapp; die een seisoen kan hulle nog heel bo wees en die volgende is hul loopbane verby.

Om dié rede is dit moeilik om te verstaan hoe Johan Heunis die droomseisoen waarmee hy verlede jaars loopbaan wou afsluit, die rug kon toekeer en besluit om weer te speel.

Sy vorm in verlede jaar se Currie- en Lionbeker-reeks kan net as briljant beskryf word - op heelagter én losskakel.

Dit sal 'n buitengewone prestasie wees as hy dié vorm vanjaar op 32 herhaal.

Carel du Plessis verdien lof vir sy besluit om betyds op te hou. Hy sal altyd as 'n briljante vleuel onthou word; nog 'n jaar kon hom sy reputasie kos.

Vanjaar kan ook die swanesang van Danie Gerber wees.

Hy is verlede jaar al 'n slag deur die Oostelike Provinse se keurders oor die hoof gesien en vanjaar het die OP sy ou sentermaat in die Springbokspan, Michael du Plessis, en die opwindende jong Riaan Potgieter (Noord-Vrystaat) "aangeskaf".

Gerber sal moet spéél om sy plek te behou, veral as 'n losskakel soos Gary Parker-Nance goed op dreef is en die keurders Du Plessis na senter kan skuif.

Du Plessis het die beste rugby van sy loopbaan op senter gespeel en dit is waar hy die meeste vir die OP kan beteken.

Ook sy loopbaan is vinnig besig om einde se kant toe te staan, maar waar Gerber veral staatmaak op sy vaartversnelling en krag (wat alte vinnig kwyn ná dertig) is Du Plessis.

Die rugbyspanne van Noord-Transvaal en die Westelike Provinsie, wat verlede jaar die Curriebeker gedeel het, het sedertdien verskeie sleutelspelers verloor en 'n paar van ons grootste sterre raak effens lank in die tand. TINUS HORN kyk hoe dié faktore vanjaar die reeks om die beker gaan raak en waag 'n voorspelling of twee.

sis se sterk punte sy ongelooflike voorgevoel en sy flair vir die onverwagte.

Die nuus dat Adri Geldenhuys vanjaar beslis vir die OP beskikbaar gaan wees, is 'n groot slag vir die Noorde, wie se vyf vaste voorspelers in 1988 en '89 selde geklop is.

Die Bul-agtal lyk egter steeds baie sterk en met die uitsondering van Natal gaan sy teenstaanders ouergewoonte sukkel om goeie besit uit die vaste spel te wen.

Piet Pretorius, wat verlede jaar 'n droom-debuut as ses-flank vir die Noorde teen 'n internasionale toer span gemaak het, kry vanjaar die kans om te wys hy hoor in die Curriebekerreeks tuis.

Hy is sterk en vinnig en met sy balvaardighede skort daar min. John Williams, wat die Noorde tot verlede jaar afgerig het, het hom as 'n toekomstige Springbok beskryf en selfs geskimp dat hy verlede jaar al beter as Burger Geldenhuys was.

Noord-Transvaal se agterlyn het nie verlede jaar die erkenning gekry wat hy verdien het nie.

Die linkervleuel JJ van der Walt,

wat verlede jaar gesukkel het, was vanjaar reeds vroeg op dreef in klubrugby en kan die groot verwagtinge wat van hom gekoester is, nou gestand doen.

Met Heunis weer in die prentjie sal Gerbrand Grobler waarskynlik net as vleuel oorweeg word wanneer Naas eers terug is. Dit sal interessant wees om te sien waar die keurders se voorkeure lê.

Williams gaari dalk meer as enige speler gemis word. Sy kundigheid was stellig die grootste faktor in die agtal se sukses.

Die WP het ook sy afriger, Dawie Snyman, wat selfs meer welslae in die jare tagtig as Williams behaal het, verloor.

Sonder hom en Michael en Carel, gaan die Streetpruie maar net nie dieselfde wees nie. Hulle sal vanjaar waarskynlik moet gebruik om te herbou voordat hulle volgende jaar weer 'n volle aanslag op die beker loods.

Natal en die Oostelike Provinse deel 'n filosofie: as ons dan nie die Curriebeker kan wen nie, sal ons hom koop.

In 'n honderd jaar kon nie een van dié twee spanne hond haaraaf maak nie en vanjaar het hulle geen koste ontsien om hul spanne te verstrek nie.

Veral Natal lyk indrukwekkend, met 'n agtal wat vyf spelers met toetservaring kan insluit: Die haker Tom Lawton (Australië), die slotte Murray Pierce (Nieu-Seeland) en Rudie Visagie en die losvoorspelers Chris Butcher (Engeland) en Wahl Bartmann.

Natal se agterlyn lyk ewe gedug. Dick Muir is 'n skitterende senter en die jong Jeremy Thomson het verlede jaar baie mooi ontwikkel. As hy hierop kan voortbou, kan hy vanjaar nog sterk op die voorgrond tree as 'n kandidaat vir die Springbokspan.

Die Natalse vleuels, Tony Watson en Neil Penrose, was verlede jaar met min balbesit uiter gevaarlik. Agter vanjaar se agtal kan hulle amok maak.

Dié name wil 'n mens byna noop om Natal as 'n potensiële kampioen te sien, maar sy vertoningslys die afgelope paar jaar was eenvoudig te wisselvallig.

Natal is die soort span wat Noord-Transvaal kan klop en 'n week later teen 'n span in Afdeling B verloor. Hy is egter 'n sterk buiteperd.

Die Vrystaat sal nie die Curriebeker wen nie, maar 'n mens kan daarop reken dat hy 'n hele paar ander spanne se kans om bo uit te kom, gaan knou.

Op sy tuisveld is hy 'n derduivel. Voorlangs kom gewig en brute krag

kort, maar woelige losmanne soos Pote Human - wat verlede jaar skielik weer rugby van topgehalte begin speel het - en Danie Anthony verseker dat sy agterspelers genoeg kanse kry om aan te val. Sy grootste angels is Chris Badenhorst en André Joubert.

Die OP, wat verlede jaar heel laaste op die puntelyst was en gelukkig was om nie na Afdeling B af te skuif nie, is vasbeslote om vanjaar beter te vaar en het die tjakboek vryelik gebruik.

Veral Adri Geldenhuys gaan 'n groot verskil maak. Schalk Burger en George Rautenbach was die laaste OP-slote wat deurentyd spel van gehalte gelewer het. Die leemte wat hulle gelaat het, is nooit behoorlik gevul nie en sonder die vermoë om goeie besit in die lynstane te wen, kon die OP nie op gelyke voet met spanne soos Noord-Transvaal en die WP meeding nie.

Dit lyk darem asof Gerber sy onaantsbare status verloor het. Sy span verwag nie meer dat hy elke wedstryd eiehandig moet wen nie en die bul-agterspelers wat vanjaar saam met hom gaan speel, sal beslis die druk op hom verder verlig.

Wateffens kommerwekkend vir die OP moet wees, is die feit dat sy klubkampioen, Despatch, vanjaar oortuigend deur Pretoria verslaan is en Woensdaggaand weer ver teen die Universiteit van Port Elizabeth verloor het.

Transvaal sal waarskynlik nie bo verlede jaar se middelmatigheid uitstyng nie. In Warren McCann en James Small het hy verreweg die twee vinnigste vleuels in die land, maar of hy die agtal en losskakel het om reg aan hul vermoëns te laat geskied, is te betwyfel.

Voorlangs gaan hy Bartmann beslis mis en hy gaan die seisoen boonop sonder erkende lynstaammanne tegemoet. Garth Wright se slim skrumskakelspel en Cameron Oliver se skopvoet kan egter aan hom 'n plek tussen die land se voorste spanne besorg.

Durf en die vermoë om foute in 'n teenstander se mondering uit te buit, eerder as 'n oormaat aan talent, maak van Noord-Vrystaat 'n bedreiging vir enige teenstander - veral op sy tuisveld in Welkom.

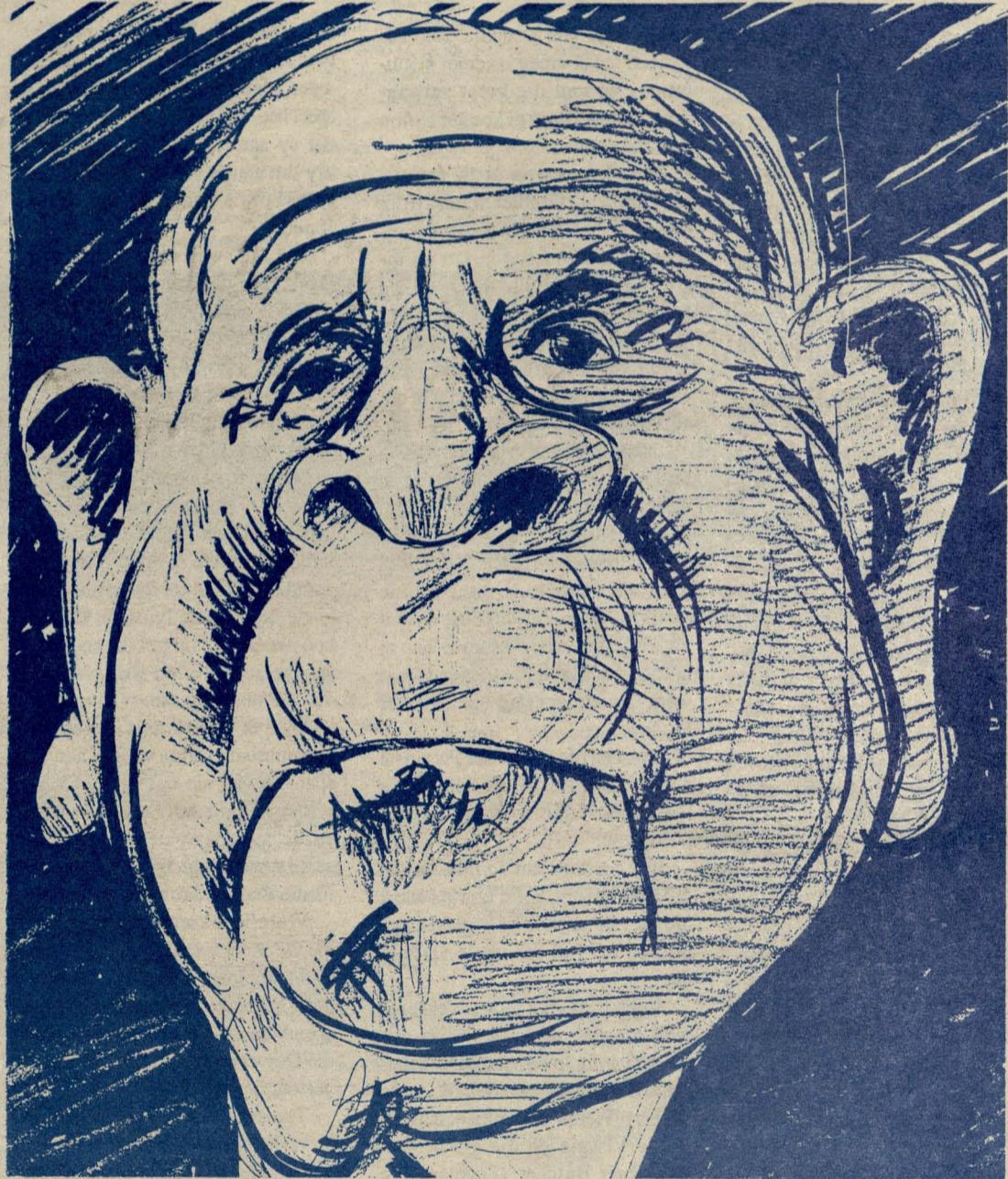
Wes-Transvaal, die nuweling in Afdeling A, gaan vanjaar leer presies hoe groot die gaping tussen Afdeling A en Afdeling B is. 'n Gebrek aan diepte sal verhinder dat hy veel uitrig.

Dis jammer dat Noord-Transvaal en Transvaal soveel van sy spelers afgerokkel het. Met Martin Knoetze, Deon Oosthuysen, Tjaart Marais en Robert du Preez in sy geledere sou hy 'n veel beter kans gestaan het.

Groot deurbraak vir Dok

Eerste krakie in Gleneagles-ooreenkoms

OP op pad na driekuns

Tinus Horn

DIE kriketspan van die Oostelike Provinse lyk of hy onstuitbaar op pad is na 'n driekuns. Hy het vanjaar reeds die Nissanskild verower en deel die Curriebeker met die Westelike Provinsie, en kan volgende week Benson & Hedges se aandreks ook impalm.

Die OP het die Westelike Provinsie Woensdag vir die vierde keer dié seisoen in 'n wedstryd met beperkte boulbeurte verniel, dié keer met nege paaltjies en dit sal 'n groot verrassing wees as die WP hom uitskakel.

As hy dit wil vermag, moet hy die OP Vrydag en Saterdag op Nuweland klop. Die OP moet net een van dié twee wedstryde te wen.

Die OP moet nie net weer begin waar hy vroeër in die seisoen in dié reeks opgehou het, en nie Transvaal of Natal, wat in die ander halfieindronde speel, lyk opgewasse teen hom nie.

Natal het die OP wel in die ligaafdeling van die reeks verslaan, maar in daardie wedstryd het die weer 'n groot rol gespeel. Reën het spel in die wiele gery en aan Natal 'n makliker teiken besorg.

Transvaal en Natal speel vanaand in 'n beslissende wedstryd, nadat hul eerste kragmeting weens reën gestaak moes word.

Swart op wit lyk die WP veel beter toegerus vir eendagwedstryde as die OP - mits Adrian Kuiper op dreef is.

Die opwindende Springbokkolwer het wel Woensdag 42 lopies behaal, maar dit het hom byna 100 minute gekos; veels te stadiig vir 'n wedstryd met beperkte boulbeurte.

'n Mens kon nouliks glo dat dit 'n speler is wat bekend is om sy aggressiewe benadering.

Net Eric Simons, wat geen erkende kolwer is nie, het werklik onder die OP se boulwerk ingeklim. Die WP moet dalk daarvan dink om hom vanaan voor Brian McMillan in te span.

Laasgenoemde het wel Woensdag 'n vyftigtal geslaan, maar sy kolftempo was glad nie waffers nie.

Die WP-spelers sal ook hul veldwerk drasties moet opknap. Hulle het Woensdag nie net drie vangkanse verbrou nie, maar ook baie lopies met swak grondveldwerk prysgegee.

Die OP het net weer begin waar hy vroeër in die seisoen in dié reeks opgehou het, en nie Transvaal of Natal, wat in die ander halfieindronde speel, lyk opgewasse teen hom nie.

Natal het die OP wel in die ligaafdeling van die reeks verslaan, maar in daardie wedstryd het die weer 'n groot rol gespeel. Reën het spel in die wiele gery en aan Natal 'n makliker teiken besorg.

Transvaal en Natal speel vanaand in 'n beslissende wedstryd, nadat hul eerste kragmeting weens reën gestaak moes word.

It is nogal vreemd hoe die OP die WP dié seisoen in die eendagreekse oordonder het, maar niemand kon uitrig in die reeks om die Curriebeker nie.

Swart op wit lyk die WP veel beter toegerus vir eendagwedstryde as die OP - mits Adrian Kuiper op dreef is.

Tinus Horn

DIE uitnodiging wat Suid-Afrika vande week ontvang het om aan 'n internasionale sewes-rugbytoernooi in Monaco deel te neem, is 'n groot deurbraak vir dr Danie Craven, voorsitter van die SA Rugbyraad (SARR).

Dit is ook die eerste krakie in die die Gleneagles-ooreenkoms, wat Suid-Afrika se deelname aan enige internasionale kompetisies verbied. As die Springbokke wel toegelaat word om in Monaco te speel, kan dit die begin van die einde van die sportboikot beteken.

Dit is ongelukkig ook so dat dit die samesprekings met die SA Rugbyunie (Saru) oor die daarstelling van 'n nie-rassige beheerliggaam kan kelder.

Craven is duidelik nie van plan om enige ultimatums van Saru, of die National Sports Congress oor toere te aanvaar nie.

Hoewel hy graag wil sien dat die SARR met Saru saamsmelt, doen hy alles in sy vermoë om internasionale mededinging vir sy spelers te beding.

Sy uitgangspunt is maklik om te begryp: Hy meen stellig dat dit net 'n kwessie van tyd is voordat Suid-Afrika weer volwaardige toetsrugby speel, en dat niemand wat intussen gebeur, enigsins sal verander aan ons rugbytoekoms nie.

Waarom dan nie nou ook internasionale mededinging reël nie?

Hoewel die wêreldmening oor Suid-Afrika vinnig besig is om ten goede te verander, was Craven effens oor-optimisties toe hy gevra het dat rugbybande tussen Suid-Afrika en Engeland hervat word.

Dié aansoek is summier van die hand gewys. Meer positiewe geluide is egter uit Australië gehoor en dié land kan dalk binnekort instem om 'n span hierheen te stuur - of die Bokke daar te ontvang.

Op die tuisfront kan ons vuurwerk verwag oor die Monaco-toernooi, maar as dit in beginsel deur die internasionale gemeenskap goedgekeur word, sal daar bitter min wees wat die NSC sal kan doen om dit te verhinder.

Frith slaan bres vir vroue

Hazel Woodward

Dis vreemd dat iemand tiende in 'n wedloop kan eindig, maar volgens die reëls nie op dié plek kan aanspraak maak nie.

Verouerde reëls, wat bepaal dat mans en vroue aan afsonderlike wedlope deelneem, het die organi-

seerders van die Korkie-ultramarathon Sondag in 'n verleenheid laat beland toe Frith van der Merwe tiende geëindig het.

Geen vrou het ooit tevore onder die eerste tien deelnemers in 'n belangrike wedloop geëindig nie en om dié rede maak die reëls nie daarvoor voorsering nie.

Billy Pritchard, voorsitter van Germiston Callies, wat die Korkie aangebied het, sê na sy mening neem mans en vroue aan dieselfde wedloop deel en 'n vrou wat tussen die mans eindig, moet erkenning daarvoor kry.

Daar is dan ook beslis dat Frith twee medaljes ontvang - een as wenner van die wedloop vir vroue en een as die atleet wat tiende geëindig het.

Volgens dieselfde beginsel kry die eerste veteraan ook twee medaljes as hy tussen die eerste tien klaarmaat.

Pritchard het gesê: "As die mans en vroue werklik aan afsonderlike wedlope deelneem, kan hulle mos maar op verskillende dae hardloop, of verskillende beginnye hê."

In Pamflet wat voor die wedloop aan deelnemers uitgedeel is, stel dit duidelik: "Goue medaljes aan die eerste tien deelnemers wat klaarmaak."

Die prysgeld is betaal aan die eerste tien senior mans. Dit is ook regverdig, want dit is só op die pamflet uiteengesit. Dus het Johan Hefer, wat die tiende senior man was, die prysgeld gekry.

Hy is ook met 'n medalje beloon, maar dié het hy aan die organisers terugbesorg.

Dié omstrede voorval sal hopelik daartoe lei dat die reëls gewysig word voor die Comrades in Mei, waar Frith weer gaan probeer om tussen die tien voorste atlete te eindig.

Sportbeserings (2)

Badkamer-toets kan jou baie pyn spaar

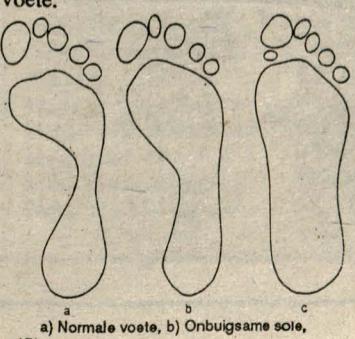
Hazel Woodward

VERSKEIE sportbeserings het hul oorsprong in die voete. Jou voetstruktuur bepaal vir watter soort besering jy vatbaar is.

Die oorsprong van veral rug- en kniebeserings kan gewoonlik na die voete herlei word.

Jy kan met 'nenvoudige toets, wat jy in jou eie badkamer kan doen, bepaal watter tipe voet jy het.

Maak eenvoudig jou voete nat en maak 'n afdruk op jou badkamer-matjie. Dié afdruk is jou sleutel tot gesondere voete.

Illustrasie: Lore of Running (Tim Noakes)

Voete met onbuigsame voetsole is swak skokbrekers en kan nogal baie knie-, spier- en rugpyn veroorsaak.

Plat voete is weer baie goed skokbrekers, maar omdat hulle so onstabiel is, kan hulle baie ander beserings veroorsaak, soos byvoorbeeld skeenbeenbreuke en die sogenaamde hardlopersknie.

'n Baie belangrike reël vir die behandeling van sportbeserings in die algemeen en voetbeserings in die besonder, is om dokters te spreek wat ook aan sport deelneem.

Dokters wat nie self 'n sport beoefen nie, beveel veels te maklik aan dat iemand wat 'n besering opdoen, ophou deelneem.

Dit help as 'n dokter nie net genetiese en omgewingsfaktore verstaan nie, maar ook jou oefenmetodes met jou kan bespreek.

As hy dit nie kan doen nie, sal julle nie die probleem saam kan ooplos nie. Hy moet iemand wees wat verstaan hoe belangrik jou sport vir jou is. Dit is belangrik om raad van iemand te vra wat antagonistiese teenoor jou sport staan.

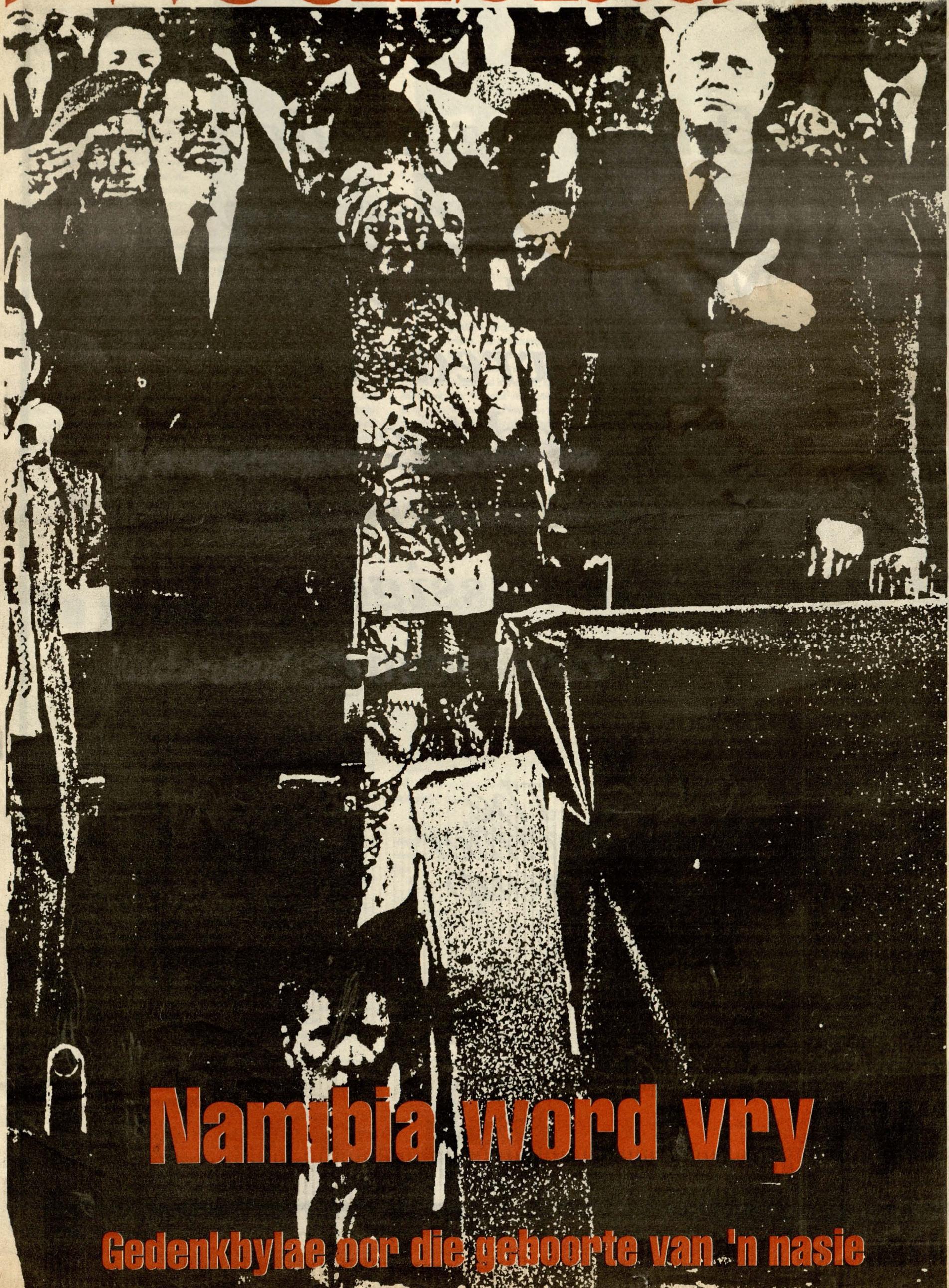
DIE NUWE STEM VIR 'N NUWE SUID-AFRIKA

VRYE

Weekblad

23 Maart 1990

R1,20 (R1,06 + 14c
AVB)

Namibia word vry

Gedenkbylae oor die geboorte van 'n nasie

*Ons bring hulde
aan die mense van
Namibia en wens
hulle vrede en
voorspoed toe in 'n
demokratiese en
nie-rassige
samelewing*

*The
Premier
Group*

Die einde van 'n bittere hoofstuk

Max du Preez

"NUWE ster skyn op die vasteland van Afrika. Afrika se laaste kolonie is, van dié uur af, bevry."

Met dié woorde het die eerste president van die Republiek van Namibia, Sam Nujoma, die stryd om vryheid en selfrespek van een van die wêreld se kleinste nasies afgesluit.

Dit was 'n stryd wat al begin het met die eerste besetting van die grondgebied van Transgariep deur blanke setlaars en met die volksmoord op die Herero deur die Duitsers; 'n stryd wat die laaste dertig jaar meer vorm aangeneem en toenemend bloedig geword het totdat die laaste koloniseerdeerder, Suid-Afrika, laat verlede jaar 'n skietstilstand met die bevryingsbeweging, Swapo, gesluit het.

Maar die stryk van die Suid-Afrikaanse vlag in Windhoek se Onafhanklikheidstadion net ná middernag op 21 Maart 1990 was meer as net die vrywording van 'n nasie.

Dit het ook die einde aangedui van 'n lang era van kolonialisme in Afrika wat dié vasteland baie geslagte lank verslaaf het en gedoen het tot dekades se ekonomiese verval.

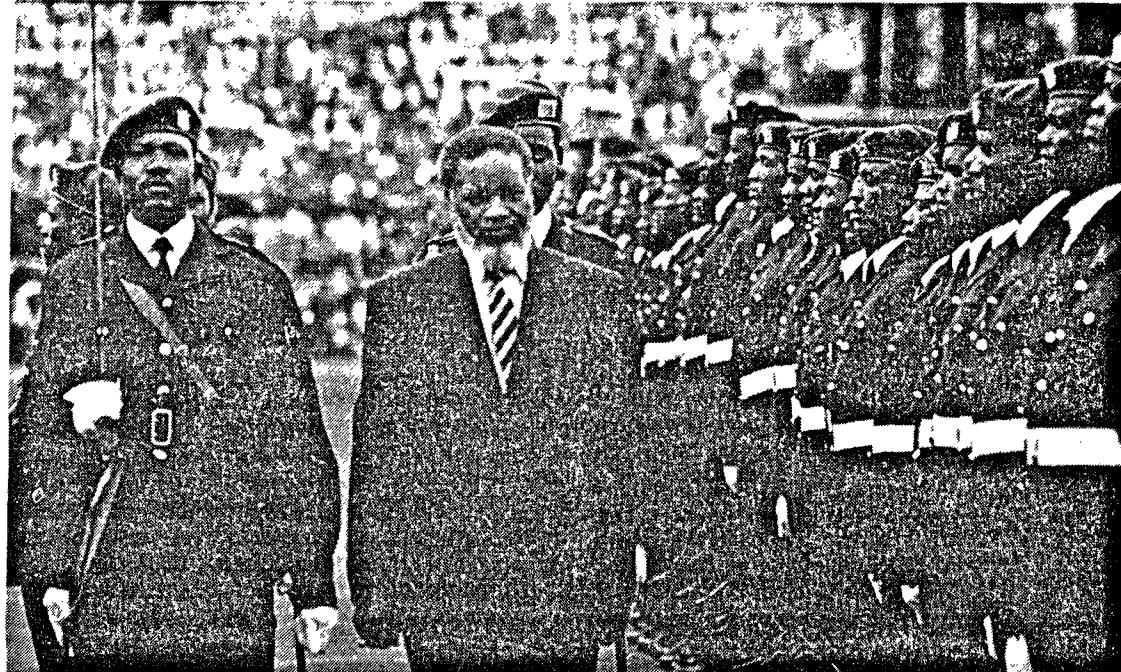
Vir Suid-Afrika was dit waarskynlik die afsluiting van die laaste hoofstuk van sy imperialistiese beleid van destabilisering van sy bure wat veral die laaste twee dekades duisende lewens gekos en oneindig baie lyding veroorsaak het.

In die algemene gees van vryheid wat heers, is dit seker onafwendbaar dat die gedagtes na suid van die Oranjerivier neig, waar vryheid nog nie tasbaar is nie.

Elkeen van die sprekers maak

Elf minute oor middernag...

Sam Nujoma Inspekteer die erewag

daarvan melding en spreek die hoop uit dat Namibia as 'n model sal dien: Nujoma self, die sekretaris-generaal van die VV, Javier Perez de Cuellar, en die voorsitter van die Organisasie vir Eenheid in Afrika, Hosni Mubarak.

Vir meer treffende simboliek kon 'n mens waarskynlik nie wens nie: Suid-Afrika is by die onafhanklikheidseremonie deur twee leiers verteenwoordig - Staatspresident FW de Klerk en die vise-president van die ANC, Nelson Mandela.

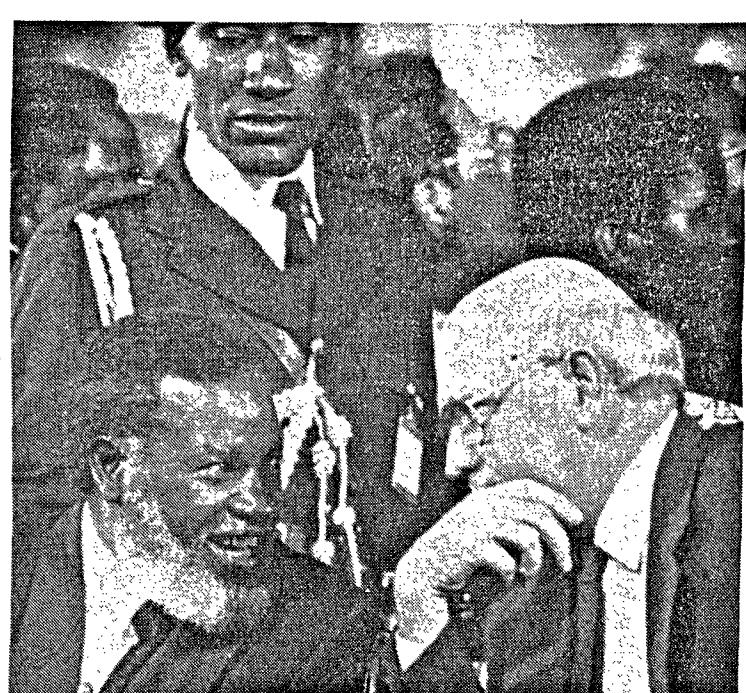
Die skare - en die groot aantal staatshoofde en belangrikse besoekers - het De Klerk met hoflikheid behandel. Maar Mandela was, naas Sam Nujoma self, die ster van die

dag. Elke verwysing na hom en elke openbare verskyning is met oorverdowende gejuig begroet.

Alle sprekers - die sekretaris-generaal van die VV, Javier Perez de Cuellar; die voorsitter van die Organisasie vir Eenheid in Afrika, Hosni Mubarak; en Nujoma self het die hoop uitgespreek dat Namibia as 'n model sal dien vir die strydende groepe in Suid-Afrika.

Die roes van die onafhanklikheidsfeestelikheid gaan gou verdwyn. Dan begin die mense en regering van Namibia met die opbou van 'n nasie en 'n ekonomie.

Dit gaan dalk nie so maklik wees nie.

Sam Nujoma en FW de Klerk

Die geboorte van 'n nasie

Max du Preez

DINSDAG was 'n doodgewone dag in Namibia.

As 'n mens 'n broeiende gees van awagting, miskien selfs rewolusionêre uitbundigheid, op die voorraad van onafhanklikheid verwag het, was jy teleurgestel.

Namibia se mense het hul gang gegaan soos gewoonlik. Daar was nie eens 'n sweempie van 'n anti-Suid-Afrikaanse gevoel te bespeur nie.

Miskien het Namibia al effens blasé geword oor groot oomblikke. Die aanvaarding van Resolusie 435, die aankoms van Untag, die terugkeer van die Swapo-bannelinge, en so aan.

Miskien het te veel van dié groot gebeure nie so 'n groot onmiddellike impak op die gewone mens gehad nie, en was die gevoel: hier kom net nog 'n Groot Oomblik. Of miskien kon hulle nog nie mooi glo dat onafhanklikheid wel gaan plaasvind ná al die vals alarms nie.

Net op die lughawe buite Windhoek was daar groot bedrywigheid. Meer as 70 vliegtuie met meer as 20 staatshoofde en nog 'n paar dosyn anderhoogwaardigheidsbekleërs van oor die wêreld het die een na die ander aangekom om deur die nuwe president, Sam Nujoma, en sy eerste minister, Hage Geingob, ontvang te word en verby groepe dansers na wagtende motors geleei te word.

Dinsdagmiddag het dit hard begin reën. Die Onafhanklikheidstadion - vroeër die Suidwes-stadion - het min oordak en die groot vrees was dat die groot geleentheid sou uitreën.

Tienuur die aand hou die reën skielik open dit word 'n wonderlike stil aand. En die stadion loop vinnig vol.

Die erewag word toegejuig soos hulle flink met hul blink AK47's ingestap kom. Dit is die eerste blik van die nuwe Namibia: die helfte van hulle was tot onlangs guerrillas van die People's Liberation Army of Namibia, die ander soldate van die

Suidwes-gebiedsmag.

Daar is 'n oplewing onder die skare wanneer twee donkerblou BMW's met Nujoma en Geingob ingery kom.

Die toejuicing is heelwat meer entoesiasties wanneer die Suid-Afrikaanse afvaardiging met President FW de Klerk vooraan na die podium aangestap kom.

Dit word al later, maar die program kan nie begin nie, want daar is nie plek vir al die staatshoofde, belangrike gaste en die hordes lyfwagte nie.

Wanorde dreig vir 'n paar minute en 'n paar belangrikers word selfs omgestamp wanneer die glimlagende PLO-leier, Jasser Arafat, se lyfwagte doodeenvoudig mense uit die pad skouer om vir hom 'n sítplek te kry.

Onder die verdruktes wat moet staan of op die trappies sit, is die Suid-Afrikaanse minister van Buiteelandse Sake, Pik Botha, en die Amerikaanse menseregte-leier Jesse Jackson.

Die sekretaris-generaal van die VV,

Javier Perez de Cuellar, is eerste aan die woord. Hy het 'n spesiale woord van dank vir Untag en die VV-amptenaar wat oor meer as 'n dekade hom met die Namibia-kwessie bemoei het, Martti Ahtisaari.

Net ná middernag stel die seremoniemeester vir President De Klerk aan die woord en sê dat die Suid-Afrikaanse vlag net daarna gestryk gaan word. Daar is groot gejuig, en 'n mens wonder of dit vir De Klerk is of oor die nuus oor die vlag. Maar nee, die mense juig selfs na elke paragraaf van De Klerk.

De Klerk se vier sinne Afrikaans laat 'n mens daaraan dink dat dit die tweede en laaste keer in die geskiedenis is dat Afrikaans by 'n onafhanklikheidsviering gehoor word - die eerste keer was met Suid-Afrikaanse Republiekwording.

De Klerk se rede is baie waardig, en as Suid-Afrikaner voel 'n mens dankbaar dat dit hy is en nie sy voor-ganger wat daar staan nie...

Om sestien minute oor twaalf, met Die Stem wat ylerig deur die polisie-orkes gespeel word, begin die Oranje, Blanje Blou te sak.

Skielik is dit asof die mense in die stadion vir die eerste keer besef hul onafhanklikheid is werklik. Die geraas is oorverdowend. Uit een deel van die skare kom die dreunsang: "Down! Down!" De Klerk staan met sy hand oor sy bors, sy ken effens opgelig. Dit is baie duidelik dat dit vir hom 'n uiters emosionele oomblik is. Langs hom staan Nujoma met blink oë en 'n breë glimlag.

Om die vlagpaal spring 'n klompie Suid-Afrikaners op en af van opgewondenheid. "Viva! Viva!"

Dan is die vlag af en word opgerol. Daar is 'n klein stilte.

Die orkes begin met die eerste note van Nkosi Sikele'l'iAfrika, en die blou, groen en wit vlag van Namibia met die geel son word stadig gehys.

Die desibels styg tienvoudig. Die nuwe nasie is gebore.

Die Demokratiese Party wens die burgers van Namibia alle voorspoed op die pad van onafhanklikheid

President Nujoma in his speech after the swearing in of Cabinet Ministers:

We are welcoming the arrival of a new epoch in our country. Our nation is finally free and independent. The long suffering of our people is being replaced with happiness and joy. From this day on, our people will have the chance to shape their own future. However, independence did not come on a silver platter. We fought and sacrificed for it.

We are committed to a mixed economy. In this regard, we look forward to a good partnership between the state and the private sectors, because only through working together will our economy prosper.

We want to ensure a more dynamic role for the private sector. This sector should be an engine for growth and prosperity. We shall eliminate the laws which have long limited access to private sector production for the majority of Namibian households.

We do not underestimate the difficulties on the road to economic independence. We need to reduce the deficit speedily. We must cut inefficiency and redundancy in administration. We must achieve the economic growth which will raise revenue without increasing overall tax rates. Together, as a united people, we can improve our production, our access to productive resources and our welfare.

We are encouraged by the fact that both the ANC and the government of South Africa have expressed their readiness to begin negotiations towards a non-racial and democratic South Africa. The fact that President De Klerk and Comrade Nelson Mandela are here with us today gives us hope that a solution will soon be found to end the unjust system of apartheid. We encourage this process and stand ready to help in whatever capacity requested.

The Cabinet and I will do our utmost to uphold the Constitution of the Republic. By the same token, I call upon all the Namibian people to jealously protect our hard-won independence and to defend the territorial integrity of the Republic. Let us celebrate with honour, dignity and confidence this great and solemn day.

President Sam Nujoma, immediately after the raising of the Namibian flag:

For the Namibian people and for myself, this day, the 21st of March 1990, is the most memorable and indeed the most emotional moment in the annals of our history.

This solemn hour is the moment which our people have been waiting for, for more than a century. This is the day for which tens of thousands of Namibian patriots laid down their lives, shed their precious blood, suffered imprisonment and a difficult life in exile. Today, our hearts are filled with great joy and jubilation because our deepest and longest yearning has been realised.

It pleased me to state that we are gathered here today to celebrate the dawn of a new era in this land, and to proclaim to the world that a new star has risen on the African continent. As Africa's last colony is, from this hour, liberated.

To the Namibian people, I would like to state on this solemn and historic occasion that our nation has blazed the trail to freedom. It has arisen to its feet. As from today, we are the masters of this vast land of our ancestors. The destiny of this country is now fully in our own hands. We should, therefore, look forward to the future with confidence and hope.

Taking the destiny of this country in our own hands means, among other things, making a great effort to forge national identity and unity. Our collective security and prosperity depend on our unity of purpose and action. Unity is a pre-condition for peace and development. Without peace, it is not possible for the best and talented citizens of our country to realise their potential.

Our achievement of independence imposes upon us a heavy responsibility, not only to defend our hard-won liberty, but also to set for ourselves higher standards of equality, justice and opportunity for all, without regard to race, creed or colour.

In accepting the sacred responsibility which the Namibian people have placed on me as the first president of the Republic of Namibia, I would like to bow and pay homage to our fallen heroes and heroines, whose names Namibia's present and future generations will sing in songs of praise and whose martyrdom they will intone.

I move, in the name of our people, to declare that Namibia is forever free, sovereign and independent!

Die vlag van die Republiek van Namibia word gehys

(Foto: AFP)

'n Muurskilder in Katutura

President Sam Nujoma lewer sy Intreerde

(Foto: Steve Hilton-Barber)

The South African State President, FW de Klerk, immediately before the lowering of the South African flag:

I stand here tonight as an advocate for peace. The season of violence has passed for Namibia and for the whole of Southern Africa.

The birth of the new, independent nation of Namibia took place eleven minutes ago.

The thoughts of the nations of the world are with you now. And we, the nations of Southern Africa, share in the joy of the people of Namibia on this momentous occasion.

It has been a long and arduous road, spanning several generations. Many made the supreme sacrifice in this process and it is fitting that we should remember them tonight.

It is above all a moment of hope - hope that the future of this vast and beautiful land will bring peace, security and prosperity for its children.

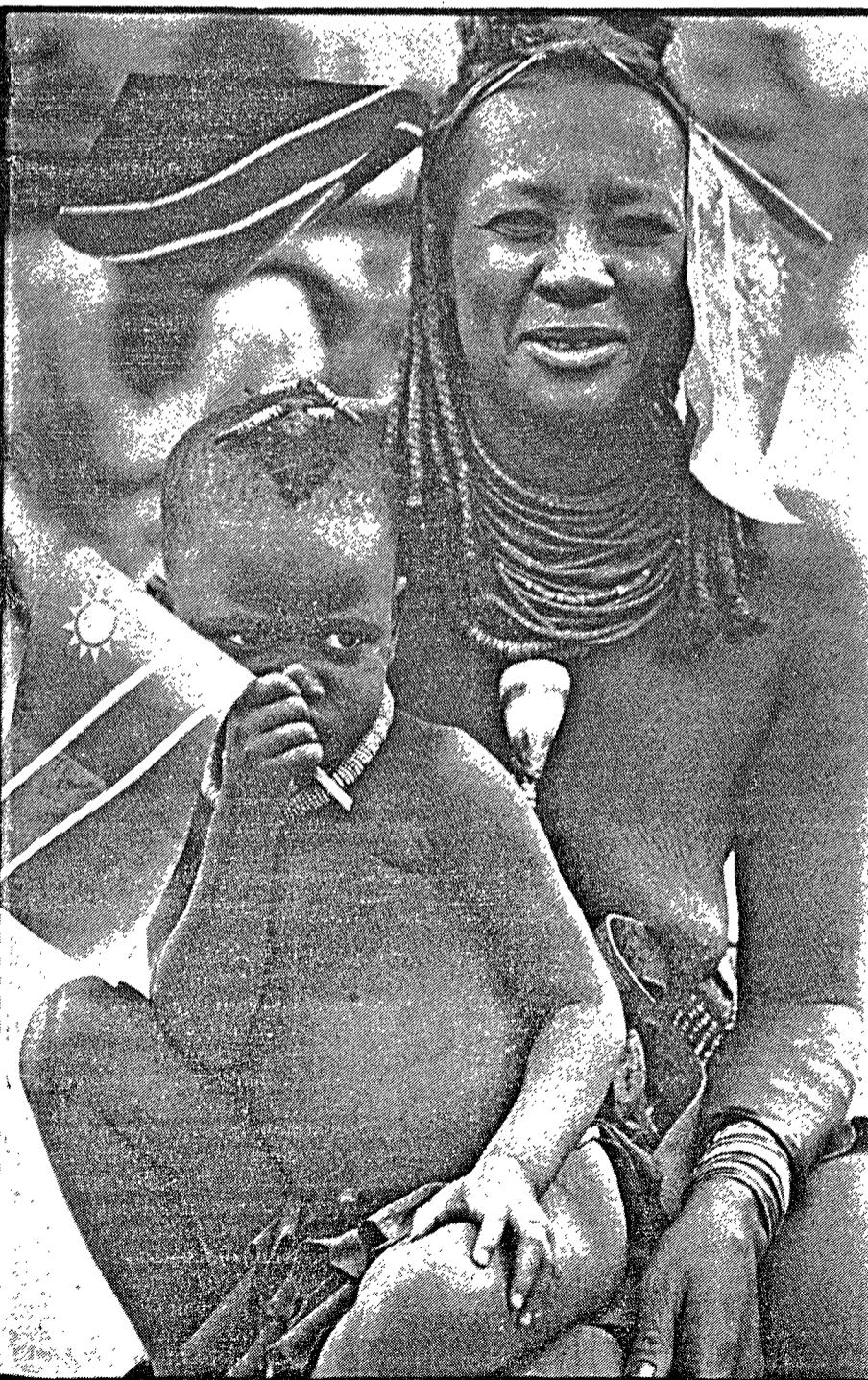
The independence of Namibia marks the end of a chapter and the beginning of a new era, for the whole of the Southern African region. It is the culmination of protracted negotiations in which we Africans found a solution to an African problem. I wish to express my appreciation to those African heads of state who have played a constructive role, each in his own way, to facilitate the peace process.

Mr President-Elect, I congratulate you on your election. The people of South Africa join me in wishing you and the people of the new Nation of Namibia prosperity and good fortune. We extend a hand of friendship to our new neighbours. Together we should seek to build a constructive and mutually rewarding relationship between our two countries. Good neighbourliness is in our mutual interest.

Aan die mense van Namibia sê ek: Mag God u lef op 'n pad van vrede en voorspoed. Die stryd van die verlede is verby. 'n Nuwe vredesmaat kry gestalte. Die son kom op oor 'n nuwe Namibia as deel van 'n nuwe Suider-Afrika.

May Almighty God be with you and bless you.

(Foto: AFP)

'n Ovahimba-vrou en haar kind

(Foto: John Liebenberg - Afrapix)

The President of Egypt and the current chairman of the Organisation of African Unity, Hosni Mubarak, on independence day:

We are gathered here today to celebrate the independence of a much cherished part of Africa. This is indeed an historic moment for all Africans and a memorable occasion for all mankind. From the depths of my heart, I congratulate President Sam Nujoma and the valiant people of Namibia who have undertaken an heroic struggle for freedom and the dignity of humanity.

We are proud of the Namibian people and their leadership.

President Nujoma has given a shining example of courage, vision and statesmanship. The success of this struggle bears witness to the lessons of history: fighting for a just cause with determination, faith and patience is never in vain.

Africa has always set the example for unity and mutual understanding. We are confident that the Namibian people will remain faithful to this great tradition. They will stand united in their struggle for economic and social development.

Let us pledge ourselves to stand beside the Namibian people as they confront the new challenges ahead. Let us call upon all friendly nations to extend the hand of friendship and co-operation to independent Namibia.

As we salute the sacrifice of all Africans who fell in action for the sake of freedom and independence, we look forward to a near future which will herald a new era in the history of the progress of humanity.

Let today mark the beginning of such an era, in which racial discrimination is eliminated, once and for all. As we stand here, we look with admiration at our brothers and sisters across the border.

They, too, are struggling for equality, democracy and dignity. While we welcome the steps taken on the road of reconciliation in South Africa, we still look forward to a day when all the inhabitants of our great Continent look to each other as fellow human beings.

Let us pray that, in the near future, we shall celebrate the post-Apartheid era. Let us work together for a new partnership in peace and harmony ... in progress and social justice ... in development and prosperity ... in love and faith in the future.

The presence of our dear brother Nelson Mandela among us today is a living proof that justice must gain in the end. Let us rejoice that the political liberation of Africa has neared completion. Let us look forward to the day when apartheid is wiped off the face of this earth.

But let us also bear in mind that political freedom cannot be sustained without economic development.

We must also consider that recent changes in the balance of power on the global level, may not have an altogether positive effect on the progress of our continent.

We salute the "detente" (rapprochement) between the superpowers of East and West. We salute it as a further step towards peace and security.

But dare we hope that this development will not be at the expense of the dialogue between the rich North and the struggling South?

With blood and sweat and tears we have all made our sacrifices in the struggle for political independence. Independence, however, will not have its real significance, unless we are able to build together an Africa, prosperous, sheltered from military confrontation and internal disputes; an Africa free from endemic diseases, an Africa free from desertification and drought, an Africa free from the burden of foreign debt.

Grondwet verskans fundamentele vryhede

NAMIBIA se grondwet verskans fundamentele vryhede. Daarvolgens het alle persone die reg tot:

1. Vryheid van spraak en uitdrukking, wat die vryheid van die pers en ander media insluit;
2. vryheid van denke, oortuiging en geloof, wat akademiese vryheid in instellings vir hoër onderrig insluit;
3. vryheid om enige godsdienst te beoefen;
4. om vredeswaardigheid en sonder wapens byeen te kom;
5. vryheid van assosiasie waaronder die vryheid om enige verenigings of unies te stig of daarby aan te sluit, insluitende vakbondes en politieke partye;

6. die weiering om hulle dienste te lever sonder om aan kriminele strawwe onderwerp te word;
7. vryheid van beweging regdeur die Republiek van Namibia;
8. verblyf en vestiging in enige deel van die land;
9. Namibia te verlaat en daarheen terug te keer;
10. die beoefening van enige professie, of die bedryf van enige beroep, handel of sake-ondememming.

Hierdie vryhede is onderworpe aan redelike beperkings wat dit aanvaarbaar maak in 'n demokratiese gemeenskap.

Apartheid word 'n kriminele oortreding

Namibia se grondwet sê die volgende oor:

APARTHEID:

Die beoefening van rasse-diskriminasie en die beoefening en ideologie van apartheid waardeur die meeste inwoners van Namibia so lank gely het, sal deur 'n parlementêre wet verbied word.

Die wet kan sodanige praktekye krimineel strafbaar maak in gewone howe.

Namibiane wat maatskaplik, ekonomies of ten opsigte van onderwys te na gekom is deur diskriminerende wette en praktekye in die verlede kan deur wetgewing regstreeks of onregstreeks bevoordeel word.

VROUE:

Die grondwet maak daarvoor voorsiening dat nuwe wetgewing of beleidsrigtings op vroue ag moet slaan omdat hulle tradisioneel onder buitengewone diskriminasie gely het. Hulle moet aangemoedig en in staat gestel word om 'n volle, gelyke en doeltreffende rol in die politieke, maatskaplike, ekonomiese en kulturele lewe van die volk te speel.

KINDERS:

Geen kinders onder die ouderdom van 14 jaar mag in diens geneem word om in enige fabriek of myn te werk nie, behalwe as 'n parlementêre wet uitsonderings daarstel.

Jeugdiges mag ook nie op please of ander ondernemings

gedwing word om vir sy ouer se werkgever of in dié se belang arbeid te lever nie. Dit sal as dwangarbeid beskou word.

Geen kinders onder 16 mag aangehou word nie.

DISKRIMINASIE:

Artikel 10 van die grondwet bepaal dat daar teen geen persoon gediskrimineer mag word op grond van geslag, ras, kleur, etniese afkoms, godsdienst, oortuiging en sosiale of ekonomiese status nie.

Artikel Een bring onafhanklikheid

ARTIKEL EEN van die grondwet bepaal die totstandkoming van die Republiek van Namibia en die identifikasie van sy gebied.

1. Die Republiek van Namibia word gevestig as 'n soewereine, sekulêre, demokratiese en eenheidstaat geskoei op die beginsels van demokrasie, die handhawing van wetlike gesag en gerigtigheid vir almal.
2. Alle mag sal in die inwoners van Namibia gevestig wees wat hulle soewereiniteit deur die Staat se demokratiese instellings sal beoefen.
3. Die hooforgane van die Staat sal die Uitvoerende, die Wetgewende en die Regsprekende gesag wees.

4. Die nasionale gebied van Namibia sal bestaan uit die totale gebied soos deur die internasionale gemeenskap erken deur die organe van die Verenigde Volke as Namibia, insluitende die enklawe en hawe van Walvisbaai, asook die eilande aan die kus van Namibia, en sy suidelike grens sal tot die middel van die Oranjerivier strek.
5. Windhoek sal die setel van die sentrale regering wees.

6. Die Grondwet sal die Hoogste Wetgewing van Namibia wees.
Artikel Twee bepaal dat die land 'n nasionale vlag, wapen en Volkslied asook 'n Nasionale seël sal hê, terwyl Artikel Drie voorsiening maak vir Engels as ampstaal.

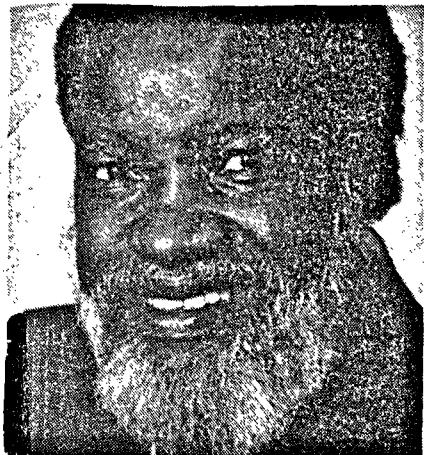
Die nuwe landswapen van die Republiek van Namibia.

DIE RAAD VAN KERKE IN NAMIBIA

**bring hulde aan al die
mense wat hul lewens
opgeoffer het in die
stryd vir 'n vrye en
onafhanklike Namibia.**

Hier is Namibia se eerste regering

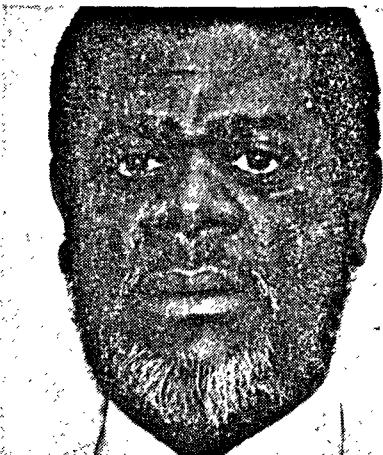
Sam Nujoma, President

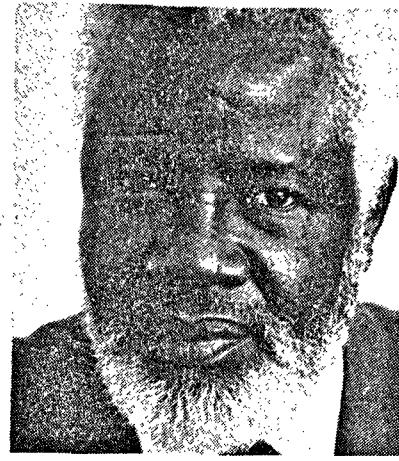
Hage Geingob, Eerste minister

Hifikepunye Pohamba, minister van Binnelandse Sake

Theo-Ben Gurirab, minister van Buitelandse Sake

Peter Mueshlange, minister van Verdediging

Otto Herrigel, minister van Finansies

Nahas Angula, minister van Onderwys, Kultuur en Sport

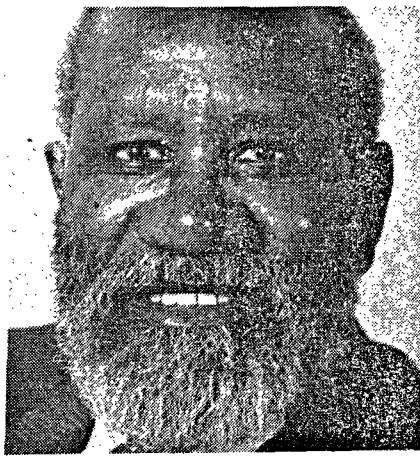
Hidipo Hamutenya, minister van Inligting en Uitsaaiwese

Dr Nickey Iyambo, minister van Gesondheid en Sosiale Dienste

Hendrik Witbooi, minister van Arbeid en Mannekragontwikkeling

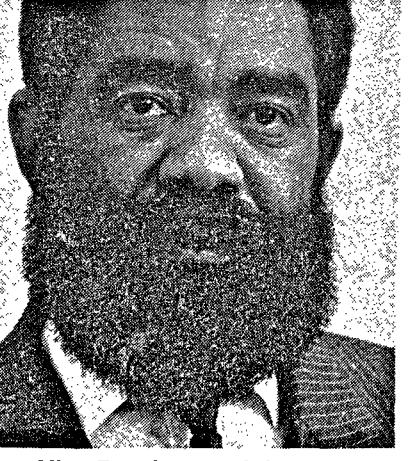
Andimba Tolvo ya Tolvo, minister van Myne en Energie

Ngarikutuke Tjirange, minister van Justisie

Dr Libertine Amathila, minister van Plaaslike Regering en Huisvesting

Nico Bessinger, minister van Natuurbewaring en Toerisme

Ben Amathila, minister van Handel en Nywerheid

Gert Hanekom, minister van Landbou, Visserye, Water en Landelike Ontwikkeling

Richard Kapelwa, minister van Werke, Vervoer en Kommunikasie

Marco Hausiku, minister van Grondsake, Hervestiging en Rehabilitasie

Peter Tseehama, adjunk-minister van Staatsveiligheid

Hartmut Ruppel, Prokureur-Generaal

Trans-Garieb tot Namibia

Saamgestel deur Christelle Terreblanche

1870 - 'n Ooreenkoms tussen Nama- en Herero-opperhoofde lei tot die formele grondlegging van die Rehoboth-gebied. Die gemeenskap skryf in 1872 sy eerste grondwet.

1878 - Brittanje annekeer Walvisbaai en dra dit in 1884 aan die Kaapkolonie oor.

1884/5 - Duitsland verklaar SWA tot 'n protektoraat. Die gebied word 'n Duitse kolonie in 1890.

1915 - Die Duitse koloniale heerskappy word beëindig toe die Unie van Suid-Afrika se troepe die gebied inneem en die land annekeer.

1920 - Suid-Afrika verkry deur die Volkebond 'n C-klas mandaat oor SWA. Die Rehoboth-gebied is daarby ingesluit.

1922 - Walvisbaai word aan die Suidwes-Afrika Administrasie oorgedra.

1925 - Die Suid-Afrikaanse Parlement gee aan Suidwes 'n mate van selfbestuur en skep die Wetgewende Vergadering van Suidwes-Afrika wat hom in die volgende dekades beywer vir die inlywing van Suidwes by Suid-Afrika.

1933 - Die Volkebond se Permanentekommissie op Mandate maak beswaar teen voorstelle dat Suidwes-Afrika 'n vyfde provinsie van Suid-Afrika word.

1946 - Na 'n referendum in die gebied word Suid-Afrika se pogings om Suidwes-Afrika in te lyf deur die Verenigde Volke verwerp. 'n Voogdyskap-ooreenkoms word voorgestel, maar Suid-Afrika verwerp dit.

1949 - Die Nasionale Party wysig die SWA Grondwet deur verwysings na die mandaat te skrap. Suidwes se blankes ontvang regstreekse verteenwoordiging in die Suid-Afrikaanse Parlement en uit reaksie op die VV maak hulle die kwessie van soewereiniteit by die Internasionale Gereghof (ICJ) aanhangig.

1950 - Die ICJ bevind dat Suid-Afrika geen verpligting het om die voogdyskap-ooreenkoms met die VV te sluit nie. Volgens dié hof is die mandaat steeds van krag, maar het Suid-Afrika geen reg om die internasionale status van Suidwes-Afrika eensydig te verander nie. Suid-Afrika ignoreer die aanbeveling.

1953 - Die Algemene Vergadering van die VV besluit om die mandaat met of sonder Suid-Afrika se samewerking van raad te bedien deur middel van 'n Komitee oor Suidwes-Afrika.

1956 - Dieselfde liggaam stig die "Good Offices Committee" om onderhandelinge met Suid-Afrika aan te knoop. Die pogings faal.

1964 - Suid-Afrika se Odendaal-kommissie beveel die totstandkoming van tuislande in Suidwes aan en stel 'n ekonomiese en maatskapslike vyfjaar-plan vir die gebied voor. Nagenoeg R260 miljoen word in die daaropvolgende dekades aan die skepping van 'n infrastruktuur bestee.

1966 - Liberië en Ethiopië toets die Suid-Afrikaanse mandaat oor Suidwes-Afrika by die ICJ, maar verloor die saak met een stem.

Die Algemene Vergadering van die VV aanvaar in dieselfde jaar Resolutie 2145 wat die mandaat ophef en die land se naam na Namibia verander. Suid-Afrika ontken dat dié liggaam die magtiging daarvoor het.

1967 - Die VV Raad op Suidwes-Afrika word in die lewe geroep om die gebied te administreer. Suid-Afrika verwerp die liggaam.

1969 - Die Veiligheidsraad van die VV erken formeel die Algemene Vergadering se reg om die mandaat op te hef en versoek die ICJ om uitspraak te lever oor die wetlike gevolg van Suid-Afrika se voortgesette teenwoordigheid in Suidwes-Afrika.

1971 - Op 21 Junie voor die ICJ aan dat Suid-Afrika se voortgesette teenwoordigheid onwettig is, maar Suid-Afrika verwerp dié mening.

1972 - Die Veiligheidsraad versoek die sekretaris-generaal om kontak met alle betrokke partye te bewerkstellig om maniere te vind waarop onafhanklikheid vir Suidwes-Afrika verkry kan word. Dit lei tot die besoek van Kurt Waldheim aan Suid-Afrika en Suidwes-Afrika in Maart 1972, en dié van sy Spesiale Verteenwoordiger, dr Alfred Escher, in Oktober.

1973 - Escher verkry 'n onderneming van Suid-Afrika dat die tuislande nie onafhanklik sal word nie en dat die grondwetlike toekoms van Suidwes-Afrika deur die land se inwoners beslis sal word.

Die Eerste Minister van Suid-Afrika, John Vorster, stel 'n adviserende raad aan om same-

Uit 'n eeu van stryd kom 'n grondwet vir vrede

sprekings tussen etniese leiers in Suidwes aan te knoop met die oog op die grondwetlike toekoms.

Owamboland word 'n selfregerende gebied ingevolge dié aanbevelings van die Odendaalkommissie. Kavango en Caprivi volg in 1976 en selfregering word ook aan Rehoboth teruggegee.

1975 - Vorster verklaar dat sy regering se beleid is dat inwoners van Suidwes self moet beslis oor hul politieke en grondwetlike toekoms, dat alle moontlikhede oop is, ook dié van onafhanklikwording.

Grondwetlike samesprekings tussen die SWA Wetgewende Vergadering en verteenwoordigers van alle etniese owerhede begin in September om 'n grondwet vir die land te skryf.

1976 - Die Veiligheidsraad aanvaar Resolutie 385 eenparig en versoek Suid-Afrika om die nodige stappe te doen om mag aan die mense van Namibia oor te dra en vrye verkiesings ingevolge dié resolutie toe te laat.

Die Turnhalle kom in Augustus ooreen op die totstandkoming van 'n Tussentydse Regering en 'n onafhanklike SWA/Namibia teen 31 Desember.

1977 - Die voorstelle word deur die VV Raad op Namibia verwerp.

Die Turnhalle stel 'n drie-vlak etniese regeringstelsel voor en vra formeel 'n tussentydse regering aan.

Suid-Afrika aanvaar die vyf Westerse moondhede op die Veiligheidsraad (Amerika, Kanada, Frankryk, Wes-Duitsland en Brittanje) as bemiddelaars en begin samesprekings oor 'n internasionaal aanvaarbare oplossing vir die Namibiageskil. Swapo stem ook in tot die bemiddeling van die Wesmagte.

Intussen stem meer as 94 persent van SWA/Namibia se blankes in 'n referendum ten gunste van die Turnhalle-voorstelle oor onafhanklikheid en 'n grondwet.

Op 10 Junie stem Suid-Afrika in om sy plan vir 'n tussentydse regering te laat vaar en om vrye verkiesings vir 'n Grondwetlike Vergadering toe te laat. Suid-Afrika aanvaar die Konstitusionele Ammendement en stel 'n Administrateur-Generaal (AG) aan om die gebied te administreer. Die Turnhalle word onbind.

Die Administrasie van Walvisbaai word weer eens aan die Kaaprovincie oorgegee.

Die AG hef die Verbod op Gemengde Huwelike en die ontugwetgiving op. Invoerbeheer word afgeskaf buiten dié in die diamant-gebiede en aan Owambo se Noordgrens.

1978 - Suid-Afrika stem in tot die Wesmagte se voorstelle vir vrye verkiesings en op 31 Desember 1978 as datum vir onafhanklikwording. Swapo laat vaar sy aandrang op Resolutie 385 en aanvaar die nuwe voorstelle op 31 Julie. 'n Skietstilstand word gereël en die VV kondig aan dat sy vredesmag, Untag, so gou as moontlik na Namibia gestuur sal word.

Die VV aanvaar Resolutie 435 op 29 September om voorsiening te maak vir internasionaal erkende verkiesings en vra die sekretaris-generaal om die inwerkstelling daarvan verslag te doen.

Die kwessie van Walvisbaai word nie na Suid-Afrika se sin uitgeklaar nie en die land waarsku in Julie dat die sogenaamde "Waldheim-plan" vir verkiesings kan skipbreuk ly. Die VV veroordeel die stap, maar gaan met die onderhandelingsproses voort en aanvaar die plan saam met Swapo. Dit word deur Suid-Afrika verwerp as 'n skending van die vorige ooreenkoms.

Suid-Afrika gaan eensydig met die verkiesings-proses voort en die DTA wen meer as 80 persent van die stemme vir die Wetgewende Vergadering, wat in Desember byeenkom. Die VV verklaar die verkiesing van nul en gener wat wetgewende magte.

Suid-Afrika oortuig die Wetgewende Vergadering tot nog 'n verkiesing onder VV-toesig in Desember.

1979 - Voorlopige samesprekings oor die inwerkstelling van Res 435 word in Maart in New York met alle betrokke partye gehou, maar dit misluk.

Die Wetgewende Vergadering eis die totstandkoming van 'n Tussentydse Regering en die liggaam word in Mei tot die Nasionale Vergadering omskep. Dit ontvang beperkte wetgewende magte.

Pogings op diplomatieke vlak lei op 'n "veelparty-konferensie" in Genève tot die voorlopige aanvaarding deur alle partye van 'n

gedemilitariseerde sone in Suid-Angola ten einde die skikplan in werking te stel.

1980 - Die Nasionale Vergadering ontvang uitvoerende magte toe 'n Ministersraad in Julie ingestel word om die voormalige Raad van die AG te vervang. Die Nasionale Vergadering aanvaar in April 'n nuwe grondwet (AG8) vir die gebied.

Verkieings word in November gehou om tien etniese-gegronde tweedevlak-regerings in ooreenstemming met AG8 te skep.

Swapo vra vir die opskorting van die Wesmagte se bemiddelingsrol. Onderhandelinge oor die gedemilitariseerde sone gaan voort, maar misluk toe Suid-Afrika en die binnelandse partye die kwessie van VV-onpartydigheid tydens 'n tweede veelparty-konferensie in Genève byhaal.

1981 - Amerika stel ingevolge sy beleid van konstruktiewe betrokkenheid jeans Suider-Afrika voor dat die kwessie van Kubaanse ontrekking aan Angola gekoppel word aan die geslaagde implementering van Res 435. Suid-Afrika verklaar in die volgende jaar dat hy die voorstel aanvaar. Swapo verwerp dit.

1982 - Nog agt punte word by Res 435 gevoeg (die 1982-beigsels). Die grondwetlike waarborgs sluit 'n Handves van Menseregte, 'n veelparty-demokrasie en onafhanklikheid regstelsel in.

1983 - Die Ministersraad bedank uit protest teen die optrede van die AG, Danie Hough. Suid-Afrika skaf die Nasionale Vergadering af en alle uitvoerende mag word aan die AG teruggegee. Verskeie initiatiewe deur die AG om 'n etniese-gegronde "Staatsraad" te vorm, misluk.

In September besluit die binnelandse partye om 'n Veelparty-konferensie (VPK) tot stand te bring. Dit kom die eerste keer in November byeen.

1984 - Suid-Afrika bied aan om sy magte uit Suid-Angola te ontrek indien Angola steun aan Swapo opskort. Angola stem voorwaardelik in en Suid-Afrika begin die ontrekking in Februarie nadat Swapo voorwaardelik beloof het om die ooreenkoms gestand te doen. In Maart lei die "Lusaka-ooreenkoms" (Angola, Amerika en Suid-Afrika) tot die totstandkoming van die Gesamentlike Monitor-kommissie om ontwikkelinge dop te hou, maar dit word ontbind na 'n ooreenkoms tussen Angola en Suid-Afrika in 1985.

Onderhandelinge tussen Amerika, Swapo, Suid-Afrika en die VPK lei tot 'n ontmoeting tussen Swapo en die VPK in Lusaka onder gesamentlike voorstellerskap van die AG en die Zambiese president, Kenneth Kaunda. Die samesprekings misluk.

1985 - Die VPK kom ooreen op 'n formule van tussentydse regering en vra Suid-Afrika om die Oorgangsregering van Nasionale Eenheid (ORNE) te wettig.

Suid-Afrika aanvaar die voorstel en die oorgangsregering kom op 17 Junie tot stand. Wetgewende en uitvoerende magte word kragtens proklamasie R101 toegeken.

Die oorgangsregering stel 'n Konstitusionele Raad aan om 'n grondwet op te stel. Die Raad sit 17 maande lank.

1987 - Die Konstitusionele Raad se ontwerpgrondwet word aanvaar en na die Kabinet verwys.

1988 - In Julie word Angola, Kuba en Suid-Afrika se "Beginsels vir 'n vreedsame skikking in suidwestelike Afrika" tydens vergaderings in Londen, Kairo, New York en Genève saamgestel.

Op 8 Augustus lei samesprekings in Genève tussen Angola, Kuba en Suid-Afrika tot die Geneefse Protokol wat vir die implementering van Res 435 voorsiening maak. Angola en Kuba onderteken ook 'n wedersydse ooreenkoms vir die ontrekking van Kubaanse magte.

Drie dae later verbind Suid-Afrika hom tot die de facto staking van vyandelikhede. Swapo stem op 12 Augustus tot dieselde in.

Op 30 Augustus voltooi Suid-Afrika sy ontrekking aan Angola.

Tussen 24 Augustus en 13 Desember word vyf byeenkomste in Brazzaville tussen Suid-Afrika, Angola en Kuba onder voorstellerskap van Amerika en met Russiese waarneming gehou.

Die Brazzaville-protokol word op 13 Desember onderteken en maak voorsiening vir die implementering van die VV-skikplan op 1 April 1989.

Die VV aanvaar Res 626 om die wedersydse ooreenkoms te verifieer.

En op 22 Desember word die New Yorkse

oorenkoms deur Kuba, Suid-Afrika en Angola onderteken.

1989 - In Januarie aanvaar die Veiligheidsraadslede 'n begroting vir Untag, waarna die personele begin aankom.

Tydens die implementering van Res 435 op 1 April infiltrer Swapo Plan-vegters Namibia onverwags uit die noorde en die skikplan word de facto opgeskort totdat die krisis eindelik in Mei opgelos word.

Swapo-leiers en uitgewekenes begin terugker en die verkiezing word in November onder toesig van die VV gehou. Swapo wen met 'n meerderheid van 57 persent van die stemme wat hom ook 'n eenvoudige meerderheid in die Grondwetgewende Vergadering gee. Die Spesiale Verteenwoordiger van die sekretaris-generaal verklaar dit vry en regverdig.

Suid-Afrika handel die ontrekking van sy magte uit Namibia af.

Die Grondwetgewende Vergadering kom op 27 November byeen en Untag begin met sy ontrekking.

1990 - 'n Ontwerp-grondwet word opgestel wat eenparig deur die Grondwetgewende Vergadering aanvaar word. 21 Maart word as datum vir Onafhanklikwording gekies. Sam Nujoma word tot uitvoerende staatspresident verkie字 en hy wys sy kabinet aan.

Die Grondwetgewende Vergadering word die Republiek van Namibia se eerste Nasionale Vergadering.

Staatspresident FW de Klerk lewer net na middernag op 21 Maart 'n afskeidsboodskap.

AFRICASOUTH BOOKS in Swaziland

THIS IS NAMIBIA
A small pictorial Introduction
R4.00 + R1 posgeld

NAMIBIA THE FACTS
A large format pix & text
R38.30 + R1 posgeld

NAMIBIA IN STRUGGLE
A large format brief Intro
R16.50 + R1 posgeld

NAMIBIA A CONSPIRACY OF SILENCE
Chakanyuka Karase & Shadrack Gutto
R15.50 + R1 posgeld

THE DEVILS ARE AMONG US
The war for Namibia
Denis Herbstein & John Evanson
R10.30 + R1 posgeld

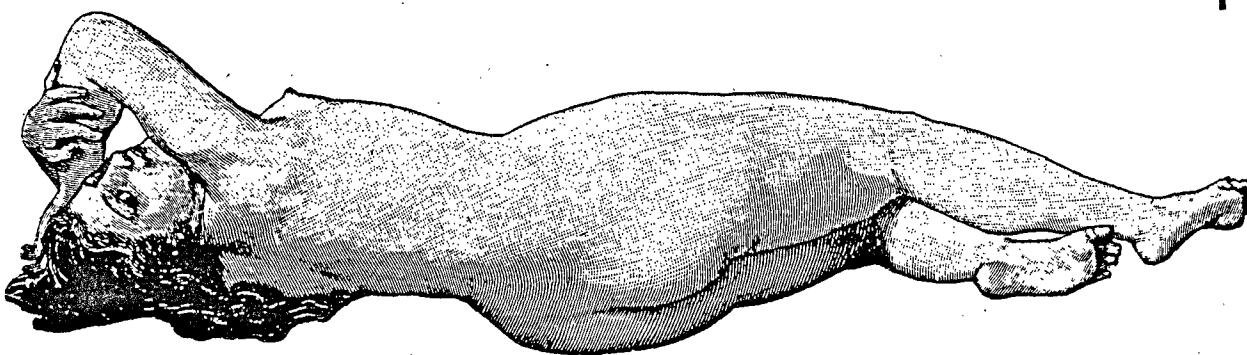
Asoek boeke deur David Soggot,
Henning Melber, Gillian & Suzanne Cronje, Peter Stiff, Vinnia Ndadi,
John Ya-Otto

en die volgende tydskrifte: AFRICA SOUTH, SOUTHERN AFRICAN POLITICAL & ECONOMIC MONTHLY, PROFILE OF NAMIBIA

STUUR POSORDERS. INDIEN U MET 'N SUID-AFRIKAANSE OF NAMIBIAANSE TJEK BETAAL, VOEG R3.50 BY.

Beskikbaar in ons boekwinkel in die Swazi-Plaza, Mbabane, Swaziland.
Skryf aan Roblin Malan of Anne Salelwako by Posbus A456, Swazi-Plaza, Mbabane, Swaziland.
Tel: 45561

Bylae tot Vrydag! 23 Maart 1990

ANDREA VINASSA

DIE wedstryd vir ontkleed-dansers Woensdagaand by die Runway-kroeg van die Holiday Inn duskant die Lughawe Jan Smuts was die verfrissendste teaterervaring wat ek in 'n lang tyd gehad het. (Een van die deelnemers het my aangepor om in te skryf. Ek kon R60 verdien. Toe sê ek nee, dis vir my lekkerder om 'n skof van agt uur in 'n kantoor te werk om my R60 te verdien. Ons kan mos kies hoe om uitgebuit te word.)

Die vroue wat op die maat van oorverdowende musiek van hulle veerboa's en swart buustelyfies ontslae geraak het, het meer openbaar oor wanhoop, eensaamheid, begeerte, seksuele onderdrukking, onsekerheid, die banaliteit van die lewe, sekseule uitbuiting - na albei kante toe - en die hele ou human condition as enige van die formele toneelstukke wat in die afgelope paar weke geopen het.

Vir een of ander vreemde rede weet die strippers iets wat ons dramaturge of vergeet het, of in hulle groot wysheid verontgaam. Die strippers is vertrouwd met die kuns van prikkeling (Eng: titillation). Hierdie ontkleetoertjies in die kroeg gaan eintlik om seks. Maar die laaste ding wat jy daar sal kry is seks. Die boodskap lê verdoesel agter 'n klein lappie swart kant.

Donderdag se mense

Van verdoeseling en prikkeling weet Truk se dramaturg Pieter Fourie nie juis veel nie. Hy is wel 'n meester van eendimensionaliteit. Kyk, die Afrikaner is nou eenmaal 'n bedorwe, immorele klomp tweegatjakkalsse, sê hy in "Donderdag se mense". Hulle drink pienkwyn en kyk blou moewies. (Ek het die hele tyd gewens hulle wil liewer vir ons die blou moewies wys waarin Piet en Letta hulself verdiep.)

In "Donderdag se mense" poog Fourie om vir ons die essensie van "baasskap" te skets. Die lewensstyl en lewensuitkyk van Piet (Louis van Niekerk) en miesies Letta (Lida Meiring), en Tem (Peter Se-Puma) en Sina (Noria Mabuela) word gejuikstaponeer om ons in te lig oor die inherente wreedaardigheid van die Afrikanerpatriarg. So simplisties en sonder dubbelsinnigheid gejuikstaponeer soos 'n opskrif in 'n leftiek-oerant.

Aanvanklik boei die pittige dialoog - veral die bediendes se na-apery van hulle base - en die ouderwetse volkstaal van die plaasmense. Die eerste tonele klink soos 'n pikante overture voor 'n belowende vertoning. Maar die vertoning word nooit verwerklik nie. Dit is asof Fourie doelbewus op die oppervlak speel sodat sy versameling kru one-liners nie verlore gaan nie.

Nouja, noudat ons weet baas Piet laat vir Tem die skaap slag terwyl hy sit en toekyk, kan ons maar loop. Nee, ons moet nog lank sit in die byna leë Adcock-Ingram om nog van baas Piet se vuil taal aan te hoor. Die stuk verval in simboliese eggō's wat mettertyd betekenis verloor.

Die stuk toon 'n sekere mate van poëtiese teatraliteit, aangevolg deur die dekorstel en die regie, wat uiteindelik gebuk gaan onder die doelloosheid en die geforseerdheid van die vergelykings.

Daar is 'n onderliggende perversiteit - of is dit puriteinsheid? - in Fourie se gebruik van seks om die karakters se morele status aan te dei. Terwyl die witmense porno-video's kyk en Piet sy vrou van agter af beekry - moet ons aanneem dis daardie ou nare Franse gewoonte, anale seks? - sit die twee swartmense en kla oor die gedwonge geboortebeperking waaraan Sina onderwerp word. Met ander woorde Sina en Tem sal nooit so onedel wees as om te wil vry omdat dit lekker is nie, hulle vry net vir die doel van voortplanting... soos die Liewe Here en die Katolieke dit wil voorskryf. En Piet en Letta gaan hel toe omdat hulle dit op die sitkamervlloer doen.

"Donderdag se mense" is 'n oefening in self-bekladding en self-geseling van die Afrikaner ... maar ek het nuus vir Fourie: net Katolieke word in die vasevuur toegelaat...

I Just Want to Tie You to the Sofa

Helena Kriel, aan die ander kant, is 'n bietjie nader aan die geheim. Haar jongste stuk, "I Just Want to Tie You to the Sofa", het alreeds kultusstatus bereik. Haar werk is nie tegnies fyn afgewerk nie en dikwels nie intellektuel samehangend nie, maar sy skryf met 'n sekere mesmeriserende krag. En om een of

Die huidige oorlading teater behoort kalkligvrate te versadig. ANDREA VINASSA kyk nugter na van die inheemse stukke, terwyl CHRIS PRETORIUS hunker na 'n dop

ander rede voldoen dit aan die behoeftes van 'n gefrustreerde, verdrukte, gespanne gehoor. Sy het iets beet. Presies wat weet ek nog nie.

Ek stel meer belang in Kriel stukke as kulturele verskynsels as dramas opsigself. Kritici is gewoonlik so verdeeld oor haar werk - sy het ook "Pigs in Passion" en "Arachnid" geskryf - dat hulle vir haar private briefies skryf waarin hulle mekaar se resensies veroordeel.

Met "Pigs in Passion" het die kritici "met knuppels en messe ingespring". Hulle het met soveel oordrewe emosie gereageer dat Kriel net kon raai dat die stuk hulle getref het.

'n Monoloog oor 'n vrou wat seks as magwapen gebruik en die aantrekingskrag van klandestiene seks is die tema van die interessanter stuk op die tweedelige program. Kriel skryf beslis met 'n "wreedaardige eerlikheid", soos sy dit noem, maar 'n mens mis 'n broosheid en 'n begrip van die verganklikheid van die fisiese bestaan om haar karakter se bravade te temper.

A Worm in the Bud

En dan is daar die vreemdste verskynsel op die Suid-Afrikaanse verhoog: Reza de Wet se "A Worm in the Bud" ... of anders gestel "A Penis in the Virgin". Dit is moeilik om te glo dié statiese, radio-dramatiese A-program circa 1950 - is deur dieselfde mens geskryf wat "Diepe Grond" geskryf het. Dis asof sy met elke toneelstuk haarselver verwyder van die hede en die werkliekheid soos ons hom ken en 'n mens meer en meer vervreem.

Op 'n serebrale vlak verstaan 'n mens dat sy verder in die verlede in delf om die hede te probeer verstaan, maar "A Worm in the Bud" is 'n serebrale soektog waarmee ek nie vir een oomblik kan identifiseer nie.

Daar het 'n besliste insinking in haar werk gekom vandat sy oor die bloedlose Ingelse begin skryf. Haar jongste heldin is 'n Victoriaanse dame, 'n flou maagd met 'n donker geheim.

Die geheim is iets wat die gehoor tussen die lyne moet uitpluis en De Wet se swygzaamheid verseker dat daar nie 'n enkele oomblik van dramatiese trefkrag is nie. Emma se brieue aan haar swanger suster in Engeland is nie genoeg om 'n mens in jou stoel vas te nael nie, selfs al het jy 'n oor-aktiewe verbeelding.

Emma kom Afrika toe om die arme barbaarse Boere uit hul onkunde te help en ontwikkel 'n seksuele obsessie met haar gasheer. De Wet voer die teorie dat "teenoorgestelde mekaar aantrek" hier 'n bietjie te ver.

Anders as die blatante "baasskap-teater" van "Donderdag se Mense", steek De Wet haar baasskap so diep weg dat dit verdwyn.

Seks, leuens en baasskap in SA

Kuns is 'n dronk hard-on

CHRIS PRETORIUS

EK is vervaard. Heeltemal een honderd persent tot in die afgord toe in vervaard met kuns en teater. Ek kan nie eers iemand kry om te interview nie. Studente word op universiteite al geleer om vervaardig te wees. Die Afrikaanse literatuur is vervaardig. Uitstellings is vervaardig. Die mense wat na uitstellings toe gaan is vervaardig. Teaterkroeë is vervaardig. Niemand word eers meer ordentlik dronk nie. Afrikaanse skrywers word meer en meer soos 'n klomp KJV-lede en die kabouterjies wat wegbrek herinner mens aan stout skoolseuns wat in die toilette rook.

Die hele wêreld is besig om moreel te word. En skrywers en kunstenaars is onder die voorbokke. Probleem is dat daar nie so iets soos morele kuns bestaan nie. Literatuur/kuns is illusie en dus 'n leuen en leuens is tog immoreel. Dit was nog altyd my probleem met politieke kuns. Kuns lieg. So what? Ek dink dit wonderlik. Moet net nie maak asof die leun waarmee jy besig is, nie 'n leun is nie en verwag dat mense dit as "waarheid" moet opvreet nie.

Anyway, dit daar gelaat. Ek moes gou eers sinies wees - ek het mos 'n reputasie, jy weet, en dit het my jare geneem om op te bou. Wat ek eintlik oor wil praat is dronk. Wat het geword van daardie wonderlik romantiese aktrises met sulke hees stemme wat net leef van whisky, sigarette en swart koffie. Deesdae eet almal appels en drink Liqui Fruit en is so boring jy kan met hulle toor. Hoe kan 'n mens werklik kreatief dink met vrugte in jou maag? Selfs ek voel deesdae skuldig as ek 'n hele nag deur werk en 'n hele bottel whisky uitsuip en sterk swart koffie drink totdat my oë stokstyf in my kop staan. Vandag is jy mos siek en wan-aangepas as jy die liggaaam wat God jou gegee het "abuse". En dit was altyd die lekkerste deel van kuns.

Ek dink daar is nikks lekkerder as om dronk te wees nie.

Teater en kuns maak anyway nie sin as ek nugter is nie. Dink net hoe lekker dit is om 'n half-donker auditorium binne te stap, wetende dat 'n half-jack whisky warm in jou baadjie se binnek lê en wag. Dan sien jy sommer vir enige play kans en jy weet ook jy gaan nie probleme hé om na interval aan die slaap te raak nie.

Daar is nikks meer irriterend as 'n klomp akteurs wat skreeuend op 'n verhoog rondstorm en dit onmoontlik maak vir 'n normale, opgevoede teaterganger om 'n na-intervalse uiltjie te knip nie. Op die Suid-Afrikaanse verhoog maak energie en geraas mos op vir gebrek aan talent.

Selfs joernaliste en kritici word nie meer ordentlik dronk nie. Wanneer laas het jy na 'n play in die kroeg gestaan en kyk hoe almal ewe rustig dronk rondval en beledigings rondslinger en mekaar gou op die donker verhoog gaan naai. Elke regdenkende dronk regisseur hou sy akteurs stil na interval en sorg dat daar 'n bed op die verhoog is. Drank en seks en sigarette gaan mos saam, en deesdae mag mens mos nie meer een van hulle doen nie.

Die probleem met hedendaagse teater, kuns en literatuur is dat dit nugter en moreel probeer wees. Hier en daar kry jy nog 'n verdwalle hippie wat dagga rook. Daar behoort stronger teen dagga opgetree te word want dagga maak mense te laid-back. Ek hou van drank-energie. Dis aggressief. Dronk seks, dronk vuisgevete - dis moes poësie. Kuns en teater moet weerstand bied teen alles wat goed en korrek is. Kuns is nie vir sissies en kloosterkoekoek nie. Kuns is 'n dronk hard-on.

Tot omtrent tien jaar gelede was almal alkoholiste of acid-heads en almal was gelukkig en het vroeg doodgegaan. Deesdae is almal op 'n "fit for life" diëet en ongelukkig. Kuns lyk ook asof dit op een of ander gesonde diëet is. Dis alles so vervaardig. Ek sal wat gee om weer 'n bietjie hang-over-kuns te sien. Kuns wat immoreel is en rondnaai. Regte kuns.

'n Eplese prent

IN 'n tyd dat die ekonomiese gaping tussen swart en wit Amerikaners groter en nie kleiner word nie, bring Hollywood hulde aan hul eerste swart regiment, hoofsaklik bevryde slawe, wat in die Amerikaanse Burgeroorlog geveg het.

Die rou materiaal is uiterstel plofsaakbaar, maar "Glory" koncentreer intens en luidrugtig op die illustrasie van sy titel. Soos die titel aandui, word oorlog en manlikeheid in groot skilderagtige hale verheerlik, maar die vervaardigers regverdig die veglustigheid deurdat die soldate swart slawe is wat graag deel wou hê aan hul bevryding.

In sy styl oomblikke, waarin die hoofakteurs, Denzel Washington, Andre Braugher en Morgan Freeman, toegelaat word om hul toneelvaardigheid te bewys, gee "Glory" dramatiese insigte in vooroordele wat heel waarskynlik vandag nog geld. Die prent is 'n hoogdrawende sigaret-advertensie wat onder-

Te veel van 'n goeie ding

Te oordeel aan die Amerikaanse rolprente wat nou draai, is die Amerikaanse samelewing aan't verbrokkeld. Hollywood probeer almal moed inpraat deur opgewekte prente oor minderheidsgroepe (soos swartes in "Glory" en "Driving Miss Daisy" en Spaans-Amerikane in "Old Gringo") te maak en potensiële dwelmverslaafdes bang te praat (in prente soos "Clean and Sober"). ANDREA VINASSA het 'n vermoede dat alles nie so skoon en nugter is as wat die prente wil voorgee nie

breek word deur skitterende tonele.

Denzel Washington - hy speel Steve Biko in "Cry Freedom" - se manjefieke verset terwyl hy voor sy makkers met 'n sweep geslaan word; Morgan Freeman se konfrontasie met Washington in die sangsessie voor die finale, tragiese veldslag, en Andre Braugher se vermedering deur die Ierse (lw. "Glory" blameer alles op die Iere) pelotonersant.

Nog 'n eplese prent

Jane Fonda het alles te doen met die sukses en die mislukking van "Old Gringo". Dis 'n soort "On Golden Hacienda" met 'n groot klap "Gone with the Wind" weg. Sonder Fonda sou die projek nie op die been gekom het nie, maar met haar is die prent 'n langdradige verhaal van hoop vir 35-jarige oujongnooiens.

Fonda het 'n fout gemaak deur haarself in die rol van Harriet Winslow, die Amerikaanse oujongnooi wat in Mexico tydens dié land se revolusie aan die begin van die eeu haar hartsog ontdek. Al die nabeskote van Fonda se waterige oë in die wêreld kon nie die intimiteit inburger wat die prent 'n sukses sou maak nie.

'n Potensieel boeiende kragmeting tussen twee kulture - gesimboleer deur die sardoniese Amerikaanse joernalis, Ambrose Bierce (Gregory Peck), en die verbitterde revolusionêre generaal, Tomas Arroyo, word vertroebel deur die stap-vir-stap uiteensetting van Winslow se verleiding deur Arroyo.

Deur Winslow se gedagtes oor te klank en nie Bierce s'n nie, het Fonda die kans verkwansel om die prent enige intellektuele of werklik politieke gewig te gee.

Bierce se ontsleding van die revolusie en die dood sou mos veel interessanter gewees het as Winslow se libido, nie waar nie?

Fonda het ook nie, die verskeidenheid emosies van 'n Jessica Lange of 'n Michelle

Jane voor sy 'n maagd geword het

Pfeiffer nie en daarom laat haar oorwinning in die kooitien 'n aaklike kitsch beskilderde agterdoek wat ons laas in "Gond with the Wind" gesien het - 'n mens heeltemal koud.

Hopelik is prente soos "Glory" en "Old Gringo" nie die inhuldiging van 'n nuwe stroming in Hollywood nie. Twee epiiese prente is genoeg, dankie. Te veel van 'n goeie ding is ook nie goed nie.

Wat 'n verligting

Dis dié dat "Driving Miss Daisy" so 'n verligting is ná die derduisende lawâaierige ektras met gewere. Alfred Uhry se Pulitzer-pryswenner

is soos 'n Brandenburg-Concerto teenoor die oorlogprente se "1812-Overture".

Die veranderende sosiale norme van die dweepsgugte Suide word netjies - te netjies - omvat in die verhouding tussen die vitterige Miss Daisy (Jessica Tandy) en die lydsame Hoke (Morgan Freeman), die motorbestuurder wat uiteindelik haar beste vriend word.

As 'n mens die soetlike grappigheid van die produksie kan weerstaan, is die onverstoornbare Freeman en die ragfynne Tandy se deurdagte, noukeurige vertolkings beslis die moete wêrd. Dieselfde kan nie gesê word van Dan Akroyd se koddige Boolie nie.

Tandy kan net nie wegblê van die motors af nie; sy het in die oorspronklike "A Streetcar Named Desire" teenoor Marlon Brando gespeel!

Nog 'n downer

Dwelwaarskuwings op die silwerdoek kom in twee vorms: subtel en onsubtel. "Less Than Zero" en "The Boost" was subtielerig. "Clean and Sober" is 'n ellelange, histrioniiese advertensie vir Alcoholics Anonymous. Onsubtel.

Michael Keaton het in "Batman" 'n masker gedra. In "Clean and Sober" neem hy wraak op ons en die regisseur van "Batman": hy pers soveel emosie uit sy mobiele gesig dat Lee Strasberg dit nou in sy dramaleerplan kan invoeg. Party akteurs sal sê: "I'm doing Method". Ander sal sê: "I'm doing Keaton."

Ondanks al Keaton se energie is "Clean and Sober" 'n downer.

Spyt kom te laat

BJ LANKWARDEN skryf oor 'n manjefieke nuwe Chardonnay

SOOS wat die 1989-Chardonnays op die mark kom, kan 'n mens net beïndruk wees. Afgesien van die nogal teleurstellende Le Bonheur Chardonnay, is die res 'n baie goeie groep wyn en die geld werd.

Die 1989 Vriesenhof Chardonnay staan vir my palet uit weens sy unieke kenmerke. 'n Verbasende goeie wyn, maar nogal elegant en selfs vroulik. Verbasend, aangesien dié wyn deur Jan "Boland" Coetzee gemaak is en daar nie huis veel vroulik in sy persoonlikheid is nie.

Maar ons moet onthou wanneer ons van grootse Chardonnays praat om nooit die Hamilton Russell-wingerd op Hermanus te vergeet nie. Tim Hamilton Russell was gaaf genoeg om my 'n vles van sy 1989 H R V Chardonnay te stuur wat gisteraand bopgemaak is.

Verlede jaar was ek uiterstel beïndruk deur die 1988-oes uit sy kelder, maar dit gee my 'n groot plesier om julle in te lig dat die 1989 nog beter is. Dis miskien 'n sterke

steller, maar dis hoe die wyn oorkom; massief, ryk, 'n substansiële koning van droë witwyne. Om die waarheid te sê, dié wynhet so 'n konsentrasie dat jy voel jy hoef nie meer een van jou seldsame wit boergonjes oop te maak wanneer 'n geregt dit vereis nie. Hier is die wyndrinker se antwoord op die stygende prys van goeie wit boergonje. Ja, tensy jy oor die skatte van 'n mynmagnaat beskik, sal die beste wit boergonjes te duur lyk. Ongelukkig is prys op absurde vlakke en sal dit 'n slechte oes in Frankryk vat om hulle af te bring. In daardie jare moet 'n mens in elk geval nie die wyn koop nie, so hier is die antwoord.

Dié wyn het die ryk, majestieuse gevoel wat so selde teenwoordig is by nuwe wêreldwyne. Daar is 'n billike hoeveelheid alkohol teenwoordig (13 persent) en dit kan net die wyn se toekomstige ontwikkeling aanhelp. Hier is 'n bietjie raad, dié wyn sal 'n paar jaar lank goed wees en selfs in kompleksiteit toeneem. Wanneer reklamemense van 'n paar praat, bedoel hulle twee, terwyl ek vyf of ses bedoel. Maar dan

verkies ek my wyne jonk. Die probleem is natuurlik om 'n bottel in die hande te kry aangesien net sowat 3500 kaste geproduceer is, maar die vasberade versamelaar sal sekerlik 'n bottel of twee kan bekom.

'n Bykomstige bonus is dat hulle aanstaande maand ook van dié wyn in ingevoerde 375 ml-bottels gaan uitrek. Dis 'n wonderlike idee aangesien ons veels te dikwels witwyn dwarsdeur 'n maaltyd blê drink eenvoudig omdat daar soveel wyn na die eerste gang oor is. 'n Halwe bottel sal dié probleem oplos.

Die 1989 Hamilton Russell Chardonnay gaan 'n gesogte wyn word en al is dit nogal duur sal 'n mens drie keer soveel vir 'n boergonje van dieselfde gehalte betaal.

Nou is die tyd om spyte te wees dat jy die drankinkelbestuurder nie laas Kersfees 'n bottel of twee gegee het nie!!!

DIE NATUUR HET REEDS AL MILJOENE JARE GELEDE AL GEWEET WATTER SOORTE WYNE ONS SOU VERBOU.

WIE IS ONS OM TE STRY?

'n Mens sien Boschendal en besef dis pragtig.

Maar eers as jy Boschendal se wyne proe, voel jy aan hoe hierdie kontrei se hart klop. Want dis die natuur wat die beste wyn maak — nie die mens nie. Dis ons taak om die volle potensiaal van alles wat Boschendal bied, te verwesenlik. Die klein wingerde. Elkeen met 'n ander grondsoort. En elkeen lewer 'n ander wyn op. Die landgoed teen die agtergrond van die berge. Sy lang, koel námiddele. Volmaak vir die ontwikkeling van subtiele, elegante wyn. En die koue winterdae wat die wingerde laat rus, en karakter ontwikkel. Hier het ons Franse Hugenoot voorvaders hulle gevvestig. Met die wete dat goeie wyn verbou word en nie in die kelders gemaak word nie.

BOSCHENDAL

WAAR DIE FRANSE HUGENOOTE DIE WYNKULTUUR GEVESTIG HET.

**Reading, Writing and Arithmetic -
The Sundays (9)**

EK soek nou al lankal na 'n vroulike musiekheld. Ek het te lanklaas van Chrissie Hynde gehoor en Joni Mitchell en Rickie Lee Jones se laaste aflewerings het my nou nie huis laat vermure van bewondering nie.

Liewe leser, dit is met groot vreugde dat ek kan aankondig dat - ná 'n soektoog wat BSB-operasies na kinderspeletjies laat lyk het en sy lede na die nice outjes langsaa - 'n gedugte Haakvas-span HAAR opgespoor het.

Sy is Harriet Wheeler en sy is die stem van die Rusdae.

The Sundays se debuut is ideaal vir die Kaapse weer wat ons dié week in Johannesburg gehad het. Dit is om na geluister te word as jy toegekuddel in 'n knus verekombers lê. Maar dit sal jou nie foelaat om te slaap nie. Jy luister, beslis.

Die musiek is subtel, delikaat en spookagtig mooi. Harriet se stem herinner soms sterk aan die genoemde me Jones s'n, maar ook nie heeltemal nie. Daar is iets meer hemels aan Harriet s'n.

Die begeleiding is folk van die Britse mistroostige soort. Die genot daarvan is die veelvlakkigheid: met die eerste keer se luister klink The Sundays maar baie soos Sondae, so half dieselfde. Maar hoe meer 'n mens luister, hoe meer ontdek jy.

Jou volgende ontdekkingstog is so ver as jou naaste goeie platewinkel.

Let Love Rule - Lenny Kravitz (9)

Baie mense moet seker wonder hoe jy klink as jy elke aand by Lisa (van sexyte Cosby-dogter- en Angel Heart-faam) Bonet in- en uitkruip. HAAKVAS kan vandag eksklusief dié onbetaamlike nuuskierigheid bevredig.

En dit op vinyl nogal.

Me Bonet se man, Lenny Kravitz, het onlangs sy eerste langspeler uitgereik en in eksplisiete detail kan die wêrelde daar buite nou hoor hoe só iemand klink!

Lenny se kop (musikaal gesproke) sit in 1967. Die liedjes wemel van Hey

Eksplisiete besonderhede oor Lisa Bonet se man

Jude-gille, Traffic-klawerborde, Funkadelic ritmes, McCartney-baskitaar-klimakse en Hendrix-kitaarlekke. Verder hoor jy Motown-soetseligheid en die gees van vrede en liefde wat soos die Skim oor die groewe wandel.

Sy stem is so 'n rokerige, funky hutspot-kombinasie van John Lennon, Elvis Costello, Prince en Terence Trent D'Arby s'n.

Alis jy hoe sinies oor lirieke soos "Love is as gentle as a rose/ And love can conquer any war/ It's time to take a stand/ Brothers and sisters join hands", sing Lenny dit met genoeg energie, longe, derms en hart dat jy net wil hande vat.

Kortweg kan 'n mens die langspeler beskryf as die Beatles wat per ongeluk by 'n Motown-ateljee ingestap het met die eindresultaat dié stuk genot.

Vra maar vir Lisa.

Don't Let's Start - They Might Be Giants (7)

Ek word toe nou die dag, by wyse van spreke natuurlik, met 'n slap riem gevang.

Ek stap by my gunsteling platewinkel in Braamfontein in en begin gulsig tussen hul nuwe plate deurblaai. My oog vang net They Might Be Giants en sonder nog 'n keer kyk, knyp ek hom onder my arm vas en hoes 'n reghoekige veertig vir die plaat uit.

Toek by die huis kom, kom ek eers agter dat dié 'n samestelling van ou TMBG-musiek is. Hulle het geteken vir Elektra Records en hul vorige maatskappy, One Little Indian Records, wou lyk my vir ouslaas so'n noot of twee uit TMBG maak.

Die rede hoekom ek so deur die ore gewerk voel, is omdat ek reeds die ander twee (dalk is daar meer, maar ek weet net van hulle) briljante plate van die groep het. Dis seker maar my eie skuld.

Die groep bestaan uit twee New Yorkse kunsstudente, John Flansburgh, wat kitaar speel, en John Linnell, wat trekkklavier

speel. Die naam, They Might Be Giants, is die titel van 'n 1972-rolprent wat in Halliwell se rolprentgids as 'n "curious fantasy comedy which satirises modern life and the need to retreat into unreality" beskryf word. 'n Baie toepaslike beskrywing vir die groep en hul musiek.

Hul musiek is egter té goed om beskryf te word - dit moet gehoor word.

Dit is van polka tot punk, van Frank Zappa-righeid tot Zydeco, van ruk en rol tot Rogers en Hart, van swing tot salsa.

Die Johnne glo ook nie aan tydmors nie. Nie een van die genoemde plate het minder as 18 snitte nie. Dit is tjoek en blok vol idees en tjoef-tjaf speel hulle klaar met die liedjies. Die een snit word net lekker en dan is die volgende reeds daar om jou te vermaak.

En die lirieke is verkneuk-kneukellekker. Hulle lewer kaalfvuis en met die tong ver in die gat in die kiestand ingedruk, kommentaar op die absurde gemeenskap waarin ons lewe.

Dié twee grepe uit "Hey, Mr DJ, I thought you said we had a deal": "I could never sleep my way to the top/ Cause my alarm clock always wakes me right up/ And since my options had whittled away/I struck a bargain with my radio DJ/I said I'd like this song to be number one/ He said I'd really like to help you my son", en dis hier wat die DJ 'n gat vat met die arme naiewe musikant se geld: "I thought you said, 'you scratch my back and I'll scratch the record'", onthou die arme platsak kérél.

Dit is maar twee van die juweeltjies wat TMBG op hul plate set. Ek sou aanbeveel dat as jy, liewe leser, nog nie van hul plate het nie, jy gerus enige of albei die eerste twee plate koop. Daar is binnekort 'n nuwe, getitled Flood, beskikbaar. Dié geresenseerde een hoef nie geignoreer te word nie. Dit is nog steeds goed (goed genoeg om 'n goede sewentig persent te kry), maar die ander is beter.

Harriet "Hemelstem" Wheeler van The Sundays

dié week by die

MARK-TEATER

MARK-TEATER

Maan - Vry: 8nm. Sa: 5.45nm & 9.15nm

TOWNSHIP FEVER

DIE MUSIEKONTPLÖFFING deur MBONGENI

NGEMA - vanaf 12 Maart

UPSTAIRS-TEATER

Vanessa Cooke Is THE BELLE OF AMHERST- deur William Luce - Regie deur Robert Whitehead.

Ma tot Vry: 8.15nm, Sa 6.15nm & 9.15nm

"Stralend, roerend, innemend"

DIE LAAGER

THE GOOD SOLDIER SVEJK - REGIE deur NEIL McCARTHY - Ma tot Vr: 8.15nm Sa: 6.15 en 9.15nm

WAREHOUSE BY DIE MARK

BLUES AFRIKA CAFE - "n

Geestestog op soek na Afrikakos" deur MATSEMELA MANAKA - Di tot Vr: 7nm vir 8.30nm. Sa-middag: 3nm So: 6nm vir 7.30nm.

KIPPIES BY DIE MARK

Di tot So: 8nm

THAYIMA - 832-1646

MARKGALERYE

Groot Galery

NADIR: IMAGES OF DISPOSSESSION AND CONFLICT. Fotos deur Jo Ractliffe

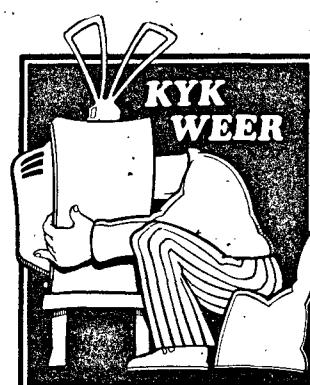
Telefoon 832-1641

Bespreek by enige Computicket, tel 28-3040

Johannesburgse Vloolmark: Elke Saterdag van 9.00 nm tot 4.00 nm

Nuwe mark in Pimstraat van 9.00 nm tot 4.00 nm. Sonde by die Mary Fitzgeraldplein van 9.00 nm tot 4.00 nm.

Ons bly 'n kolonietjie van Amerika

VICTOR MUNNIK

op die Vietnamese patriotte af en skree: "Dienkie dao dit mao! Ek is die nagmerrie waarvan julle ma's julle vertel het. En hulle ma's se *%\$#@ anyway!"

Nie dat daar geen intellektuele inhoud is nie, die troepestry immers elke nou en dan of dit reg is (of nie, skadu-minister Mens) om die vyand se waterpotte en slaapmatte te verniel terwyl hulle die vyand doodskiet.

Tjing tjong tjang

Wat van MacGyver, sal jou kleinsussie seker sê.

Wel daai self-erkende CIA-agent het verlede week die Japanese begin swartsmeer. Natuurlik omdat die Amerikaners bang is hulle raak ekonomies agter by die Japanese.

Wat van M-Net? Op M-Net vertel Connie Chang deur haar neus van die non, suster Marie-Louis, wat elke aand in die klooster voor die TV vasgenael sit om te kyk hoe Amerikaners "rugby" speel. Die non tjeer

ook sommer met die kameras op haar.

Antenna het dit alles

Ja, kyk eerder Antenna. Want Antenna het dit alles, selfs twee verlore torinkies of is dit grafstene op die koffietafel.

Antenna het... humor! Die papegaai steel 'n sleutel en sluit 'n aanbiedster in die badkamer toe. Ha ha!

Antenna het... sofistikasie! Die aanbidders giggle agter die rug van die welgeklede skryfstter Barbara Cartland!

Antenna het... styl! Gaan kuier in 'n bospaleis in die Laeveld! Gaan stap saam met Nic de Jager op die strand!

Het 'n BMW onlangs?

Maar Antenna is darem nie so simpel soos David Hall-Green nie. Hy wil hê mense moet hom bel as 'n BMW in Rosebank by hulle verbygejaag het.

TRUK TONEEL

bied aan

'n Nuwe REZA DE WET stuk

A WORM IN THE BUD

regie deur Denys Webb

Dalro, Windybrow

12 - 31 Maart

DONDERDAG SE MENSE

deur PIETER FOURIE

regie DEON OPPERMAN

met: Louis van Niekerk,

Peter Se-Puma

Adcock-Ingram, Windybrow

13 - 23 Maart

Ons land is vol verskriklike stories om op TV te sit, met 'n lag en 'n traan in elkeen, maar wat gebeur?

Ons bly 'n arme kolonietjie van Amerika

Nagmerrie

Ons eie burgeroorlog is skaars verby (ha-ha) of ons word opnuut die slagoffers van Amerika se langste oorlog.

Musiek wat kultuurgoedere geword het vir oorlogsweerstanders dwarsdeur die Yankee Empire, word gebruik as agtergrond vir 'n siniese ideologiese spel.

Dit lyk so: Die luitenant het skaars tyd om Vietnamese dood te maak, daar is so'n mooi meisie aan sy sy wat hy pas help resettle het op 'n blink gedagte van sy generaals.

Hy het selfs anderkant toe gekyk toe een van sy troepies 'n oosterse oumatjie se bondeltjie begin dra het.

En verlede week was hy saam met die sersant in die tonnel in om sy manlikeid te wys.

Dis darem 'n dapper sersant. Hy storm

Praag se tweede lente

All roads lead to Wenceslas Square

Science-fiction radio play whizz Michael McCabe has a special relationship with things Czechoslovakian. RANDY LE ROUX spoke to McCabe, whose work this year includes Ilse van Hemert's production of Chekov's "The Seagull"

IT'S a long way from Czechoslovakia to Skelpkop in the northwestern Cape - especially by bottle.

It's even more remarkable that a letter sent in this way by Miroslav Marik, a Prague factory worker, should come eventually into the hands of Michael McCabe, whose theatre work has had a more than passing affinity with things Czech.

The Czech letter was picked up on the seashore by a cousin of McCabe's wife, who passed it on to the actor. He kept it for several years, deciding finally on New Year's Day 1980 to write back.

It was a tenuous decision: in Prague, Marik was changing addresses; a delay of a few days and their correspondence would have been stillborn.

For nine years letters and books were

exchanged between Johannesburg and Prague until, in January 1989, McCabe went to the "old", pre-Havel Czechoslovakia to meet Marik.

"I'm glad I saw the old regime," says McCabe. "At the time, if one mentioned Václav Havel's name, people pretended never to have heard of him."

McCabe's interest in Havel stems from, among other things, "having played in Havel plays by Havel and Havel plays by Stoppard" - a reference to Havel's "The Memorandum" and Tom Stoppard's "Largo Desolato".

Havel might have been an unacknowledged presence, but the crowd in Prague's Wenceslas Square, gathered to demonstrate on the 20th anniversary of the young Czech who immolated himself in protest at the Soviet invasion of Czechoslovakia, could not be ignored.

The Czech police baton-charged the demonstrators, in whose midst was McCabe, photographing, while his Czech interpreter got down further evidence on a tape recorder.

"A row erupted. The police demanded my film, which I had to hand over. All the while, unbeknown to them, my interpreter had the tape running, recording the conversation."

In the end, a "remarkably civil" officer returned the film to McCabe, who evaded further official scrutiny when tear gas started smoking in the square.

McCabe also visited the Good Soldier Svejk Restaurant. "It still has this huge musical clock, dating back to the days of the Austro-Hungarian empire.

"Svejk, of course, is very close to the Czech heart and spirit."

McCabe intends taking his whole family to the new Czechoslovakia ("I'd love to meet Havel," he says). Last Christmas day he phoned Marik and "He and his family are very elated by what's happening in Czechoslovakia."

Subsequent communication by letter has indicated that "they are worried about the unbanning of the Communist Party in South Africa.

"To calm their fears I pointed out that unbanning it in South Africa, allowing it to happen, is similar to the example of England, where the Communist Party has never been restricted but has never grown into anything significant."

VáCLAV HAVEL se tronkbrieue* dateer uit 'n vorige gevangenskap (van Junie 1979 tot Februarie 1983). Die aanhouding het indirek daaroor geleid dat hy die hoofvoerder van die Charta 77-groep geword het, en was regstreeks verantwoordelik vir sy bedrywigheid by die Komitee ter Verdediging van Wedergerigteke Vervolgdes. Die nuwe Tsjeggiëse minister van buitelandse sake, Jirí Dienstbier, is in 1979 saam met Havel veroordeel. Die ampelike sanklag was: ondermyning van die Tsjeggiëse Republiek deur die duplising en verspreiding van skadelike geskrifte.

Die geskrifte was nie sy dramas nie. Wanneer 'n mens Havel se brieue lees, kan jy egter begryp dat die Tsjeggiëse volksrevolusie van 1989 deur kunstenaars, skrywers, toneelspelers, dansers, musikante en beeldhouers teweeggebring is. (Die Praagse teater het sedert November 1989 in plaas van teater, burgerforum gehou, met intellektuele, kunstenaars, politici en ekonomie op die verhoog en die publiek geesdriffig in die gehoor.) Havel se tronkbrieue, met hul baie swaar filosofiese inslag, word 'n soort verhoog waarin die politieke gevangene en dramaturg (Havel) teater hou met sy vrou, Olga, en, via haar sy broer en enkele vriende as gehoor. Net soos die Tsjeggiëse teater tot voor die val van die staat so moes speel dat die staat niks verstaan nie, maar die volk alles, so moes Havel sy brieue skryf sodat die tronksensor nooit ongerus hoeft te voel nie. Selfs aanhalings in vreemde tale (Engels!) was verbode.

Soos baie ander Praagse burgers het Václav Havel op 18 Januarie 1989 blomme op die Wenceslasplein gaan neersit ter herdenking van Jan Palach se openbare selfmoord (in 1968 in protest teen die Russiese beleg van die land). Dit het hom nege maande eensaam opluiting gekos. Enkele weke na sy vrylating word hy op 28 Desember 1989 die staatspresident van die post-kommunistiese Tsjeggo-Slowakye - miskien die eerste moderne dramaturg wat ook leier van sy land word? MARIANNE DE JONG skryf oor sy idees rondom teater en die politiek

Masterful misadventures and misdemeanours

THE GOOD SOLDIER SVEJK
Nicky Rebelo, Andrew Buckland, Jennie Reznec, Gys de Villiers, Li Newman, Barry Burke
Adapted, directed and designed by Neil McCarthy
Market Theatre

RANDY LE ROUX

WHILE some countries choose ham actors as presidents, others choose playwrights; some countries inspire plausible and terrifying fictions in which gardeners are put up for the highest office in the land, while others inspire enduring fictions whose protagonists capture the essence of national spirit.

I'd opt for Czechoslovakia, Václav Havel, Jaroslav Hasek and the good soldier Svejk, thanks very much. Though the national hopes embodied in Svejk's incorrigible optimism and (unintentionally) subversive resistance to life's travails have been realised by events in Czechoslovakia, there remains the quaint irony of his creator's communist predilections.

The cachets of "relevance" and "topicality" attach as vigorously as ever to the story of Svejk and Neil McCarthy's adaptation and production do not shy clear of scoring points in this area. But acknowledging this grants the production only a slight measure of the praise due to it.

This "Good Soldier Svejk" is a theatrical delight, masterful in its conception and direction, and in its players' multiple performances. McCarthy guides cast and audience through the misunderstandings, misadventures and minor misdemeanours of Svejk's military service in World War I.

Nicky Rebelo's Svejk is a gripping creation. This a magnificent performance of sustained ingenuousness and risible gullibility, strewn with Svejk's well-intentioned but disastrous acts. Rebelo becomes a sort of "Everyfoot", going his naïve and disarmingly way, head set staunchly between shoulders. (I was at times reminded of "Being There" and Peter Sellers's Chance the gardener, who becomes Mr Chance Gardner, potential presidential candidate).

Andrew Buckland is immensely impressive in each of his ten roles. His Lieutenant Lukash, who has to suffer Svejk as batman, is an apotheosis of officer (read: upper) class pseudo-sensibilities and stupidity, and a superbly achieved comic cameo. Buckland's constable Mirko, inarticulate

Oh shucks it's Svejk!

LEON DE KOCK

MY reaksie op hierdie stuk is dalk sterk subjektief, maar tog so ekstreem dat dit miskien gehoor kry moet word.

Voerig in die eerste bedryf (nadat ek enkele keer gelag het vir Nicky Rebelo - ek was juis huis vir komedie) het ek daardie nave gevoel begin kry dat my intelligensie beleidig word.

En ek het nog meer beleidig gevoel toe ek terugdink aan die ge-rave van een resensent, wat die volgende kwytveraak het oor "Svejk": "Oh, what a lovely production!... Enough to knock you out of your seat from laughing... hilariously knockabout!" ens, ens. Beleidig deur die Market Theatre, deur die regisseur en die akteurs.

Waaronder beleidig?

Ek beskou myself as redelik opgewasse in die "nuwe SA"-problematiek. Ek kyk jare lank reeds teater. Ek hou van 'n goeie produksie wat smaak is, en ook van 'n produksie wat intellektueel grondig is.

Ek meen daar is 'n taamlike groot groep mense wat af en toe teaterstukke bywoon en oor min of meer in diesselfde situasie is.

Hulle is mense wat nie vreeslik baie tyd en geld het nie, en wat noukeuring wil weet oor watter teater hulle gaan kyk. Maar in die meeste gevalle is resensies 'n ge-rave, soos hierbo aangehaal, of 'n heeltemal pointless hervertelling van die storie, of 'n paar vermanings gevolg deur 'n paar gelukwense, of winderige nikseggende pslie.

In die Harms-kommissie en berigte oor SAP-moordbendes getuig reeds sterk van psigopatiese verdrukkers (en dis glad nie smaaks nie). Moet politieke kuns nie ook begin verander nie?

'n Mens ignoreer dan die resensies en gaan kyk na 'n stuk soos hierdie omdat jy weet Neil McCarthy, Rebelo, Buckland, Gys de Villiers en kie doen gewoonlik goeie werk, en dat die Market Theatre (mens hoop) probeer om goeie werk te vertoon.

Jy gaan sit op stoel wat R17 elkby Computicket kos (=R34, of 36 biese), op 'n Saterdagdag, vol hoop, en wat kry jy?

In produksies wat vasgevang is in 'n teenstrydigheid tussen "knockabout"-klugspeel, en doeneristige sinspelinge op heavy temas soos militarisme, die outokratiese pslie,

aide to Gys de Villiers's police sergeant, also stands out.

De Villiers excels as the backwoods policeman who believes he has apprehended a Russian spy in Svejk. De Villiers mixes fear with astonishment admiration at his captive spy's "cleverness" in an appropriately and admirably frenzied scene. He is engaging, if less prominent, in the array of other roles he takes.

Jennie Reznec draws attention whether playing Lukash's "friend", a baroness, whore, cleaning woman or Jewish communist, though she is a touch strident at times.

Li Newman and Barry Burke fitingly complete the ensemble. Newman negotiates a wide range, from fall-about fun as Pastor Katz, the dipsomaniac chaplain, to the simple soldier Vanek. Burke's regimental historian Marek is notable.

McCarthy's uncluttered set makes clever practical and thematic use of filing cabinets - into none of whose categorising drawers the irrepressible Svejk easily falls.

morele meerderwaardigheid van onskuld teenoor staatsstırannie ens, ens. (Sien ander resensies).

Jy kry oordrewe klugspel wat embarrassing is om te aanskou omdat dit staatsmaak op 'n baie swak "Oh Shucks-it's Schuster"-tip gek terwyl dit terselfdertyf ook baie subtel en betekenisvol probeer wees.

Wat dan gebeur is dat die reeds patetiese gekheid - hoofsaklik Rebelo wat seker sy ultimate dom-donkie rol hier speel - vererger word deur die erg-descending morele fabel wat uitgespeel word. Descending omdat dit so sterk gespeel en oorbeklemtoon word (ter wille van smaaksheid), terwyl 'n fabelagtige intrige fyn en subtiele spel verg die teenoorgestelde van wat hier gebeur. Net galgehumor kan terselfdertyf die gewing van sowel komedie as erns dra, en slegs dan is dit minder smaaks en meer ernstig.

Arme Gys de Villiers. Hy word gedwing om verskilrik baie te over-act - hy verloor emmers vol sweet - as gevolg van die klug-element, maar in terme van die stuk se emstige bedoeling kom sy rolli soms (bv as polisie-ondervraer) as baie banaal voor.

En dit geld ook die ander akteurs: die regie se onversoenbare doelwitte beteken dat hulle in slechte rolle gedwing word.

Wat sê Svejk eintlik, nadat 'n mens die oordrewe en in i onsuksevolle klugspel ignoreer het? Ek waag enkele voorstelle: dat die domheid van 'n simploton soos Svejk verhewe is bo die blinde paranoï van 'n militêre staat; dat verdrukkers self in hul sie verdukkende pslie vasgevang word; dat woede, haat en agterdog altyd sal verloor te wees; dat self en onskuld; dat selfs moord en oorlog nie die gawes van 'n divine idiootfiguur soos Svejk kan doodmaak nie.

Hierdie soort (implisiet) moraliserende teater behoort aan 'n verbyggee genera. Ons is reeds baie geopolitiseerd; ons verstaan die nuanses van verdrukking.

Die Harms-kommissie en berigte oor SAP-moordbendes getuig reeds sterk van psigopatiese verdrukkers (en dis glad nie smaaks nie). Moet politieke kuns nie ook begin verander nie?

As 'n mens ernste issues in teater wil opper, moet jy dan nie sulke issues op 'n vlak en 'n dimensie van verbeelding hanter wat met die huidige, gevorderde politieke ontvanklikheid rekening hou nie?

Dit is moeilike taak, maar spaar ons tog Schuster-humor wat wekguipt agter 'n useless politieke boodskap.

Die denker Havel glo in syn, maar lei dit eksistensialists af. Die feit dat die mens dink, handel, politiek en teater maak en na die sin van die lewe vra, bewys dat daar syn. Havel se "gelooft", soos hy self noem, verwerp egter ten sterkste alle dogma, kategismus, beleid of filosofie. Dit bens alleen op die menslike ervaring.

Hoe word 'n dramaturg staatspresident?

Dogma en sisteem is die 'orde van die dood'

Hierdie "gelooft" in wat Havel die "absolute horison" noem, is vir hom "n toestand van blywende en daadkragtige openheid, van aanhouende vryheid en van die hoeft om die wêreld altyd weer nuut en direk teervaar". Dogma en sisteem is die "orde van die dood": die oomblik wanneer 'n denkstelsel volmaak en universel word, is ook die oomblik wanneer dit ophou lewe, aldus Havel.

Naast die "gelooft" in wat "verantwoordelikheid" beteken.

Die mens kan nie sy identiteit besit of gebruik nie. Identiteit is die speler die mens se herhaalde vraag: hoe moet ek wees en hoe moet ek hier? Wees? In sy laaste brieue uit die tronk sal baie lesers kry wat hulle dalk die graagste wou vind: 'n fel, veronwaardigende maatskappyliteratuur waarin die toespel op die vorige Tsjeggiëse staat duidelik is, maar te intellektueel en veral gemengde vir die kultuurwerhede om te snap. Havel verwerp, in sy eie woorde, alle moraliteit wat 'n "gerieflike sakretasiese" is met die "geniusstalistiese ongerief", die moraliteit van "verdienselikheid" en die moraliteit van "publiekheid". Daarenteen beteken werlike moraliteit om afstand te doen van die "ideas in massabesit". Dis in die naam van "die redding van almál", skryf Havel, dat die weg gebaan word vir die tereur van burokrasie, onderdrukking, willekeur en geweld. Dis die dromer wat die ergste burokrat word en dis die burokrat wat die pliggetrouste organiséerder van massamoord word.

Nadat Havel weens sy bourgeois-agtergrond tot universiteite geweier is, het hy teatergroepsoos die "Breftheater", die "Theater am Gelände" en die "Schauspielklub" aangeslaan, na die gehuens omdat die teater die mees sosiale van die kuns is. Hoe word die teater sosiaal? Vir Havel gebeur dit op daardie oomblik wanneer iets verby die herkenbare, die belerende of die eksplisiële met 'n eis dwingende logika die gehoor op 'n "nuwe pad" meevoer. Die sosiale van die teater lê daarin dat dit in hierdie sin nie "oor" iets gaan nie, sê Havel, maar "teen" iets in.

Havel se teatermateriaal is die Tsjeggiëse mens en die Tsjeggiëse gearheid. Sy stukke, wat in Tsjeggo-Slowakye in eksperimentele en alternatiewe teaters opgevoer is en ook in heelwat ander Europese lande gedeputeer is, word dikwels as satires, grotesk of as swart humor beskryf.

Dit is eksistensialistiese teater waarin die eksistensialistiese - vir sekere polities bewuste kyfers "dekadent" - juis die sosiale geheim is: "Die werk onstaan en gebeur en kan net onstaan en gebeur as 'n sosiale of sg. tussenmenslike gebeurtenis waarin waamening nie net waamening is nie, maar 'n menslike verhouding." Een mens op die verhoog is eintlik twee mense tegelykertyd. Dit wiek die vroeë; wie is dit (hier op die verhoog)? wie is die mens? wat is dit en wie is die ek? Speler en gehoor speel saam die geheim van menslike identiteit uit teen die agtergrond van menslike beskuldiging en selfondersoek gekos totda-

van 'n "absolute horison".

Die teater, sê Havel, konfronteer die gehoor met nog 'n verdubeling: die werlike hier-en-nou en die gespeelde hier-en-nou. Teateroereti sal die insig nie baie oorspronklik vind nie. Wat wel oorspronklik is, is Havel se argument dat die teater juis nie probeer om hierdie paradoks te verblou, op te los of in te span vir vervreemdingsefekte nie. Havel verskil bewustlik van Brecht. Die teater herinner die gehoor deurtyd daaraan dat hy tegelykertyd kunstmatig en waaris. Dit is struktuur en tegniek wat, volgens Havel, hierdie paradoksal effek van die teateropvoering moonlik maak.

Die nagebootste storie van werklike gebeurtenis moet plek maak vir die logika van tegniekstrukturen. Skynmaak plek vir syn Skrywer, speler en gehoor eraar die wankelrigtheid van die sg. "gewone werkelikhed". Die boodskap van die teater, sê Havel, is dat wat op die verhoog gebeur. In die teater eraar die mens ook onvermydelik die kollektiewe werkelikheid. Eerstens word die teater altyd begrens deur wat die gehoor - Havel noem dit die "kollektiewe siel" - kanervaar. Tweedens is alle teaters vanselfsprekend organies deel van die kollektiewe gemeenskap wat hierdie teater, op hierdie plek en tyd, uitgelok het, wat hom in stand hou, hom besoek en hom geniet.

'Dis die dromer wat die ergste burokrat word en dis die burokrat wat die pliggetrouste organiséerder van massamoord word'

Om te vra dat die teater 'n sosiale funksie moet hê, sou dus absurd wees. Die teater is altyd in die eerste plek 'n funksie van die sosiale. Havel se antwoord op die vraag na die politiese effektiwiteit van die teater sal kultuuraktiviste eweneens glad nie beïndru nie. Elke teateropvoering verander die kollektiewe gemeenskap met sy voor-ennageskiedenis, alis dit hoe onopmerklik. Hierdie teater verduidelik egter teater in sy wese 'n vorm van sosiale verantwoordelikheid-in-die-praktyk is.

Havel se teateroereti word 'n verhoog vir sy lewensteorie. Die mens kan nie sy identiteit besit of gebruik nie. Identiteit is die speler die mens se herhaalde vraag: hoe moet ek wees en hoe moet ek hier?" Wees? In sy laaste brieue uit die tronk sal baie lesers kry wat hulle

TEATER

JOHANNESBURG

By die Laager, Markteater is THE GOOD SOLDIER SVEJK onder regie van Neil McCarthy te sien. Elke aand om 8.30.

A WORM IN THE BUD deur Reza de Wet is tans by die Dalro, Windybrow. Met Embeth Davidtz en Michelle Scott. Tot 31 Maart.

By die Adcock-Ingram, Windybrow is Pieter Fourie se DONDERDAG SE MENSE. Met Louis van Niekerk, Pieter ScPuma en Lida Meiring. Tot 24 Maart.

I CAN'T WAIT TO TIE YOU TO THE SOFA deur Helena Kriel is by die Trust Bank Arena, Windybrow te sien.

By die Alexander-Theater in Braamfontein kan William

Shakespeare se MACBETH elke aand om 8-uur gesien word. Met Graham Hopkins en Sandra Prinsloo. Tot 17 Maart.

WELL MEET AGAIN is terug by die Soundstage in Midrand van 27 Maart, omdat die mense dit so wil hê, sê hulle. Met Dianne Chandler.

Vanessa Cooke kan in THE BELLE OF AMHERST by

die Mark se Upstairs-theater om 8nm gesien word.

BLUES AFRIKA CAFE deur Matsemela Manaka is in die Mark se Warehouse te sien.

TITBITS is 'n nuwe komedie wat by die Victory in Orange Grove aan die gang is. Met Clive Scott, Melody O'Brien en Jenny De Lenta. Maandae tot Vrydae om 8nm en Saterdae om 6 en 9nm.

WHODUNNIT, 'n komedie met Tobie Cronje is by die Alhambra te sien.

ROMANCE ROMANCE met Kate Normington en Mark Richardson is by die André Huguenet-Theater te sien.

Bill Flynn en Jana Cilliers tree in THE MAINTENANCE MAN by die Alhambra-Theater op.

PRETORIA

Truk-Ballet bied COPPELIA by die Staatsteater aan.

KAAPSTAD
Baxter-Theater, Mainstraat: Hooftheater: JUST LIKE HOME tot 31 Maart.

Concert Hall: Pieter-Dirk Uys met A KISS ON YOUR KOEKISTER is tot 31 Maart te sien.

In die Studio is Robert Kirby se HOUT CUISINE tot 24 Maart aan die gang.

Nico Malan, Strandgebied: In die Teater kan THARK met Ralph Lawson and Diane Wilson tot 31 Maart gesien word.

Indie Arenas ZIETS ENDE VRIES met Elsabe Zietsman and Casper de Vries ook tot 31 March.

MY FAIR LADY kan in die Operahuis gesien word. Gordon Mulholland and Gordon van Rooyen.

ECC-konsert vanaand by Wits

Ask not what The Spectres can do for you, but what you can do for The Spectres... they play their last gig tonight at the ECC's Release Objectors Concert at the Wits Student's Union Arcade. Entrance: R5

MUSIEK

JOHANNESBURG

wat soms werk en van jazz

hou. Late Nite Duke's, Melville: Laatnag-alternatief vir middel-stedelinge. Oop van vyf uur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagte. Etes word sewe dae van die week tot laataand bedien.

Kippies, Mark-Theater, Newtown: Township-jazz se voorstedelike tuiste. (Toe op Maandae, die res van die week oop van sewe-uur - en naweke van vyf-uur - tot

word. Alle soorte musiek. Blues, Marshallstraat 165: Wesens van die noordelike voorstede (ouderdom tussen 25 en 35) se uithangplek. Disko-musiek, flitsende ligte, spieëls, mense met grimering... daar soort van ding.

KAAPSTAD

BASE: Sondagaand is Jazz Denn. Woensdag is dit reggae en Donderdag is dit World Music Night.

GALERYE

JOHANNESBURG

Ongewoon en ontentiek. Rockeystraat 20, Bellevue, Johannesburg, en Milkwoodsentrum 9a, Plettenbergbaai.

Zona: Nieuwe Afrika-kuns en -appiek; inheemse handwerk en kuns. Grantaan 64, Norwood, Johannesburg. Volgende uistalling deur Samson Mudzanga open 25 Maart.

KAAPSTAD

Baxter-Galerie: Beeldhouwerk deur Wilma Coetze, Lovell Friedman and Rozanne Whitehead. Art Scene, Seepunt: Gemengde uistalling van skilderye, keramiek en glaswerk. Uistalling deur Barbara Jackson, Carol Boyes and Uwer Phaff tot einde Maart.

Gallery 709, Adderleystraat: Uistalling getitled Contemporary Trends II open binnekort. Intussen is daar die galerieversameling wat beeldhouwerke en skilderye deur plaaslike en internasionale kunstenaars insluit, onder andere: Robin Mann, Pieter van der Westhuizen, Naama Nothmann, Ann Linsell-Stewart, Lukas van Vuuren en Robert Slingsby en andere.

Kunskamer, Bergstraat 14: Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibbel, Caldecott en Boonzaaier.

Gallery International, St Georges-sentrum: Algemene uistalling.

Robert Hodgins

Gallery 21, Johannesburg: Uistalling van werke deur Rosemarie Marriot. Tot 5 April.

Mark-galerie, Newtown: Fotografiese uistalling deur Jo Racliffe tot 23 Maart. African Magic: Inheemse handwerk en kunsartikels.

NU METRO THEATRES	
NOW SHOWING 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET	
HARLEM NIGHTS	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
EDDIE MURPHY, RICHARD PRYOR (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HYDE PARK METRO 447-3091 BEDFORDVIEW METRO 616-6828 1-6
BORN ON THE FOURTH OF JULY	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TONY CRUISE, WILLEM DAFOE (2-19) DAILY 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30	OPEN 6TH APRIL
TURNER & HOOCH	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TOM HANKS, MARE WINNINGHAM (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	OPEN 6TH APRIL
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	OPEN 6TH APRIL
PARENTHOOD	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
STEVE MARTIN, DIANNE WIEST (2-14) DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15	NU METRO CITY 1-8 (Formerly Star City) Cnr. CLAIM/PLEIN ST: 337-3033/23-5871 Safe parking at Jack Mincer
HARLEM NIGHTS	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
EDDIE MURPHY, RICHARD PRYOR (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	BORN ON THE FOURTH OF JULY 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TONY CRUISE, WILLEM DAFOE (2-19) DAILY 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30	WITHOUT A CLUE 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICHAEL CAINE, BEN KINGSLEY (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	PARENTHOOD 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICHAEL KEATON, KATHY BAKER (2-18) DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15	LEAN ON ME 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	SHIRLEY VALENTINE 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
HOMEBOY	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HARLEM NIGHTS 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, ROBERT GUILLAUME (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	SHARE THEATRES 494-1137 1-8 ALL ADMISSIONS R2.50
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICHAEL KEATON, KATHY BAKER (2-18) DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15	SHARON NIGHTS 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HOMEBOY 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, ROBERT GUILLAUME (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	LEAN ON ME 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICHAEL KEATON, KATHY BAKER (2-18) DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15	SCANDAL 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HARLEM NIGHTS 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BORN ON THE FOURTH OF JULY	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TONY CRUISE, WILLEM DAFOE (2-19) DAILY 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30	SHARE THEATRES 494-1137 1-8 ALL ADMISSIONS R2.50
ALBERTON METRO 907-2362	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
HARLEM NIGHTS	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
EDDIE MURPHY, RICHARD PRYOR (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HARLEM NIGHTS 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BORN ON THE FOURTH OF JULY	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TONY CRUISE, WILLEM DAFOE (2-19) DAILY 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30	ACTION JACKSON 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
ALBERTON METRO 907-2362	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
HARLEM NIGHTS	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
EDDIE MURPHY, RICHARD PRYOR (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	SCANDAL 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BORN ON THE FOURTH OF JULY	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
TONY CRUISE, WILLEM DAFOE (2-19) DAILY 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30	AN INNOCENT MAN 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
ALBERTON METRO 907-2362	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
HARLEM NIGHTS	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
EDDIE MURPHY, RICHARD PRYOR (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	IM GONNA GIT YOU SUCKA 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	RED SCORPION 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	MEGACITY METRO MMABATHO (0140) 2-3553
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HALLOWEEN IV 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	AN INNOCENT MAN 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	IM GONNA GIT YOU SUCKA 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HOMEBOY 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	THE MIGHTY QUINN 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	MEGACITY METRO MMABATHO (0140) 2-3553
CLEAN AND SOBER	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	HALLOWEEN IV 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
BALFOUR PARK METRO 887-8548	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
SHIRLEY VALENTINE	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
PAULINE COLLINS, TOM CONTE (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00	AN INNOCENT MAN 23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
LEAN ON ME	23-29 March. BOOK AT COMPUTICKET
MICKEY ROURKE, CHRISTOPHER WALKEN (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10	

ONAFHANKLIKE ROLPRENTTEATERS

KAAPSTAD

LABIA - Oranjestraat 68:

Vanaand:

SCREEN 1

6.00 Mystic Pizza. 18.15
Bagdad Cafe. 10.15
Withnail and I.

SCREEN 2

3.30 en 8.00 La Lectrice.
5.30 en 10.00 A Few Days

with Me.

Saterdag:

SCREEN 1

10.15 The Neverending
Story. 2.15 en 6.15 Mystic
Pizza. 4.15 en 8.15 Bagdad
Cafe. 10.00 The Big Blue.SCREEN 2
2.00 Bagdad Cafe. 3.45
Withnail and I. 5.45 en 10.00
La Lectrice. 7.45 A Few
Days with Me.

JOHANNESBURG

MINI CINE - Pretoriastraat
49, Hillbrow: Vandag en
môre om 3, 6 en 9nm wys
WITHNAIL AND I en
volgende week is dit
HEAVY METAL en THE
ROCKY HORROR
PICTURE SHOW7 ARTS, NORWOOD - Red
Kiss

Links: Sandrine Bonnaire in "A Few Days with Me" wat môre by die Labla in Kaapstad te sien is. Bo: Richard Grant en Paul McGann in "Withnail and I", ook môre by die Labla.

DIE WEEK SETV

VRYDAG 23 MAART

TV1

6.00 Goeiemôre SA
2.30 Afterschool Special
3.30 Ducktales
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Popeye and Son
5.00 Grapevine
5.15 Fast Forward
5.45 News
6.00 TopSport
7.00 MacGyver
8.00 Nuus
8.45 Police File
9.00 Vendetta
9.45 Sending Vietnam
10.40 Die kelner
11.35 Oordenking

TV2

5.00 Lingisa
5.32 T & T - (Engels op
Radio 2000)
7.00 Indepth Programme
7.19 News
7.39 Ireyini - komedie
8.09 Sidale Intsha -
musiek

TV3

5.00 Foofur - (Engels op
Radio 2000)
5.32 T & T - (Engels op
Radio 2000)
7.00 Nuus
7.19 Indepth Programme
7.39 Lapologa

TV4

6.03 TopSport
9.04 Sweet Bird of Youth -
kyk onder hoogtepunte
11.07 MASH
11.34 Waldorf String
Band

M-NET

4.10.30 Wall Street
3.00 Witness for the
Prosecution
4.40 Enviroview
4.50 Saturday Night
5.00 Hot Hits
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Sport
Intekenare
7.00 20 000 Leagues
Under the Sea
9.05 The Mechanic - kyk
onder hoogtepunte
10.45 Sport
11.00 Boks

SATERDAG 24

TV1

5.57 Oggendbeeldskap
6.00 Opvoekundige TV
6.30 Agriforum
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoekundige TV
11.00 Boel en Bill
11.05 Eier-Manie
11.10 Die Robinsons
11.35 Diere en Mense
12.00 TopSport
5.57 Kompas
6.00 Nuus
6.15 Uit die pluiskeil
7.05 Die Riptide-trio
8.00 News8.35 Magnum
9.30 Crimson Pirate - kyk
onder hoogtepunte
11.05 The Judge
11.25 Epilogue

TV2

11.00 Educational
Rendezvous
3.00 TopSport
5.00 Saturday Special
7.00 Indepth Programme
7.19 News
7.39 TV2 Ngomqibelo -
Musiek
8.57 Epilogue

TV3

11.00 Educational
Rendezvous
3.00 TopSport
5.00 Meriteng
7.00 Indepth Programme
7.19 News

TV4

6.03 Check it Out
6.30 The True Story of Spit
MacPhee
9.03 Knots Landing
9.56 TopSport

M-NET

11.45 Poor Little Rich Girl
4.45 Rugby
Oop Tyd
6.00 Rugby

TV1

7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.00 Opvoekundige TV

TV2

3.40 Pumpkin Patch
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Throb

TV3

5.00 Innovations
5.15 Bionic Six
5.45 News

SONDAG 25

6.00 Antenna

TV1

7.05 Murder She Wrote
8.00 Nuus

TV2

9.00 TopSport
10.00 St Eligius
10.50 Oordenking

TV3

4.50 Featherfoot Farm
2.55 Die Waltons
3.50 Collage

TV4

4.50 Beyond 2000
5.45 Krui en Kroniek
6.25 Skat in Kleipotte

TV1

6.40 Met Woord en Lied
7.00 50/50

TV2

8.00 News
9.00 Martian Chronicles

TV3

10.35 A Look at the Book
12.00 Kickers

TV4

4.50 Featherfoot Farm
5.00 Home and School

TV1

Safety
5.10 Moving On Again
5.30 Zikhethole

TV2

Jeugdrama
7.00 Indepth Programme

TV3

7.29 News
7.57 Police File

TV4

8.14 Re A Aga - Musiek

TV1

4.50 Featherfoot Farm
5.00 Countries

TV2

5.20 Dealing with Dogs
5.30 GI Joe

TV3

7.00 Indepth Programme
7.29 News

TV4

7.57 Ezasempuma Koloni
8.14 Re A Aga - Musiek

TV1

4.50 Featherfoot Farm
5.00 Countries

TV2

5.20 Dealing with Dogs
5.30 Lefokisi Sajene

TV3

9.31 Dynasty

TV4

9.31 Dynasty

Geraldine Page en ... Paul Slab!

N PLAASLIKE drama wat 'n paar jaar gelede met 'n toekenning of twee weggestap het, **SATURDAY NIGHT AT THE PALACE**, word Donderdaag op M-Net uitgesaai. Dit gaan oor 'n aand by 'n padkafie, twee witmense en een swartmens. Met Paul Slabolepszy, Bill Flynn en John Kani.

William Hurt is Maandagaand in die flik **KISS OF THE SPIDER WOMAN** op M-Net te sien. Hy speel teenoor Raul Julia die rol van 'n homoseksueel wat in 'n tronk in Suid-Amerika toegesluit is. Hurt het 'n Oscar-toekenning as beste akteur verower. Ook met Sonia Braga en Denise Dumont.

Paul Newman en Geraldine Page kan Vrydagaand in Tennessee Williams se drama **SWEET BIRD OF YOUTH** op TV4 gesien word. 'n Ambisieuse jong man met 'n passie om 'n Hollywood-ster te word, teer op die

goedhartigheid van 'n ouer vrou wie se roem as aktrise verby is.

CROSSROADS is 'n kontemporêre drama oor 'n talentvolle jong gitarspeler (Ralph Macchio) wat met 'n beneukte meester van blues (Joe Seneca) te doen kry. Die flik wys Sondagaand op M-Net.

CRIMSON PIRATE 'n klassieke flik met Burt Lancaster en Nick Cravat wys Saterdaag op TV1 en is vol seerowers, blink skatte en so aan.

'n Professionele moordenaar lei 'n belowende jong man op as skerpstuk, min wetende dat hy vir sy pa se dood verantwoordelik was en die jong man allerhande rare wraakgedagtes teenoor hom koester. Charles Bronson, Jan-Michael Vincent en Jill Ireland speel die hoofrolle in **THE MECHANIC**, Vrydagaand op M-net.

Samandula - Jeugdrama
10.22 Hunter
11.16 The Beam

M-NET
10.30 Witness for the Prosecution

12.10 Saturday Night
3.00 Close Encounters of the Third Kind

5.00 The Kidsong TV Show

5.30 The Smurfs
5.50 Saturday Night

Oop Tyd
6.00 Loving

6.30 Anything But Love

Intekenare
7.00 Academy Award Preview 1990

8.00 1989 Holiday Movie Spectacular

9.00 Kiss of the Spider Woman - kyk onder hoogtepunte

11.00 The Deer Hunter

12.00 Hunter
13.00 The Beam

Samandula - Jeugdrama
7.00 News
7.29 Indepth Programme
7.57 Diwetse

TV4
6.03 Sonny Spoon
9.04 The Seduction of Joe Tynan

10.54 My Two Dads
11.19 The Big Valley

M-NET
10.30 Oliver
3.00 The Mechanic
4.40 60 Minutes

5.00 Rude Dog and the Dweebs

5.30 Teenage Mutant Ninja Turtles

5.55 PM Magazine

Oop Tyd
6.00 Loving

6.30 Designing Women

Intekenare
7.00 Windmill of the Gods (deel 1)

8.31 Money Programme

9.00 Sokker

10.00 Falcon Crest

10.47 People Magazine

11.00 Children of the Lesser God

DONDERDAG 28

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool

3.30 Liewe Heksie

3.45 Wielie Walie

4.00 Rustelose jare

5.15 Skooldae (deel 2)

5.45 Nuus

6.00 Kompas

6.05 Antenne

7.00 Fox en Vennote

8.00 News

9.00 Whirlpool

10.00 The Golden Girls

10.25 No Jacket Required

11.00 Open University

11.55 Evening Prayer

TV2
4.50 Featherfoot Farm
5.00 Countries

5.20 Dealing with Dogs

5.30 GI Joe

7.00 Indepth Programme

7.29 News

7.57 Ezasempuma Koloni

8.27 Ikapa Lodumo

9.05 Goue jare, bitter jare

10.00 Alfred Hitchcock bied aan...

10.25 Goya - kyk onder hoogtepunte

11.10 Oordenking

TV3
4.50 Featherfoot Farm
5.00 Countries